

Nyilvántartás - feldolgozásra
B-93

B-93/2004.
2004 FEBR 23. 05.29. Telt

Kraus Sándor

B E S Z Á M O L Ó

a 2003. évben végzett

barlangász tevékenységről

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2
Beszámoló	4
MELLÉKLETEK	6
"Tudomány"	
Fekete kiválások a barlangokban	7
Limonitszivacs	12
Kénhidrogénes barlangképződés	19
Gipsz kristájszálak	24
Görbe gipszek	24
Gipsz csillag	25
Gipsz "tranzisztor"	25
Nagy gipszkristáj-csoportok	26
Gipsz a Felsőpetényi barlangokban	27
Gipsz a József-hegyi-barlangban	28
Gipsz a Sátor-kő-pusztai-barlangban	29
Barit	32
Térfogatsúly-mérések	35
Oktatás	
Barlangmorfológia, biztonságtechnika	36
Barlangkutatói feljegyzések	37
Barlangi túravezetők oktatása /2003/	38
Kinek mit kell tudnia	45
Kutatásvezetői gyakorlat	46
Túravezetői tanfolyam	47
Egyes barlangok	
Tapolcai-tavasbarlang	49
Kórház-barlang	52
Gánti-barlang	56
Hamvas-barlang	58
Keselő-hegyi-barlang	59
Keselő-hegyi 7.sz.barlang	60
Keselő-hegyi 16.sz.barlang	60
Keselő-hegyi 21.sz.barlang	61
Keselő-hegyi 4. és 2.sz barlang	61

Veres-hegyi-barlang	62
Felső-Callai Kálvária-hegy 1. és 2.sz. bg.	64
Kálvária-hegyi 1.sz. barlang	65
Kálvária-hegyi 2.sz. barlang	65
Angyal-forrásbarlang	66
Lengyel-barlang	67
Vértés László-barlang	69
Sárkány-luk	70
Baits-barlang	71
Jankovich-barlang	71
Bajóti Öreg-kő 1.sz.zsomboj	72
Bajnai Öreg-luk	73
Babál-barlang /Sárisáp/	73
Tokod-altáró	76
Aba-ligeti-barlang	78
Kristály-barlang /Pilis-hg., Kevéj-csoport/	80
Zöld-barlang /Pilis-hg., Kevéj-csoport/	81
A Bronz-barlang kitöltései	83
Zárójelentés a 4760.sz. kataszteri egységről	86
Hasadék-barlang /Nagyszál-hegyi kőfejtő/	88
Pendantos-barlang /Nagyszál-hegyi kőfejtő/	93
Lóczi-réti-viznyelő /Nézsza/	100
Széki-zsomboj	101
Magánélet	
Barlangi baleseteim	103
Cholnoky-pájázatok bírálatai	104
Kitüntetéseim /és egyébek/	107

BESZÁMOLÓ a 2003. évben
végzett barlangász tevékenységeről

Barlangjárás

10 túra során 13 órát voltam a felszín alatt, és közben 2 /számomra/ új barlangba is eljutottam. Egyik a Kevéjek északi oldalán feltárt "ristáj-barlang a Zöld-bg. melletti kőfejtő közepén. Falait több centiméteres élhosszúságú kalcit-romboéderekkel díszített "medicinlabdák" borítják; nagyon kellemes látvány.

Okosodás

2 előadás meghallgatása. Szúnyogh Gábor a megszokott kiváló szinten, és Kalinovits Sándor a Molnár János-barlangról, ahol az új részek pont ojanok, mint a Mátyás, csak víz alatt vagynak.

Okoskodás

Az újra meginduló Oktatgatási Bizonytalanság 2 ülésén ültem, és néha nem bírtam ki szó nélkül. Megy a sok duma, de egy alap-tankönyv nem akar összejönni. Na...

Nagyképüsködés /okositás/

5 előadást tartottam a barlangi kiválásokról, átlag 7 fő hallgatónak. Ezekre azért került sor, mert elkezdtem felszámolni a sok év alatt összegyűlt anyagaimat, és úgy gondoltam, hogy érdekel valakit. Ismét tévedtem.

A barlangi túravezetői tanfolyamon 2 előadást és 1 gyakorlatot tartottam, egyúttal egy kérdőív erejéig kíváncsiskodtam a fiatalok /az "élmezőny"/ másirányú műveltségéről. Ha úgy vesszük, nem is rossz annyira. /MELLÉKLET/

Közélet

Részt vettem a MKBT Közgyűlésén és a Szakmai Napokon, bár elsősorban anyagias okokból -- ugyanis könyveket is árultam.

Tudomány

Hozzákezdtem a negyed évszázad alatt összegyűlt barlangföldtani anyagaim rendezéséhez és közérthető formába történő összefoglalásához. Ez azt jelenti, hogy átolvasva az egyes tárgykörök dosziéjának minden feljegyzését, abból

egy értelmes/-nek ítélt/ anyagot hozok össze, és ezt gépelem le. A szóra érdekes feljegyzések barlangonként is szerepelnek ezekben, és az általam ismert lelőhejek felsorolása.

Az egész munkát /4,6 m hosszú dozezié-tömeg/ bizonyára nem tudom befejezni egyetlen tél alatt, de a már elkészült részeket MELLÉKELEM.

Az egyes barlangokra vonatkozó jegyzeteim, képeim és más gyűjtött papírholmikát a Barlangtani Intézet kataszteréhez ajándékozom, bosszantva ezzel a bepakolást végző ifjakat. /Én ugyanis már nem nyúlhatok be a szekrényekbe./ Természetesen a nagyobb barlangok sok anyagát előbb olvashatóvá kell tennem, és ez is sok időt igényel.

Nem tudom még, hogy a pincében tárolt, és a Barlangtani Intézet tulajdonát képező mintagyűjteményekkel mi lesz, mert a jelenlegi hejen -- állítólag -- nem tudnák hová pakolni. És van még 600-nál több vékonycsiszolat is, bár ezek csak 4 dozeziényi hejet foglalnak. Majd kialakul!

2004 január 8.

MELLÉKLETEK

Fekete kiválások a barlangokban /vas- és mangánbacik/

Tapolcai-tavasbg. 1996 XI 10. a Batsányi-teremben a főte barna. A felnyúló kürtőcskék némejikének szélén perm kiválás látható, alatta minden felület barna.

Szenthe szerint a mai melegvizes üregek légteres részén nyálka-rétegben bacik élnek, amik vasat választanak ki, ezeknek a maradéka. Mikroszkóppal gömbcsoportok látszanak bennük. FELADAT9 megnézni.

Gellért-fürdő víztárolójában függő fekete, nyálkás "csep-kövek" vannak a vízben. Szenthe mesélte 1985 IX 10. Melegvizes medencéket tisztítva, utána először ez a mangán-trutyi válik ki, amíg tiszta a fal. Utána kezdődik csak a mészkiválás. Szenthe mesélte 1984 IV 10.

Halál-bg. /Morva-karszt/ Waad-bevonat a szénsavas meleg vizes barlangban Kunsky:Reise in die Unterwelt könyvben

Baradla-bg. fekete kavicsain levő bevonat röntgenvizsgálata a MTA Geokémiai részlegében, RTG 12 274 sz. vizsgálat, döntően Goethit ásványból áll. Tóth M. mesélte 1998 XI 9. Baradla: Sztrókey K./1959/ Ásványtani megfigyelések ...

=Földtani Közöny 89/3 p.284-285

Wagner M./1964/ Az Agteleki B.-bg. fekete szineződéseinek vizsgálata = Karszt- és bgkut..Tájékoztató 1964/1 p.4-7

Esztramosról mesélte Várhegyi Győző /ásványgyűjtők vezére/ 1995 IV. Van az 1986-ban fejtett részről minta, ami fekete bevonat, és ~~XXXXXXXXXX~~ nevű ásvány. Ez röntgenamorf és itt hidroxilapatittal együtt fordult elő. BIRNASSIT /még leírni sem tudom, na.../ Meghatározás: ha Mn-kiválás, akkor citromsav 1-2 másodperc alatt feloldja, ha Fe-kiválás, akkor marad.

Rákóczi-bg. 1997 II 14. Az apadási szinlők alja barnás-fekete majdnem mindenhol. /Tényleg! A Zbrasovi-aragonit-barlang Morva-karszt fánkjaiban is ott a fekete vastagon./

Ferenc-hegyi-bg. az Állatkert termének déli oldali fülkéjében az aljzaton nagy kupac fekete valami van. Ugyancsak az Állatkert terem falain, ahol letörött a borsókő, alatta jól látható a fekete bevonat. Valószínűleg máshol is van, meg kellene nézni FELADAT. Itt a Zrinyi-akna egy feltörési hej lehet, ahol a feláramló vizből a bacik kiszedegették a vegyi energiát. Vagy nem. FER. S. minte és CSI. 12.

Szemlő-hegyi-bg. a Tü foka körül néhol vékony fekete látszik a kiválás alatt, ahol a kiépités miatt lejött a kéreg.

József-h.bg. 1995 II 12. sok barnát és feketét láttam. A fekete pl. a Kinizsi-páждаudvar felső, szűkebb részén feltűnő. Lejjebb is mindent beborít, de a fehér kiválások eltakarják. A kiugró kőzetrészek alsó oldalán is ott van, tehát nem lehet leülepedett por.

A barna a BM-fojósó és a Kuszoda falán nagyon gyakori. Itt a nagy hasadék omladékában ballagunk, a déli oldalon márgatömbök vannak. Felületükön sok hejen ott a barna /sötétbarna/ bevonat, erre ül rá a kiválás -- ahol van. Ugy tűnik, mintha a kőzetből kijövő lötyty hozta volna magával a vasat, ami azután az üregbe érve kivált. A márga pirites volt /van/, és ebből jöhetett a Fe.

Buda-bg. 1997 I 18. a barlang alján nézelődtünk. A kiválás alatt sötétbarna szín van, a járat alján barna "kakaópor". Salamon Gábor mesélte, hogy a mai elmélet szerint a bacik a vízben oldott anyagokat eszik. A felszabaduló oxigénnel /illetve H₂O₂-vel/ nem tudnak mit kezdeni. Ezt a növények -- mint erősen mérgező anyagot -- kiköpik a levegőbe. Szegény bacik viszont Fe--Mn vegyületek oxidálására használják fel, és ebből lesz a kiválás.

A Lóczy-barlangban vastag feketét leltem, nagy tömegben, nagy elterjedésben. Hasonló körülmények, mint a Zbrasovi-aragonitbarlangban /Morva-karszt/, itt is CO₂ gáz van az üreg alján. Ez vetette fel azt az ötletet, hogy a Ferenc-h.-bg.-ban is feltörési hej mellett van az Állatkertben a nagy kupac fekete, itt akár CO₂ isjühetett fel.

Fred Luiseer /USA/ előadásában a fekete--barna rétegek váltakozásáért a feljövő--lemerő viz változásával magyarázza. A Lóczyban is együtt van a fekete és a barna. Meg Zbrasovban is.

1992 XII21.

Anna-barlang /Bükk/ Jakucs írja a Felfedező utakon a föld alatt könyvében, hogy a forrásból a benne levő halacska által felzavart fekete jött ki időnként.

Orfői Vizfő barlangjában mangános kéreg mindenben, még a csepköveken is. /Rónaki L.1962 Karszt és bg./2 p.53-55/

Mánfai Kő-luk fekete bevonatát bakteriális eredetűnek /Mn/ állapították meg az ELTE Növényrendszertani Székén vizsgálva /Karszt és bg.1975 p.21/

MÁS LELŐHEJEK

- Megalódus-bg. ahol viz alá kerül időnként az üreg.
- Szelek-barlangja /Erdéj/ a pataokban fekete bevonat a köveken
- Szalonnai melegforrásból köveken cm vastag barnásfekete takony volt fűfók, minták, CSI.543/
- Tábor-h.-bg./Buda/ TÁB.5 minta, és máshol is a kiválás alatt
- Fűtés-csővekből, légtelenítő tartályból fekete üledékes viz.
- Sojmári-ördög-luk fekete borsóréteg az ÖRD.1. mintában
- Bajóti-Öreg-kő l.zs. mintában fekete réteg CSI.24.
- Kis-Strázsa-hegyi-hasadékbarlangban fekete lábú borsókövek tömege van. Minták, csiszolatok várják a feldolgozást.
- Cserszegtőmáj: Fekete-termék is vannak /mesélték/
- Hévízi-tó forrásbarlangjában markazit-tömbök, 3cm vastag világosbarna takony, a fűtől lelógó fonalak /Plózer Karszt és bg. 1977 p.65-66/

Róka-hegyi-bg. egyes borsókő-csoportok alján is feketedés
Ugyanitt a III és IV kőfejtő-szint közti limonitos
orom borsóköveiben is van belőle.

Rácskai-bg. minták

Mátyás-hegyi-bg. alsó részén, a triász mészkőben, a Nagy
travi alatt a tűzkő-gumókat vonja be. Itt is, mint a
többi vízfojtásban csak a kvarc anyagú felületeket!

Molnár János-bg. híres Fekete fala, bariton fekete bevonat

Pál-v.-bg. Tollas-terem Ny részén a főtén levő apadási
szinlők alatt. /Ld. Rákóczi, Zbrasov/

Recsken egyik bányafúrás ~~xxxx~~ vízfeltörésében H₂S miatt
volt fekete kiválás.

Szabadság-bg. "A kavicsok egy részét fényes fekete mangán-
bevonat fedi." Balázs D. Karszt és bg.1961/2 p.70.

Danca-bg. falakon, köveken, de csak az aktív patakmeder-
ben az omladékos szakasz után.

Soltész-kerti-bg. /Bükk/ mesélték

István-lápai-bg. sok van állítólag.

Keselő-hegyi barlangokban sok hejen, sok van /minták/

Tokod-altáró TOK.22. minta

Pisznice-kőfejtő borsókő mintában/?/ PISZ.22.

Leány-bg. kalcitlemezek között nagy mennyiség LEG.1.,2.

EGYÉB IRÁSOK

Balogh E.: Hozzászólás Rónaki...=Karszt és bg.1963/lp.16.

Balogh E./1969/ Csepkő világ =Bukarest, p.79, 127.

Dancza J./195./ A csepkövek színéről = ? /Bg.Int.irodalom/ 250.

Gascoine, W/1982/ Fekete lerakódások képződése néhány

DK-Walesi barlangban=Cave Science/BCRA//3p.165-175

Hill /1982/ Fekete lerakódások eredete barlangokban = The

NSS Bulletin /1 p.15-19

Hill /1973/ Cave minerals p.51.

Hill-Forti/1986/

Hill-Forti/1997/ Cave minerals of the World

Northup-Lavoise-Mallory 61977/ Microbes in caves=NSS News

/ápr.p.111.

Maucha/1995/ A Vase Imre-bgban végzett tudományos ...
= Karszt és bg.kutatás X.p.38.

Kordos/1984/ MO.barlangjai p.42.

Kárpáti-Terpó/1968/ Kertészeti növénytan = Mezőgazd.II kötp.41.

Kraus S. néhány mintaleírás régebbi beszámolókból
/Ferenc-h.-bg.5.minta, CSI317. 1997-ben, Felsőpetény
PET.6. minta CSI.272. 1996-ban/

NA DE KIT ÉRDEKEL EZ AZ EGÉSZ??????????

Limonitszivacs

Egyszer régen a Mátyás-hegyi-barlang Tüzoltó-ágának szélén, ahol a triász mészkő benyomódik a barlangig /illetve az üreg elmegy a triászig/, találtam egy ökölnyi méretű, sötétbarna "szivacsot". /MÁTY.28. minta/. Az évek során még más hejegről is előkerült hasonló, de képződéséről nem volt elképzelésem. A barlangi fekete bevonatok bakteriális ~~xxx~~ eredetét megismerve ma már valószínűnek tartom, hogy ezek az anyagok is így képződtek. Egyes kisebb üregrészekben nagy tömegű vas-mangánbaktérium éldegélt, hasonlóan a mai tavakban időszakosan rendkívül elszaporodó "békanyál" elnevezésű anyaghoz. Ez a szövedék azután kissé leülepedett és megszilárdult, esetleg a későbbi oldatokból kalcit vált ki ürgeikben /Balogh Ádám utcai minta, CSI.245, CSI.530./

Limonit anyagú kötőanyag cementál breccsát néhány triász dolomitszikla-kibúvásban, aminek mikroszkópi képe ugyanígy néz ki. /Apáthy-szikla, Gyula-vári kőfejtő CSI.401./ Mindazonáltal: lehet, hogy tévedtem.

2004 jan. 9.

/Általam ismert / lelőhejek:

Kis-Strázsa-hegyi-hasadékbarlang /CSI.573//TÜS.4.minta/

Apáthy-szikla

Gyula-vári-kőfejtő /CSI.401/

Balogh Ádám utca 40. /CSI.245, 530;/

Buda-bg. /CSI.418/

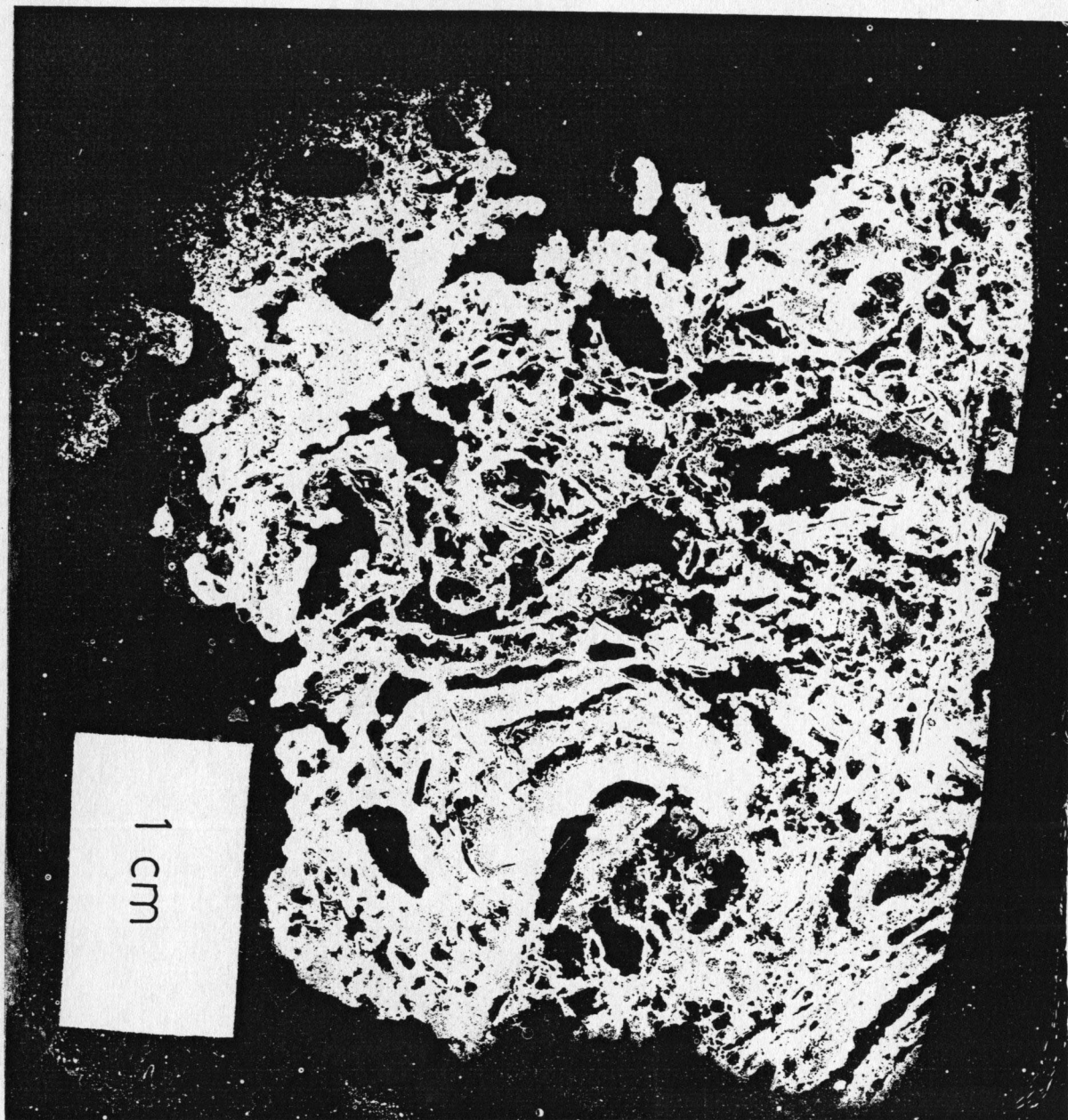
Mátyás-hegyi-bg. /MÁTY.28./

Esztramosi Felső-táró 2.sz.bg. /felső részén, breccsát cementáló kiválás, FOTÓ a Bg.Int. anyagában/

Esztramosi oldaltáró /RAK.19.minta; a Rákóczi-bg. után

kb. 30 méternyire jobbra lebújós kis barlang főtéje/

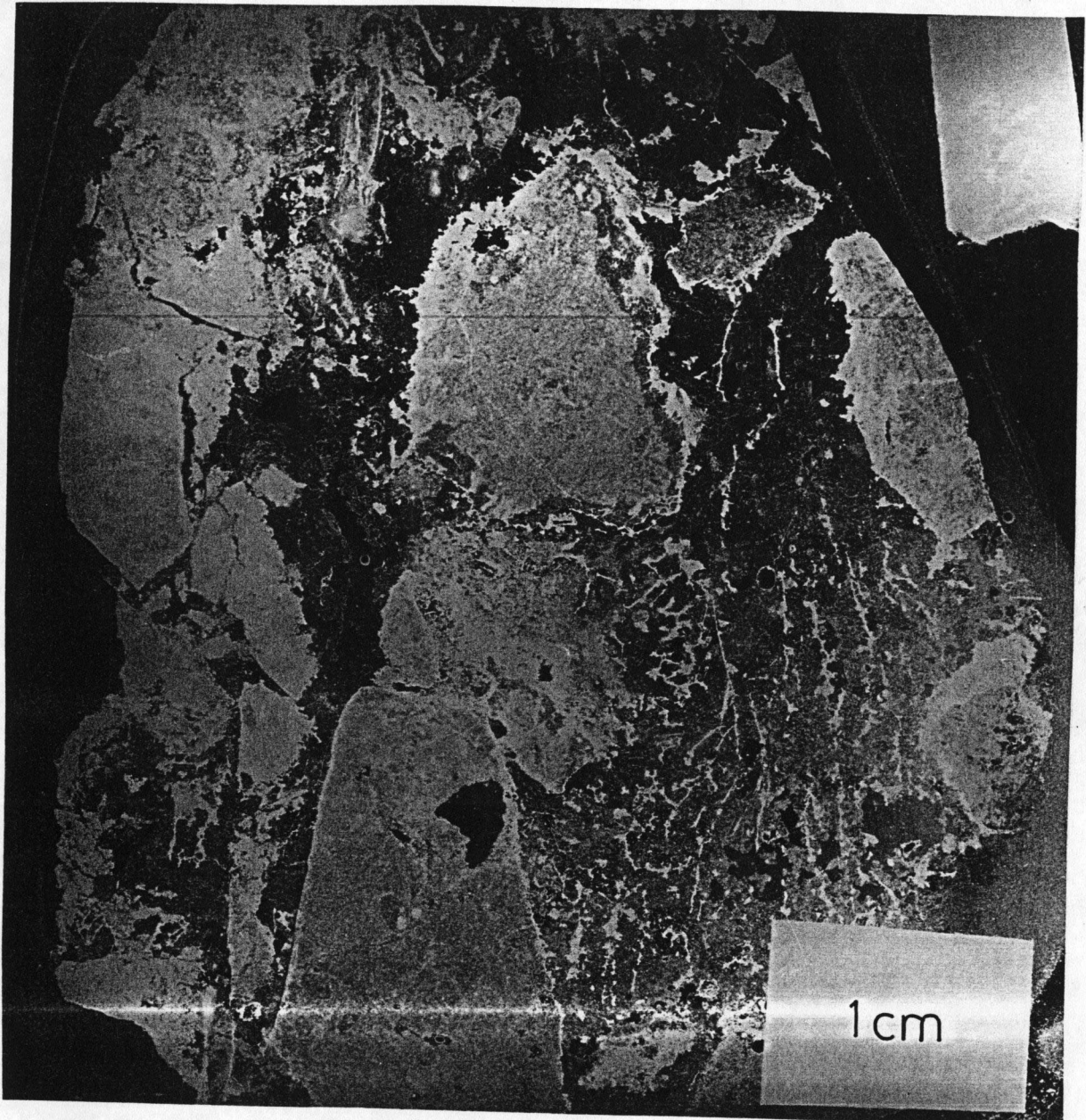
CSI. 573.

Strázsa II hasadékgb.

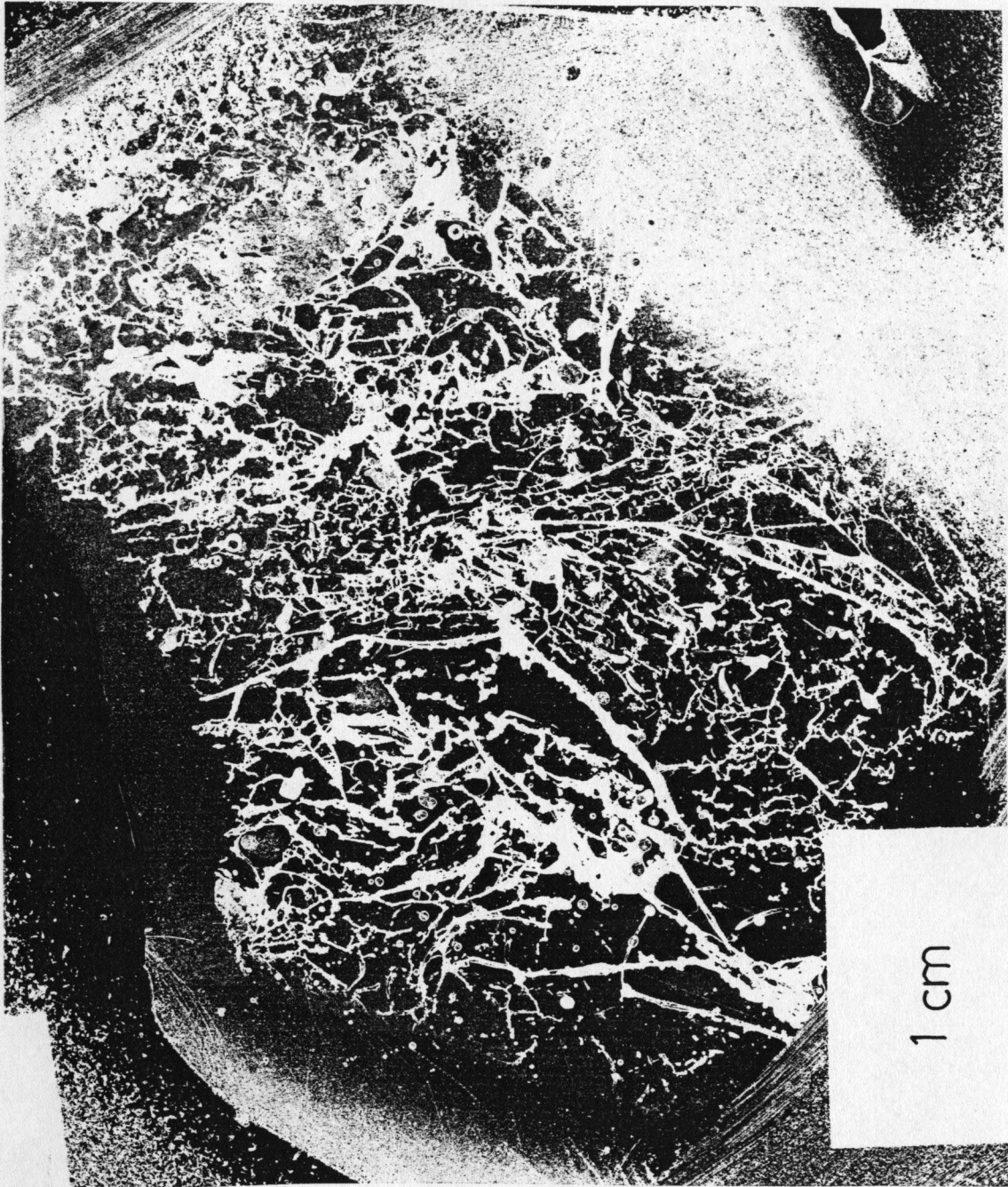
CSI, 401.

14

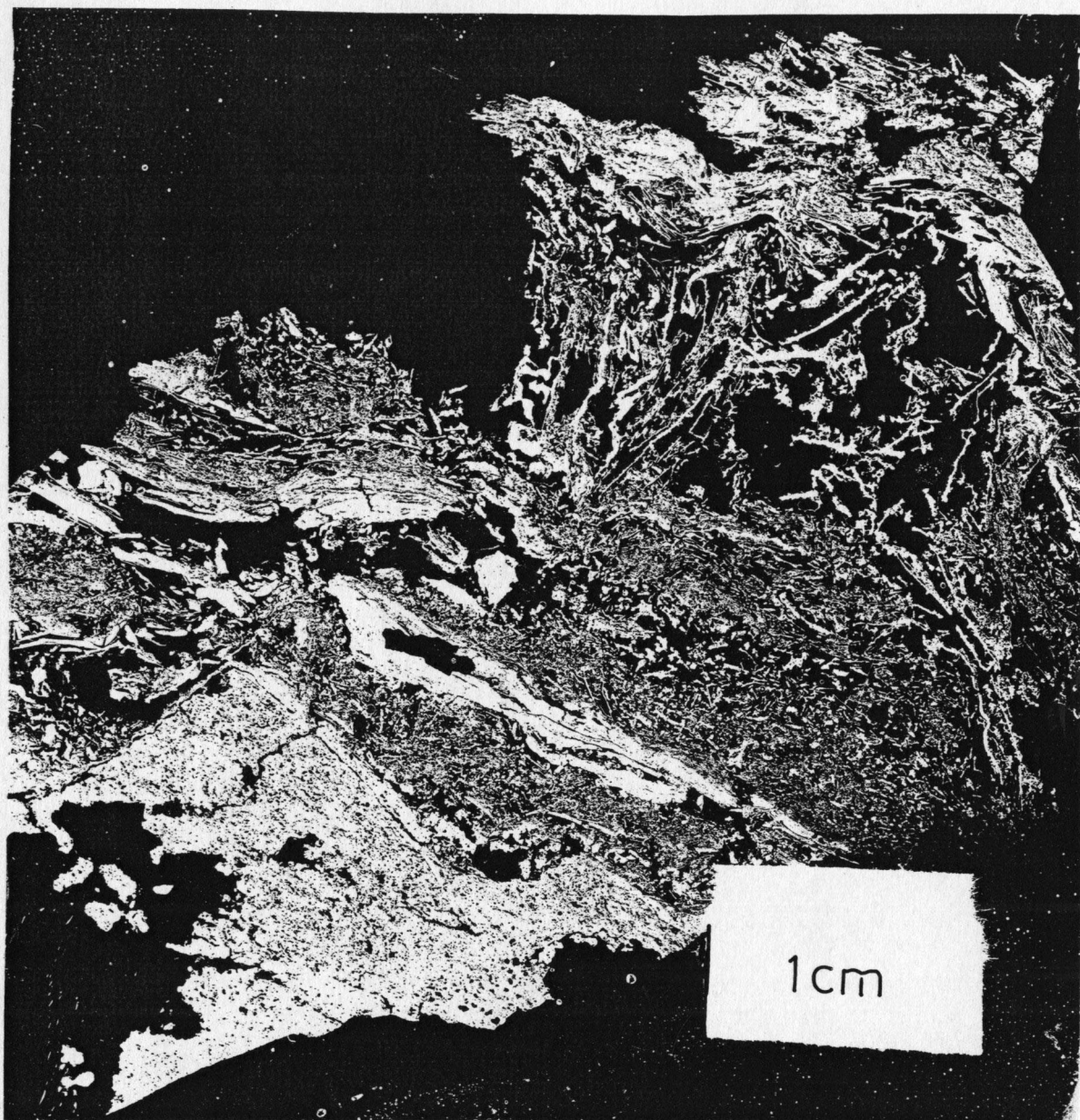
Gyula-vári - köfejtő

(Hármas-határ, Budai-hg.)

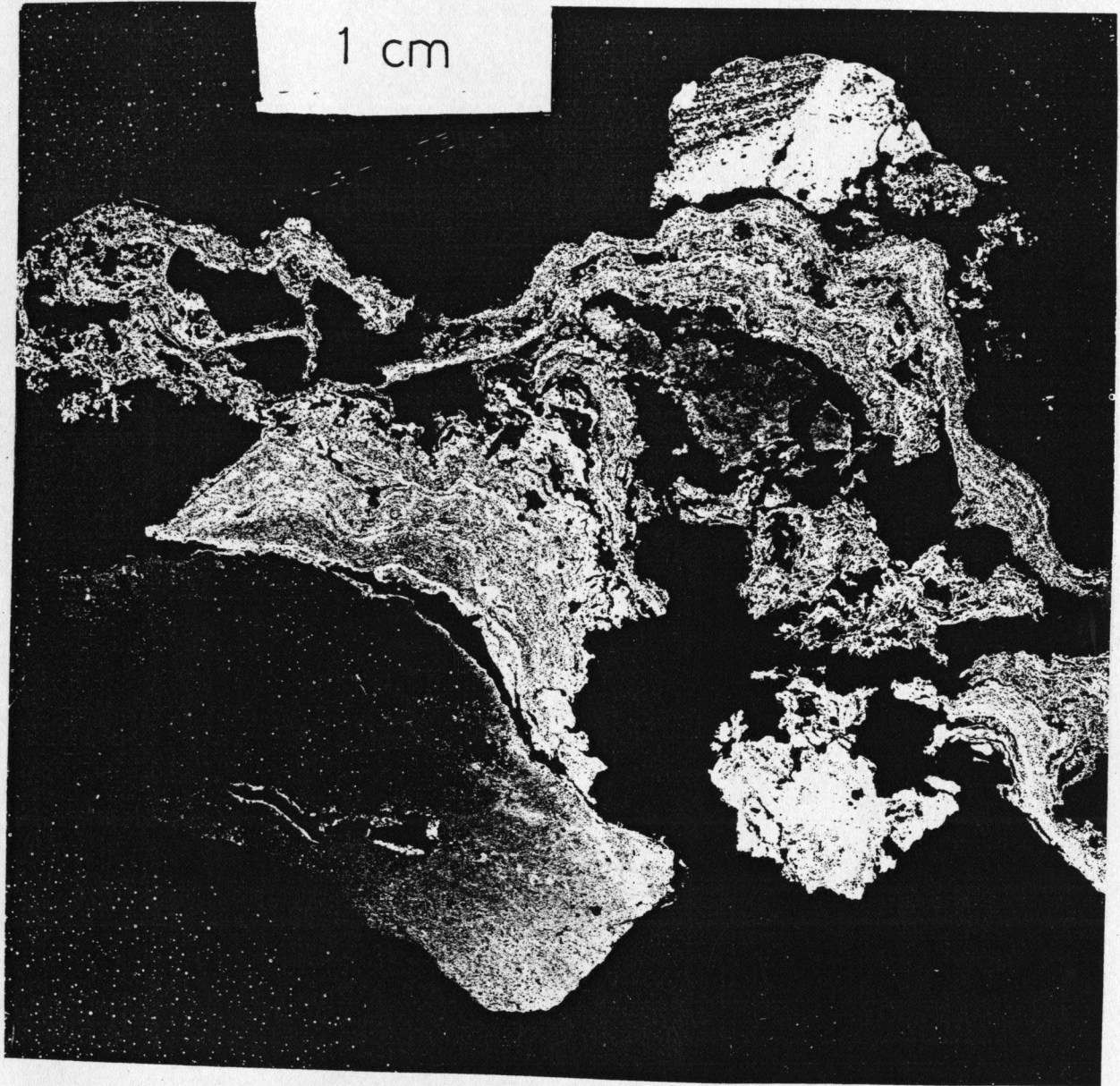
Bp.II Balogh Ádám út 40

C SI. 530.

Bp. II Balogh Ádám út 40.

CSI. 418.

Buda - bg.

Limonitszivacs

RÁK.19.

Az Esztramosi táró /Oldaltáró, a Rákóczi l.-től induló/
lebújós kis barlangjából 1993 január 21.-én gyűjtve

Leírás

5-6 cm hosszú, 1 x 2 és 2 x 3 cm méretű két darab. Sötét rozsdabarna színűket kis foltokon barnássárga szín tarkítja.

Párhuzamosan álló 0,5-2-3 mm külső átmérőjű csövecskék keményen összenőtt tömege alkotja a mintákat. Egyes részeken 3-4 mm hosszú, egyik ~~irány~~ irányban /lefelé ?/ hegyesedő "csapok" vannak egymás mellett.

Más foltokon a külső felület sötétbarna, a világosbarna szín pedig a központi üreget tölti ki.

A minta keményen összenőtt, de erősen üreges. A csövecskék a köztük levő hézagokkal erősen irányítottak, párhuzamos elhejezkedésűek. A hézagokban néhol -- valószínűleg utólagos szennyezésként -- áttetsző homokszemcsék /?/ ülnek.

Értékelés

A minták szerkezete, a csövecskék mérete a sok hejről ismert kalcitszivacsra hasonlít. Anyaga a ~~kalcit~~ lelőhej környékén bányászott vasérchez kapcsolódhat. Képződése talán lassan leszivárgó vasdús oldatokból történt légteres üregben. A közel egyenlő méretű csövecskék alapján feltételezhető vizes üregben lógó baktériumcsoportok fonatain történő kiválás is. A lelőhej felszintől való nagy távolsága miatt a fagyökerek körül történő kiválás kizárható.

Az üreg főtéjén nagy tömegben található a kiválás anyaga.

1993 március 12.

Kénhidrogénes barlangképződés
/vegyes feljegyzések/

Csige I. /2002 IV, Szombatheji előadás/ Méjségi gázok szerepe a karsztfejlődésben címmel. Szó esett benne arról, hogy időnként jön fel H₂S buborékok formájában. Egyes bacik ebből kénsavat csonálnak, és fonalaik ott lógnak a kiválásokon /kép:Leecsó fonalak/ A mátrában a csevicék vulkáni utóműködés eredményei, rengeteg CO₂ jön föl a talajból.

Venkovits István mesélte 1996 X 29.

Dorog: a karsztviz a bányában 18-20^oC hőmérsékletű. A szénhumuszsavai miatt a víz szikes lesz. Ez a Hidrológiai Közönyben vagy a Bányászati Lapokban le van írva.

Sojmár, Cserépgyári kút /méjfúrás/ H₂S van benne, ez oxidálódik, eszi a vascsövet, és a keletkező FeS fekete lesz, koromszerű üledék rakódik le. Ez a víz is széntelegen halad keresztül, onnan származik a kénhidrogén; bűdös is a víz, ezért nem kötötték be az ivóvíz-rendszerbe.

Leányfalú, termálfürdő 1.sz fúrásában "fekete korom" van. A Lepence-völgyi fúrásban is ez van. Venkovits valaméjikk MÁFI jelentésben több kútról ír, amiben van ijesmi.

Dunaalmás: a vízben /fúrásban??/ szulfid kén van leírva.

Schulhoff Ödön: Magyarország ásvány- és gyógyvizei /nagykönyv/ felsorol sok kénhidrogénes vizet /fúrást/

Esztergom: a vizmintát laborban vizegálták, de a H₂S hamar kimegy a vízből. Igaz, a forrásnál sem érezni a szagát.

/Emlémem vegyésztanonc koromból: a H₂S szagát orral már akkor is érezni, ha kimutatni még nem lehet a kis mennyisége miatt./

Sátor-kő-pusztai-bg.: H₂S volt a légterében, ebből lett a kénsav, amitől puhák a falak. Mellette a Tábla-hegy, ami vulkáni, és onnan is jöhetett a gáz.

/Kérdés: Carlsbadban vagy a Leecsóban puhák-e a falak, hiszen azok egyértelműen /??/ H₂S eredetűek -- legalábbis egy részük./

kénhidrogén

- 2 -

Venkovits I. régi anyagai között levél /B doszié C része/
levél 1953 VIII 29. Balinkán a felszínről beszivárgó víz
átmegy az agyagos-homokos szénrétegen, és ott lágyabb lesz,
egészen más vegyi összetételűvé válik. A pirit hatása is
lényeges. Ezzel kísérletezett, hogy ezt laborban modellezze.
Ugyanitt laborvizsgálati eredmények:

Dudar bányatelep 38.sz. fúrás 39m méjéről	és 7.sz. fúrás
lugosság	8,72 8,15
karbonát keménység	24,42 /?/ 22,82 ^o
összes keménység	23,60 ^o 23,38 ^o
H ₂ S	0,08-0,24 mg/l 0,24-0,60mg/l
/anal.:Csajághy G.1949/	

Venkovits I. B doszié T fejezet -- Telkibánya Ferdinánd-táró
A táró az andezites-riolittufás határhoz érve 1200 l/p víz
jött, 17,2^oC hőmérséklettel. Tovább haladva egyre több lett,
1200 m-nél a táró végén 18^oC volt, összesen 6,5 m³/perc
ment ki a táróból.

A Hernád-völgyi hegységperemen is fakadnak langyos források.

 Alsókéked kb. 500 l/perc, 20,9^oC

 Gönc, Tájja, Abaújszántó hasonlóak. Ezek kb.230 m magas-
ságban vannak.

Recsken voltunk, és ott mesélték, hogy H₂S is jön föl a
sok CO₂ mellett a vízben. Egyik feltörési kráterecske be-
lülről fekete, amire a vezető azt mondta, hogy az is ijen.
/Emlék vegyészettől: a kicsapódó fémszulfidok többsége fekete./

Kénhidrogénes barlangképződés - 3-

A Kraus-höhle /Ausztria/ feljegyzéseiben az van, hogy nagy terem, amiből erre-arra vékony járat-farkincák mennek. Ezt mondta Hill néni is, hogy a hatalmas terem jellemző vékony nyúlványokkal. Namármost. A Sátor-kő-p.-bg. egyetlen nagy terem, vékony farkincával, és felfelé szétágazó gömbös kürtőkkel /illetve teremmel/. A József-h.-bg. hatalmas terem viszonylag kis járatokkal /illetve terem-sor/. Már csak a gipsz-aljzatot kéne megtalálni. 1994 IX 7.

Utlet 2003 XII 30.

Az alsó nagy terem a Sátor-kőben lefelé nagyon mélyen megy tovább, de feltöltődött. Mi van, ha először volt a nagy terem /kénhidrogénes barlang/, majd ez hosszú szünetben feltöltődött /részben/. Később jött újabb víz, ez csinálta a feltörési csöveket /meleg levegő/, a gömbfülkék továbbfejlődtek, lent pedig mindenre újra lerakódott a régi gipsz, ami feloldódott.

Ellenvélemény XII 31.

H_2S vagy kénsavas levegő ment felfelé, gömbök és puha fal lett, a képződött gipszes lötyt csorgott lefelé a falakon. A mostani létrás aknánál tudott lemenni az alsó terembe, és ott a túltelített tóban vált ki a felesleg. Ezért vannak ott a gipsz-oszlopok, míg máshol csak jóval vékonyabb kérgek lettek.

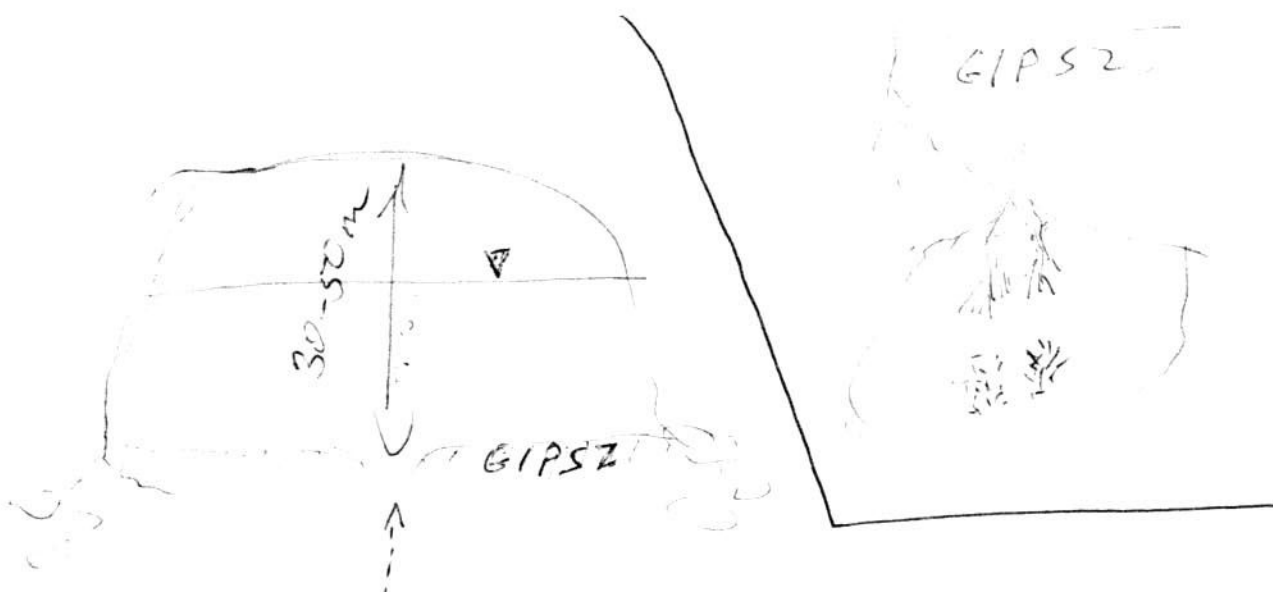
1994 IV 28. Bolner Kati mesélte, hogy a szén és oxigén izotópok rendellenes arányát, ennek okát vizsgálja Derek Ford és Jurij Dubljanszkij. Ehhez kell nekik CO_2 gáz innen. Müller pali itt a metamorf eredetű széndioxidról, de Juhász Árpai szerint az Alföld alatt levő 2-300°C kevés ahhoz, hogy meginduljon a CO_2 kibocsátása.

A József-h.-bg. és a Lechuguilla cave hasonlóság ismét felveti a kőolaj eredetű H_2S és CO_2 lehetőségét. A Guadalupe-hegység 300 km átmérőjű /?/ zátonygyűrűjén belül ott a kőolaj is. Budapeستől 100 km-re van-e szénhidrogén-telep? Eger környékén a Kiscelli Aggyagból jön az olaj /vagy csak ez tárolja???. Budapest környékén is vastag Kiscelli x Aggyag van, amiből jöhet a gáz, főleg a méjbe süjvedt rögökből. A téglagyári gödrök szürke aggyagja tele van pirit-tel, azaz itt a redukív közeg.

Carol Hill néni mesélte 1992 VIII 20.

Kénhidrogén jelenlétére utaló elem az elsődleges, tömeges gipszlerakódás az aljzaton. A Lecsó felső szintjén vastag gipszkiválások vannak az Üregek alján. Ezekből jelenleg oldódik ki az anyag, és repedéseken szivárog lefelé, majd méjebben levő Üregekben kiválik.

Ezek a híres orias-gipszcsillárók, azaz ezek másodlagos nejlzetben levő gipszek.

A sajtszerű oldásformák önmagukban csak a freatikus körülményeket jelzik. Kénhidrogént csak a jellegzetes morfológiai elrendezésben, azaz hatalmas terem, mellette kis üregek és járatocskák. Előfordul, hogy csellengő érces oldatok járnak erre, és a H₂S hatására kiválnak a fémvegyületek, és hatalmas ércesedés lesz. Ez a Missisipi-típusú ércesedés /mint Lengyelországban/. Az olajteleppelől jött a H₂S, és a vízszint alatt ércesedés lett, vízszint felett meg jó nagy barlang. Egyetlen hatalmas terem lesz, oldalra nem terjed, mert addigra elfogy a gáz.

Antiklinális-csapda, megakad a gáz és a lötyty is. Oldalról jó a jól oldódó fém-klorid, itt a H₂S, és ércesedés lesz. Ahol kén-kivirágzás van a barlangban, ott fölötte sziltskéreg van, és ezért "befülledt" a fojamat.

S-34 izotóp aránya ha negatív, akkor H₂S-ből lett, ha pozitív, akkor másodlagos, azaz fentről jött.

Derek Ford Mesélte 1992 IV

A Lecsóban is csak egyes foltokban van gipsz-tömeg, ahol a kénhidrogén feljött.

Fölötte vízzáró homokkő-csoport van.

Homokkő

Egy szelvényt vizsgálva az óriási teremben levő vízszint jele a vízszintes főtesik vagy az oldásos szinlő-vájú. A légteres részen sűrűn álló apróbb üregek oldódnak ki, miközben a feloldódó anyag gipszszé alakulva lefelé szivárog, és esetleg "csillárokat" alkotva kiválik. A többi

gipsz a medence alján válik ki, vastag gipszkérget képezve. A tó felületén lemezkék úsznak /kalcit??. Ezek is lehullanak, és lent vastagodnak, de gipsz rakódik rájuk. Amikor a vízszint ezalá süllyed, az aljzati kiválás is kiszárad, és tús, új fázisú gipsz képződik. Ez már légteres forma.

A főte átgyipszesedett kőzetéből lehulló darabok az aljzaton halmozódnak fel az oldási maradék /tavi agyag/ fölött. Ez a Lecsóban 1-6 m vastag tömeget alkot. A törmelék /gipszesedett mészkő/ között tavi gipszkiválás történik, annak felszínén pedig már a légteres időszakban kristályok nőnek. A lehullott kőzetdarabok némejike átkristályosodik, és ezért nehéz elkülöníteni a tavi kiválás gipszétől.

tavi agyag

Gipsz kristájszálak /Árvalánaj, Árvalányhaj/

Jewel Cave /USA/ 1992 VIII 11. feljegyzés: Lapas szakaszokon 50 cm-es légó szél agyagból jön ki, néhol kis szízesmőszök is vannak.

József-hegyi-barlang egyik felső fülkájában nagy csoportok vannak ilyen szálacsokkákból.

Szemlő-hegyi-bg. is tartalmazott /legalább/ két szálat, mint az a Karszt és Barlangban /1965/I p.19-20/ leírták. Az Árvalányhaj-kiválás nem aeroszolus eredetű, mint azt néhol /hol?/ írják, hanem egyszerűen nyomódik ki a falból a képződő gipsz-kristáj. 1992 IX 22.

Görbe gipszek, gipsz-virágok

Szelek-barlangja /Lrdáj/ főtéje tele van görbe gipszel, itt is homokkő van fölötte, mint a Mamut-barlang az USA-ban. A homokkő piritje oxidálódik, és ebből jön az anyag.

/T.Bolner K. 1992 ősz/

Sátor-kő-pusztai-barlang SÁT.1. minta

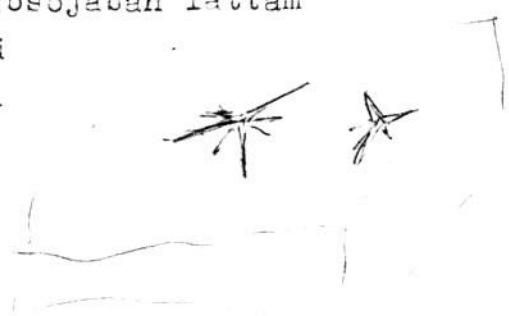
A gipszek talpán vörös, sárga, barna agyag van. Ez a vasas elszíneződés a pirit oxidációjából képződő kénsav gipszszé alakulását bizonyítja. Itt is fojamatos lehetett a kristályok növekedése, mint a vizparti jégtüknél tapasztalt esetben. 1982 III 24.

Mátyás-hegyi-barlangban sok gipsz van a Színház Nézőteréén, fent a Kincseskamra főtéjén. /Meg a Színház IX-i falán kéreg/ Görbe gipszek a Vonalzó tetején és a Könyvtár könyvein és közöttük nagy mennyiségben. Lehet, hogy a kőzet itt márgásabb, vagy ez az egykori vízszinthez kötődik? Ugy rémlik, hogy az lbédülő környéken /letőfi-ág?/ is rengeteg gipsz van. Miért ilyen sok egyes részeken? FELADAT

1992 I 4.

Gipsz csillag

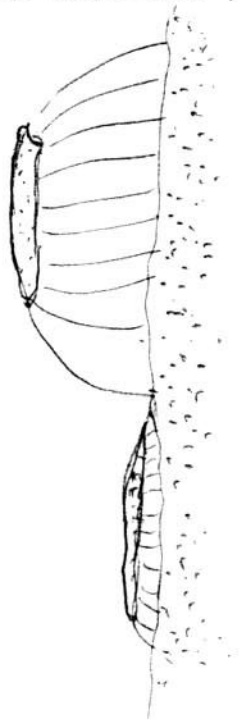
A Fál-völgyi-barlang Gipszes-fojosójában láttam először ezeket a 2-4 cm átmérőjű kristájcsoportokat. A Hill-Porti könyv /1997/ 36.ábrájához hasonlóan itt is agyaggal borított kőzetfelületen nőttek. Feltételezésem szerint a kőzetdarabban levő piritből előszivárgó gipsz egyes pontokon áttöri az agyagborítást, és abban sugárirányban növekednek egyre nagyobbra a kristálygyedek a bepárolódás során. Hasonló módon, de már térben növekedtek a Kiscelli Aggagban levő több centiméteres gipszcsoportok is.

2003 XII 28.

Gipsz "tranzisztor" vagy "pók"

A Jewel Cave-ben /USA/ mutattak a falból kiálló tranzisztorokat. A gipszes részek nyomják le a kőzetdarabkákat, akár 10 cm távolságig is. 1992 VIII 11.

Illetve a lemezkéből kinyomódó kristájszálak nyomják el az egészet a faltól.

Mesélték, hogy Cserszegtomaji-kút-barlangban is vannak ilyenek a nagy termek környékén. 1994 II 21.

A termek falai és az oszlopok a főtte súja miatt túl vannak terhelve és levelesen hámlanak /Szunyogh Gábor leírása/. Ezek a lemezkék alkalmasak lehetnek ilyen jelenségre.

2003 XII 28.

Nagy gipszkristáj-csoportok

/József-hegyi-bg., és a Lecsó/

A Lecsó óriás gipsz-csoportjairól Carol Hill néni azt mondta, hogy a föllette levő elsődleges gipszkéreg / H_2S üregesedés/ oldott agyaga szivárog lefelé, és a méjebben levő üregben kiválik /bepárolódik/ a gipsz, ezek a hatalmas csoportok.

A Szemlőben 180m-es szinten van a gipszkiválás többsége, míg a Józsefben kb. 160 m-en lehet /?/. Érdekes volna megnézni felette, hogy ott van-e kiválás, amiből ugyanígy leszállítható volt az anyag.

1995 V 3.

Ha pedig nem megy így, akkor lehet, hogy a nagytörészóna zúzott márgájában levő pirítból keletkező gipsz valami repedésrendszer miatt egy folton különösen sok oldatot juttat/ott/ a nagy terembe, ahol lőn belőle nagy gipsz.

2003 XII 28.

Derek Ford mesélte /1992IV/: a H_2S feltöréses barlangokban

a falról lecsorgó oldat a belógó bordákon /esetleg a régi csepköveken??/ nagy gipszeket növeszt, de már a vizezint alatt. Itt túltelített lötyty van, amiből az üreg alján is van kiválás, ez a jellegzetes,

az egész aljzatot akár méter vastagon borító tömör kéreg.

Gipsz a Felsőpetényi barlangokban

A ma is használt táró "máj lukú" barlangjánál egy gömbfülke /Déli oldal/ teljesen Sátor-kő jellegű, puha falú kalcitos gömb. Viszont a többi mészkőben levő üreget vastag kalcitkéreg borítja, azon van a gipsz. Egyes részeken a főte kalcitja oldott, pl a siklófelénél a bűvőnyílás fölötti barlang. És több, felfelé vakon végződő gömbfülkés hasadéokban van, kiválás nélkül. Mindezek inkább páralecsapódásos eredetűek, a vastag kalcit-ér is le van oldva bennük /sikló felső részén levő főte-gömbfülke/. Azaz valószínűleg páralecsapódásos.

Hogyan lett akkor a sok gipsz? A honnan kérdés válasza egyértelmű; a mészkő karsztos felszínére települt agyag és homokkő pirtjéből jött. Szóval: hogyan?

Nagy, ép kristályok és rengeteg aprókristályos kéreg van /volt/. Mindez víz alatt képződött vagy légtérben? A vízalatti kiválás ellen szól a kéreg erős üregessége. Légtérben nagyméretű egykristályok is képződhetnek, ha fojamatos a kiválás. Zárvány meg ha van, hát van.

Tűs, hófehér, félkölnyi kiválásgombócok vannak a bejáratnál falazása után felmenő gömbökben, közel a felszínhez. /FELADAT: aragonit vagy gipsz?/

1995 V 3.

Gipsz a József-hegyi-barlangban

A hatalmas vető mentén lejött a márga. /ebben a vetőben van a lejárati aknasora is./ A többi környékbeli nagybarlang mészkőben van, és csak itt-ott nyúlik fel a márgába. Szóval itt sok márga van, töredezett is, tehát nagy a felülete. Benne a rengeteg pirit. Ez a /hé/víz hatására nekiállt bomlani, jött ki belőle a vas és a gipsz. A vas ott van barna bevonatként a kőzetben sok felületen /BM-fojosó is/, a gipsz pedig beborít mindent.

A Fagyaltos-ág elágazásánál a déli falon egy borsón aragonit van, és EZEN a gipszkéreg. Meg a Kinizsi-pájudvar felcserepesedett kérgen is legkívül van a gipsz. Meg az Árvalányhajak a lejáró aknasor közepe táján szintén jelenkoriak lehetnek. A BM-fojosó vége felé az összefüggő kiváláskérget a kőzetből kibújó gipsz-tük tömege lefeszíti, szétrepeszti.

Azaz a gipsz ma is jön a kőzetből. Vagy csak régebben jött, de ottmaradt? Mindenesetre a /hé/vizes összefüggő kéregnél fiatalabb. Amikor víz volt az üregben, feloldotta a kőzetből előjövő gipszet. Amikor már lejjebb került a vízszint, az újabb gipsz már kiválhatott és ottmaradt.

A Mátyás és a Pál 160 m-es szintjén is ott vannak a gipszek, amint kipréselődnek a kőzetből /Könyvtár, Színház, illetve a Gipszes-fojosó/.

1995 II 12.

A BM-kuszoda -- Repülőtér szakaszon a gipsz egy szinthez kötöttnek látszik. Mindenhol a márgás kőzetből jön ki, lenyomva az összefüggő kiváláskérget is. Meg a kőzetlemez-kéket is. Tük tömeg, ahogyan nyomódik ki a kőzetből. Van egy törött tömbfelület, csomókban álló gipszvirágok, van rendes virég, meg a többsége vékony /3-5 mm Ø/ görbék, amik 5-10 cm-re kinyomódtak. Ugyanitt /illetve közel/ egy kb. 30 cm magas kristájcsoport is van.

A vékony kérgék egészen mások. Egyenletes vastagság, összefüggő kéreg, ami a faltól távolabb van, ezért könnyen le is törik. Vékonyabbak a Szemlőben levőknél, itt a néhány mm vastag a divatos, ritka a vastagabb.

1995 II 11.

Gipsz a Sátor-kő-pusztai-barlangban
/gondolatok/?/ 1995 v3.-án/

A falak puhák, jó vastagon. Ezt a kénsavas víz hatásának tartják. /KI? Hol van leírva??/ Más gipszes barlangokban nem ilyen a fal. /KI nézte?/ Triászban van a Sojmári-ördöggluk gipszes fojósója és a Felsőpetényi barlangok Üregei. /Bár egyikben ott is puha a fal./ Viszont puha falak sok hejen vannak, mindenhol a feltételezett páralecsapódásos szakaszokon; Szemlő, Ferenc, Papolcai-tavas és Kórház, stb./

Az alsó nagy teremben vastag gipszkéreg van, a fősze egy részén is. Feljebb viszont sehol.

FELADATOK: gipsz-térkép, főleg függőlegesen
az alsó teremben puhák-e a falak
a puha gömbfülkékben kőzet-szelvény mintázása,
és ennek vizsgálata

az ép kőzetben vannak-e a vékony erecskék

Tűs, hófehér félökölnyi ~~kiválásgombócok~~ kiválásgombócok vannak a Középső szakasz nevű részen, főleg a /számomra/ már járhatatlan kis fülkében is, emlékeim szerint. Ez aragonit/?/ vagy gipsz? /FELADAT/ Fényképen hasonló rémlik a Józsefből és Beremendről is. Ha aragonit, akkor a meleg miatt lett az, vagy az egyéb ionok miatt? És mi köze a gipsznek mindehhez?

Az alsó nagy terem oldala és alja /teteje/ gipszes. Ott van viszont az álfenék, ami alatt egy morzsányi sincs. Ez azt jelenti, hogy párolgásos kiválásról van szó, mert ha víz alatt kelekezett volna, akkor mindenütt lehetne. Igaz, hogy az álfenék alatti rész kitöltött volt, de nem résmentesen. A nagyon porózus gipszkéreg akkor is hihetőbb párolgásos eredettel. Ha feltételezem a párolgást, akkor a meredek szálkő hegyoldal áthülésével könnyen lehettek páralecsapódásos gömbfülkék is. Azaz megint a Szemlő-modellhez jutottam, ami nem baj. De miért puhák a falak olyan vastagon? Lehet akár az is, hogy tényleg kissé kénsavas volt a víz, ami feltört, és ez puhította a falakat. A víz-

Sátor-kő gipszei

- 2 -

szint lejjebb kerülésekor beindult a padlófűtés, lett belőle gömbfülke, kevés borsókő és sok bepárolódott gipsz, ami a vastagon mállott falfelületben jobban fel tudott szívárogni. Főleg, ha alul a "fűtővizcen" bőven volt belőle. Igen ám, de a felső és alsó rész ~~légtér~~ légkörzése a jelenlegi ismeret szerint csak egy vékony csövön érintkezett /légcső, barlangi perem/ tehát ezen csak felfelé volt áramlás, lecsorgó oldat nem ment. /2003 XII/

első üregesedés,
falak puhulása,
forrás a hegytetőn

lepusztulás, forrás az
alsó terem szintjén,
nagy terem kioldódása,
eközben a hűvösebb oldalon
páralecsapódás, gömbfülkék

vízszintcsökkenés,
padlófűtés, gipsz
bepárolódása, fent
borsókő kiválása

/1995 V 3./

Honnan van a sok kénsav? A Sátor-kő Dachstein mészkő-
vöben sok repedés, breccsás jellegű kőzetrészt látszik.
Ezekben ma vörös kitöltés van /limonit?/. A mai mélyceli,
vízzel telt nyílt üregekben pirit is lehet, illetve van
/mégfúrási minták/. Sőt, ez a pirit nyílt üregek falán
esetleg fentnőtt kalcitokon is képződhet /érces üregek/.
Azaz feltételezhető sok pirit a hegytömb kőzetanyagában.

Az alsó nagy terem keleti szélén, ahol a vastag gipsz-
oszlopok is vannak, a fal anyagában egy úrkocská van, ami
barna törmelékekkel van kitöltve. Ez limonitos anyag lehet.
Ezen a környéken breccsás a mészkő, vörös agyag /?/ tölti
ki a repedéseket. 1983 III 14.

A fentebb levő részeken cementálódott régebbi üregki-
töltés van, hasonlóan a Strázsa-hegyi-barlang bejárat
csarnokában is. A légteláramlási csövek ezeken törnek át,
azaz egy hosszabb feltöltődési időszak után újult fel az
áramlás. Eközben is kiválhatott redukív anyag a már meg-
levő üregekben, ami azután az újabb fázisban oxidálódott
és lőn a sok gipsz. 2003 XII 28.

Szabó Attila /a Szép/ mesélte, hogy épület-tönkremenés-
sel kapcsolatban van egy cikk valami szaklapban. Eszerint
a városi levegő SO_2 -tartalma bemegy a kőbe, a felső
2-3 mm kemény réteg lesz tőle, alatta pedig rohad és fe-
szít a gipsz, ezért azután lapokban táskásodik le.
Sátor-kő felső részén, a belső régi lezárás környékéről
van egy minta /SÁT. /, ami egy kb. 3 cm vastag kemény
kőzetlemez, ami az üreg felőli oldalán oldott felületű
gömbfülke-iv, a kőzet felől pedig porló, elvált felület.
2000 I 23.

Barit

/évek során összegyűlt feljegyzések/

János-hegy -- Tündér-szikla mögötti dolomitbánya: vékony,
nagy baritok /magas hőmérséklet/

Üröm-hegy: éltompított barit /alacsony hőmérséklet/

Martinovics-hegy, Mátyás-hegy: éles kristályok

Baritból csak egyetlen fázis volt??? Ha igen, akkor a hő-
mérséklet centrumait ki lehetne mutatni /Müller Pali, 1978/

Savósi-hasadékbarlang/Bükk/: borsókövei közel 50% báriumot
tartalmaznak /Lénárt L. 1979 Szpeleológiai eredmények

a Bükk-hegységből, = Borsodi Földrajzi Évkönyv p.77/

Barit I = apró, pár miliméteres lapos táblák. Barit II =
= sárga nagy kristályok /Nádor AM. 1991 doktori, p.112/

Jurij Dubljanszkij mesélte, hogy a barit szeret szétága-
zóan növekedni, ijének az itteni kristályok is.

Slagos macska-bg. /Vértes/ rengeteg barit a gömbüstökben
/Kocsis Ákos mesélte 2002 XI/

Apáthy-szikla /Buda/ KÖZ.47.minta: limonitos kötésű dolo-
mitbreccsában apró fehér baritcsomók gyakoriak.

Sátor-kő-pusztai-bg. /SAT.13 minta/ apró barit-telér, ezért
súlyát nem érezni kézbe véve. Ha óraüvegre ejtem rá, a
hangja sokkal sújosabb, mint a kalcitteléré./1982 III 23/

Pál-völgyi kőfejtő É oldal, a háztól lejövő ferde lépcső-
sor alatti fal, 1,2--1,5 m magasan: apró barit-len-
csék tömege van a falon. Kalcit ül a kőzeten, ennek
felülete erősen oldva van, és az így létrejött üreg-
ben ülnek az apró fehér baritok, fél centisek is.

/1992 X 17/

Pál-völgyi-bg. Ötösök-fojósója: a Rádium-terem után DNY
felé elindulva, 8-10m a bal /D/ falon 1,2 m magasan
kalcitos beugró fülke, a kalciton barit van /2003 I 25/

Pál-v-bg. Ötösök-fojósója után, az ÉNY felé kivezető já-
ratban balra /NY/ keskeny kereszthasadék van /Nyom-
dászprés ???/ Nagyon régi emlékeim szerint itt is van.

Martinovics-hegyi-kőfejtő /Buda/ kalcit és barit több rétegben egymásra nőve /régii megfigyelés/

Molnár János-bg. Fekete fal: kalcitkristályokon barit, több cm élhosszúságú példányok tömege. Alul őrzi az ép kalcitformákat, bár az már kioldódott alóla.

Róka-hegyi kőfejtők és bg. /Lilis-hg./ a kőfejtőben kovásodással együtt van /1982/

Szemlő-hegyi-bg. Halál-keresztbasadék /SZEM.61.minta/ fentőtt kalciton jólfejlett baritok, de csak a kalcitok felső oldalán /"kapucnis kiválás"/. Alulról több hejen kioldódott a kalcit, míg kívülről már borsókő kezdett növekedni a felületre. /Részletes leírás 1996 II 18/ Ugyanitt az ÉNY felé menő ágban a barit után újra kalcit vált ki, és benőtte az egészet. /Ez az ÉK--ÉNY irányú hasadék kalcitja./

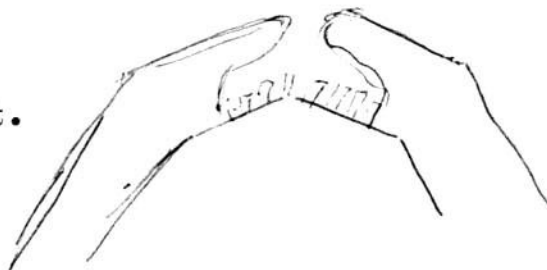
Forrásmész-kő: a mai kiválásokban is van elég Ba^{++} ahhoz, hogy esetleg barit váljon ki. Talán valami redox változás volt egykor.

Barit kötődik-e a kovás telérekhez, vagy csak éppen ott van?

Mátyás-hegyi-bg. Tűzoltó-ág legalján levő nagy kalcitokban Jurij Dubljanszkij egy növekedési szünet rétegét vizsgálva ott is baritkiválást látott.

/1993 I 19/

Mátyás-hegy Keleti kőfejtő.

Mátyás-h-bg. Mozi-terem ÉNY része: kovás telér közepén /?/

Ferenc-hegyi-bg. Bocskai-terem D része és környéke sok barit, több m^2 -es felületek is. /FER.17,23 minta/

Bajóti Öreg-kő I zomboj: egy kis fülkében 3-5 cm élhosszúságú, vastag kristályok voltak /minta/

Megalodus-bg. és Bartha-kútbarlang /Tata/: kalcit alatt 2-3 cm nagyságú baritok nagy felületeken, vékony kristályok, és kék színű is van köztük /MEG.2.,6., 9., 10. minta/

barit

- 3 -

Csolnoki Magas-hegy: sok barit. minta
 Keselő-hegyi kőfejtő /KES.15. minta/
 TÖVÉBBI barit előfordulások felsorolása Koch S./1966/
 Magyarország ésványai c. könyvében /is/ p.399.
 Koch S.--Sztróky K./1967/ Ásványtan =Tankönyvkiadó p.853-855
 Kordos L./1984/Magyarország barlangjai = Gondolat p.48-49
 Kraus S./1978/ A budapesti ~~XXXXXXXXXX~~ Szemlő-hegy és Ferenc-
 hegy...= szakdolgozat p.75
 Ozoray Gy./1960/ a Budapesti hévizes ...K=Karszt és bar-
 langkutatási Tájékoztató /nov. p.480-481
 Végh S-né/1967/ Nemércek földtana = Tankönyvkiadó p.53-54

" A barit mindig oldatokból válik ki, oldatokban végbemenő reakciók eredményeként. Oldódását befojásolja a hőmérséklet és a kloridok, különösen a $MgCl_2$, $NaCl$ és $CaCl_2$ jelenléte. A $BaCl_2$ és a szulfátos vizek közti reakciót a kloridok késleltetik. Jelenlétükben a $BaSO_4$ nem csapódik ki teljesen, hanem egy része oldatban marad, és csak később, levegővel érintkezve válik ki.... Fellép homokkőben, mészkőben üregkitöltésként és mészkövek vagy dolomitok metasztatikus kiszorítása által is."

Végh S-né /1967/ Nemércek földtana

Kraus Sándor feljegyzései

Szenthe István mesélte 1977 XI 16.

Barlangmorfológia, biztonságtechnika, mászás összefüggései

Kő törik --- leesem

--- a hegy a fejemre szakad

Triász -- masszív, homogén, tömör kőzet -- nem törik

Eocén -- rétegzett, 10-50 cm vastag padok, réteglap

mentén könnyen elválnak

Különböző rétegek -- könnyen kiesik egy darab, törik

Erősen töredezett kőzet -- nem tartja a szöveget, vissza-

mászásnál gyenge, omlásveszély

Van-e fönt kötélrögzítési lehetőség, visszamászásnál

biztosítási lehetőség

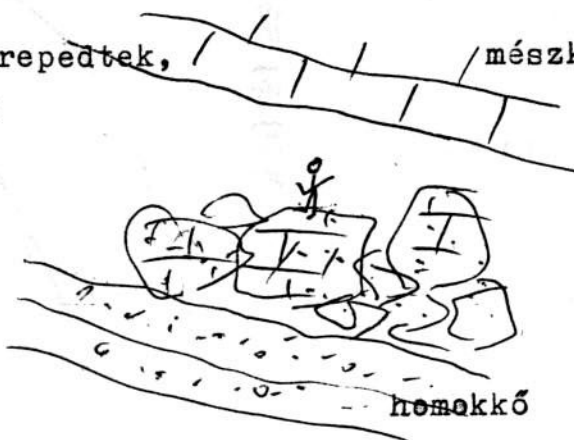
Veszélyes zónában legfeljebb 2 ember tartózkodjon, de ők

sem esésvonalban egymás alatt

Zúzott zónában apró /ökölnyi/ kövek gyakoriak,

Közethatárnál /pl. Meteor-ág./ óriási tömbök is

a tömbök is repedtek, /mészkő
nem tartanak

Fal érdekessége, morfológiája, állapota a mászhatóság
megítélése miatt fontos. Aggagbevonat!!

Barlangkutatói feljegyzések az oktatással kapcsolatban

Felfedező az, aki tudatosan keresi. A többi csak meg/Vagy fel-/találó. Dénes György

Aki az ismeretlent kutatja, nem tudhatja, hogy mit fog találni. ????

Barlangvédelem és barlangkutató alapvető ellentmondása:

Mi az értékeesebb? A szüzesség, vagy az anyaság?

Szenthe István

Nincs felszíni jele: hévizes barlang
zsomboy /némejik/
lávahójjag, lāvacsatorna
forrásmészko-bg.

Felmérő kérdések barlangföldtanból

/barlangkutató tanfójjás 1993 VII Gerecse/

mi a barlang?

Magyar-oroszág karsztos hegyvidékei /felsorolás/
mészko oldódása szénsavas oldatban /egyenlet/
mi a keveredési korrózió?

sorolj fel 5 felszíni karsztos formát!

sorolj fel 3 nem-karsztos barlangtipust!

sorolj fel 10 csepkó-tipust!

Kutatásvezetői vizsgakérdések 1986 XI

Ismertesd a keveredési korrózió lényegét, és azt, hogy miért fontos ez a barlangok keletkezése szempontjából!

Mik az üregesedést befojjásoló főbb fojjamatok?

Egy kőzetminta vagy kiválás-minta leírása

Egy barlangrészlet megtekintése és utána emlékezetből leírása

Mik a barlang "életének" főbb szakaszai?

Írj egy lelőhejjcédulát barlangi mintához!

A víz mimódon szállíthat anyagot a barlangba /példával/?

Mit nevezünk kiválásnak?

Üreg falát alkotó kőzetben vonalas rés mi lehet?

Mi károsodik jóvátéhetetlenül a barlang feltárásakor?

Honnan kerül CO₂ a csapadékvizbe?

Mészko oldódási fojjamata szénsavban /egyenlet/

Mijen kőzetben alakulhat ki barlang?

Barlangi túravezetők oktatása

Megtisztelő /?/ feladatként rám bízta a földtani rész elmesélésének nagyobbik részét. Mivel a tananyag teljes egészében le van írva a Barlangföldtan könyvben, egyszerűbb volt a dolgom, és jutott idő arra is, hogy kíváncsiságomnak teret engedjek. Milyen általános és szakmai műveltségük van a barlangászok leendő "élcsapatának"?

Összeállítottam egy kérdés-sorozatot /ami nyilván a kérdezőre is jellemző/, és megkértem a hallgatókat ennek megválaszolására. Nagyon vegyes eredményt kaptam az értékelés során. A 22 jelenlevő közül 7 /32%/ még a nevét sem írta fel. Volt, aki a "szeméjiségi jogait sértő" kérdés /születési év, stb./ miatt tiltakozott. Okulásul bemutatom az eredményeket.

Sorolj fel 15 ismert magyar író, költőt!

15 db-et sorolt fel 14 hallgató /64%/ 14-et 1 fő/5%/
 12 db 2fő /9%/ 10-et 1 fő /5%/ 9,8,7,6 db-et 1-1 fő /5%/.
 Ady /19/ Arany /20/ Babits /5/ Balassai /6/ Berkesi /1/
 Benedek Elek /2/ Bertók L. /1/ Berzsenyi /4/ Bernemissza /1/
 Csokonai /7/ Esterházy /1/ Faludy /1/ Fejes E./1/ Fekete I.
 /1/ Füst Milán /1/Gárdonyi /5/ Gelléri A.E./1/ Hajnóczi J.
 /1/ Hazai /2/ Hegedüs Gy. /1/ Illyés Gy./2/ Janikovszky /1/
 Jókai /13/ József A. /18/ Juhász Gy./5/ Karinthy /4/
 Kassák /2/ Kazinczy /4/ Kertész /3/ Komlói György /1/
 Kosztolányi /7/ Kölesey /10/ Krúdy /5/ Lőrincz L.L./3/
 Madách /2/ Márai /4/ Mikszáth /11/ Moldova /1/ Molnár /1/
 Móra /4/ Móricz /12/ Müller P./1/ Nagy L./4/ Nemeskürty /1/
 Nemes Nagy Á./1/ Németh L./1/ Ottlik /1/ Peer Krisztián /2/
 Radnóti /11/ Rejtő /3/ Sánta F./1/ Szabó Lőrinc /5/ Szabó
 Magda /1/ Tamási Áron /1/ Tamkó Sirtó /1/ Tarr /1/ Tinódi
 /1/ Tompa /1/ Tóth Árpád /5/ Vámos M./1/ Varga K./1/
 Vörösmarty /9/ Wass A./1/ Weöres /9/ Zrínyi /3/ Zsoldos P./1/
 HIBÁS: Anonymus /2/ Deák F./1/ Káldy Márk /1/ Kézai Simon /1/
 Ráskai Lea /1/ Vörösmarthy /4/

túravezetők

- 2 -

Sorolj fel 5 barlangász szakirót /magyar, külföldi/!

5 db-ot tudott 7 fő /32%/ 4-et 6 fő /27%/ 3-at 5 fő /23%/
2-t 2 fő /9%/ 1-et 2 fő /9%/

Balázs D./3/ Bajna B./1/ Bolner /5/ Castaret /1/ Dénes Gy./5/
Egri L./1/ Eszterhás /1/ Förd /1/ Jakucs/20/ Kadic /1/
Kárpát /1/ Kessler /11/ Kordos /7/ Kósa /1/ Kraus /13/
Lénárt /1/ Maucha /2/ Meredith /3/ Mészári /1/ Nyerges /1/
Rónaki /1/ Székely K. /2/

HIBÁS: Dudich /1/ Gebhardt Antal /1/ Jaskó /1/ Leél-Össey
Sz. /2/ Szenthe /4/ Regős /1/

Sorolj fel 5 Arany János verset /balladát/!

5 db-ot ismert 4 fő /18%/ 4-et 6 fő /27%/ 3-at 1 fő /5%/
2-t 3 fő /14%/ 1-et 3 fő /14%/ egyet sem 5 fő /23%/

Ágnes Asszony /6/ Buda halála /1/ Estikék /1/ Hidavatás
/7/ Letésem a lantot /1/ Levél Petőfihez /1/ V László /3/
Szöndy két apródja /2/Tetemre hívás /3/ Toldi /11/ Toldi
estéje /4/ Toldi szerelme /3/ Vörös Rébék /4/ Walesi bárdek
/10/

HIBÁS: János vitéz /1/ Kőmives Kelemen /3/ Szép Ilonka /1/
Zalán futása /1/

Az általad legutóbb olvasott könyv szerzője, címe:

Nem olvasott 2 fő /9%/

Adamkó P.-Hegedüs Gy.:118 óra a méjben, Benedek I.Csavar-
gás az Alpokban, Dante:Isteni színjáték, R.Hoare: A tori-
nói lepel valódi, Kertész I.: Sorstalanság /8 fő =14%/,
Kraus S.:Barlangföldtan, Kraussz S.:Barlangföldtan,
L.D.London: Klasszikus erőterek, Márai S.Szindbád hazatér,
O.Really: Megzaming /?/, Rouling: Harry Potter és a tűz
melege, J.Simpson: A Végtelen érintése, Tandeubauer: Szá-
mitógép változatok, /H.Tazzieff/ A St.Martin barlang titka,
Vámos M.: Apák könyve, G.Vinci: Szégyentelenek, K.Vonne-
gut: Macskabölcső

túravezetők

- 3 -

Serelj fel 5 magyar festőt, szobrászt!

5-öt tudott 5 fő /23%/ 4-et 3 fő /14%/ 3-at 5 fő /23%/ 2-t 4 fő /18%/ 1-et 4 fő /18%/ egyet sem 1 fő /5%/

Adamik /1/ Barabás /2/ Borsos /3/ Csontváry /6/ Czóbel /1/ Derkovizs /1/ Feszty /1/ Gulácsy /1/ Hidvégi /1/ Kisfaludy /4/ Kovács Margit /2/ Melocco /1/ Munkácsy /18/ Mizser /1/ Nagy Kriszta /1/ Rippl R./4/ Scheibather /?//1/ Szász E./1/Szé- kely Bertalan /1/ Szinnyi /4/ Szék Iván /1/ Szentágh F. /1/ Takács Ferdinánd /1/ Than /1/ Varga I./1/ Vasarely /4/ László /1/

Serelj fel 5 Árpád-házi uralkodót /évszám is lehet/

5db-et irt 4 fő /18%/ 4-et 1fő /5%/ 3-at 5 fő /23%β 2-t 4 fő /18%/ 1-et 4 fő /18%/ egyet sem 4 fő /18%/

I András /6/ II András /4/ Árpád /1/ I Béla /2/ II Béla /2/ IV Béla /8/ Géza /4/ I István /13/ II István /1/ III III István /1/ IV István /1/ V István /1/ Kálmán /6/ I László /5/ Salamon /1/

HIBÁS: Aba Sámuel /3/ V Béla /1/ Károly Róbert /1/ Mátyás /1/ Orseollo Péter /1/ III Richárd /1/ Zsigmond /1/

Serelj fel 5 magyar származású Nobel-dijast !

5db-et tudott 0 fő /0%/ 4-et 2 fő /9%/ 3-at 3 fő /14%/ 2-t 9 fő /41%/ 1-et 6 fő /27%/ egyet sem 2 fő /9%/

Gábor /3/ Kertész /18/ Oláh /2/ Szent-Györgyi /14/ Wigner /4/

HIBÁS: Neumann /4/ Semmelweis /2/ Teller /4/

Serelj fel 5 nálunk erdőt alkotó fafajt! /telepített is lehet/

5 db-et tudott 6 fő /27%/ 4-et 11 fő /50%/ 3-at 5 fő /23%/ akác /7/ bükk /21/ éger /4/ erdei fenyő /2/ fekete fenyő 55/ fenyő /11/ luc fenyő /1/ nyár /7/ tölgy /21/ vörös fenyő /3/

HIBÁS: fűz /3/ gyertyán /7/ hárs /1/ kőris /1/ nyír /8/ rekettye /1/

túravezetők

Sorolj fel 5 itt telelő vadmadarat!

5 db-et tudott 6 fő /27%/ 4-et 3 fő /14%/ 3-at 5 fő /23%/
egyet sem 8 fő /36%/

bütykös hattyú /1/ bagej /1/ cinke /7/ csonttollú /1/
csuszka /1/ egerészöjv /2/ énekes hattyú /1/ fácán /2/
feketerigó /3/ galamb /3/ holló /2/ harkáj /1/ héja /1/
karvaj /1/ kormorán /2/ ökörszem /1/ rétisas /1/ sas /1/
sójom /1/ széncinke /3/ vadkacsa /5/ vadliba /1/ varjú /9/
vassó /7/ vércse /1/ vizirigó /1/

HIBÁS: énekes rigó /1/ fajd /1/ gója /1/ nyaktekerce /1/
szárcsa /1/

Sorolj fel 5 koratavaszi vadvirágot! /hazait/

5 db-et irt 4 fő /18%/ 4-et 3 fő /14%/ 3-at 2 fő /9%/ 2-t
3 fő /14%/ 1-et 7 fő /32%/ egyet sem 3 fő /14%/

aranyos veselke /1/ crocus /1/ fekete kökörccsin /2/ gója-
hir /2/ hóvirág /18/ ibeja /8/ kankalin /3/ kapotnyak /1/
kikerics /4/ odvas keltike /3/ pirosló hunyor /3/ tárogó
kökörccsin /1/ tavaszi hérics /3/ tőzike /1/ ujjas keltike /1/
vicsorgó /1/

HIBÁS: fekete hunyor /1/ harangvirág /1/ kamilla /1/ nagy
télizöld /1/ pipacs /1/

Sorolj fel 5 /10/ bármit, amihez értesz!

9-db-et irt 2 fő /9%/ 7 db-et 1fő/5%/ 6-et 4 fő /18%/
5-öt 4 fő /18%/ 4-et 1fő /5%/ 2-t 3 fő /14%/1-et 1 fő /5%/
egyet sem 6 fő /27%/ ÉS ŐK LESZNEK A TURAVEZETŐK!!!!!!!

Sorolj fel 15 autómárkát!

15 db-et tudott 16 fő /73%/ 14-et 1 fő /5%/ 10-et 1fő /5%/
5-öt 1 fő /5%/ egyet sem 3 fő /14%/

túravezetők

- 5 -

Mennyi a Föld átmérője?

13e km 1 fő /5%/ 12600 km 6 fő /27%/ 12e km 6 fő /27%/
6300 km 2 fő /9%/ 6e km 6 fő /27%/ nincs válasz 1 fő /5%/

Mi a barlang?

jó választ adott 15 fő /68%/ rosszat 7 fő /32%/

Merre fúj a DK-i szél?

Jó választ adott 20 fő /91%/ rosszat 1 fő /5%/ semmijent
1 fő /5%/

Miért fehér a hó?

Jó választ adott 2 fő /9%/ rosszat 14 fő /64%/ semmijent
6 fő /27%/

Mi az elsődleges oka, hogy télen hideg van?

Jó választ adott 6 fő /27%/ rosszat 13 fő /59%/ semmijent
3 fő /14%/

Miért ijen irányban forog az óramutató?

Elfogadható választ adott 2 fő /9%/ rosszat 9 fő /41%/
semmijent ~~3 fő /14%/~~ 11 fő /50%/

Hány természetes /kémiai/ elem van a Földön?

Többet gondolt 8 fő /36%/ egészen 237 db-ig, jó választ
adott 3 fő /14%/ keveset 1 fő /5%/ semmijent 10 fő /45%/

Szabad szemmel kb. hány csillag látszik az égen?

Többet gondolt 7 fő /32%/ jó választ adott 4 fő /18%/ ke-
vesebbet 2 fő /9%/ semmijent 9 fő /41%/

Mikor lesz legközelebb telihold?

Rossz választ adott 4 fő /18%/ jót 8 fő /36%/ semmijent
10 fő /45%/

túravezetők

Mennyi a hang terjedési sebessége?

Többre gondolt 2 fő /9%/ jó választ adott 13 fő /59%/

kevesebbet 3 fő /14%/ semmilyen választ 4 fő /18%/

Sokan keverték a két mértékegységet a jó számadat mellett.

Testünk hány százaléka víz?

Sokat gondolt 8 fő /36%/ jó választ adott 10 fő /45%/

kevesebbet 4 fő /18%/

Bp--Párizs közti országúti távolságot hány nap alatt

lehet gyalog megtenni?

Sokat gondolt 3 fő /14%/ nagyjából jó, elfogadható választ

adott 9 fő /41%/ keveset 7 fő /32%/ semmit 3 fő /14%/

Az 1250 km távolságot napi 30 km-t ballagva 42 nap alatt

lehetne megtenni. Azaz az "ősemberek" nyugodtan tudtak

Európa szelvében-hosszában vándorolni, nem az "iszonyú

távolságok" voltak a határok.

2002 évben mennyi pénzt költöttél barlangászásra?

250e Ft 1 fő /5%/ 150e Ft 3 fő /14%/ 100e Ft 3 fő /14%/

70e Ft 1 fő /5%/ 50e Ft 8 fő /36%/ /ennyi volt a tanfójam

dija/ 25e Ft 2 fő /9%/ nem válaszolt 4 fő /18%/

Volt, aki a személyiségi jogaira hivatkozva felhárított

a kérdés miatt. Szegényka...

Születési dátumod:

1965 előtt 1 fő /5%/ 1966-70 között 2 fő /9%/ 1971-75

között 7 fő /32%/ 1976-80 között 10 fő /45%/ 1981 után

2 fő /9%/

Mejlik a magyar nagy ABC 11. betűje?

Jó választ adott 6 fő /27%/ rosszat 15 fő /68%/ semmijent

1 fő /5%/ G /2/ GY /4/ H /4/ I /3/ J /1/ K /1/

Túravezetők

- 7 -

Mikor kezdtél barlangba járni?

1990 előtt 4 fő /18/ 1991-95 között 6 fő /27%/

1996-2000 között 12 fő /55%/

Azóta kb. hány barlangban jártál?

10 1fő /5%/ 30 2fő /9%/ 50 8 fő /36%/ 100 6 fő /27%/

150-nél több 3 fő /14%/ nem válaszolt 2 fő /9%/

Épelmédjünek tartod-e magadat?

igen 11 fő /50%/ nem 2 fő /9%/ talán 4fő /18%/ nem vá-

laszolt 5 fő /23%/

A válaszok olvasása és értékelése örömmel és kétejjekkel öntött el. A barlangosok társadalma - szerintem - kissé jellemzi a hazai kalandvágyó ifjúságot. Ezeknek javából akar túravezetővé lenni néhány, és ők ezen a szinten vannak. Vigasztal, hogy valószínűleg 20-30 évvel ezelőtt is ilyen lett volna a színvonal, ha valaki megvizsgálja, és ha lett volna rendszeres túravezető-képzés.

2003 április 3 .

Kraus Sándor

Kinek mit kell tudnia a
barlangjárás során

	túrázás		feltárás		hasznosítás		
	Barlangjáró I	Kötéljáró	Túravezető	Feltáró I	Kutatásvezető	Idegenvezető	Specialista

Mászás alapjai	+	+	+	+	+		
Jó mászás			+				
Kötélhasználat alapjai	+	+	+	+	+		
Kötélhasználat teljes		+	+		+		
Bontás, kitermelés, ácsolás				+	+		
Térképhasználat			+		+		
Térképezés					+		+
Szervezés, jogszabályok			+		+		
Hidrológia			+		+		+ árvíz
Levegő			+		+		+
Földtan				+	+		+
Biológia			+		+		+ denevér
Régészet				+	+		+
Oklevél, művészet, stb.							+
Barlangvédelem	+	+	+	+	+	+	+
Elsősegéj	/+/ /+/ ++	/+/ /+/ ++	++	+	+	+	

Kutatásvezetői gyakorlat tervezett feladatai

Tata, Kálvária-domb és Megalodus-bg.

1985 V 23.

Geológia-- kőzetek nézegetése a kiállított monolitokon

Felszín-- dőlés és csapás mérése

Megalodusok és kitöltésük a kőzetben

BARLANGBAN

Réteghatár, rétegzettség és hatása a szelvényre, formákra

Kitöltő üledékek szelvényfelvétele, megbeszélése

vizbehordás, vízi üledékek

kiválások

kőzet mállása /megpuhulása/

Buboréknyomok kisebb kupolákban

Kipreparálódás

Vizsgakérdések kutatásvezetőknek 1988 V 28.

A kőzetben hol kezdődhet meg a viz áramlása?

tektonikus rések, réteghatár

Írj egy leelőhejccédulát barlangi mintához!

Lehet-e behordott kitöltés a barlang falán? Ha igen, akkor

írj példát rá! cementált kavics, agyag, fadarab

Mi a keveredési korrózió és mi a jelentősége a barlang

kialakulásában?

Rajzolj egy hejszini rétegsor-vázlatot barlangi bontásnál!

Miből határozható meg a továbbkutatás iránya?

térkép, formakincs, kitöltések-- mindegyikből, de

együtt a legjobb

Kutatásvezetői gyakorlat terve 1988 /Aggtelek-Jósvafő/

be a Vass Imre-bg.-ba, felszerelés ellenőrzés

bg.járó alap + elsősegély csomag

jegyzetfüzet, toll, iránytű

Egy szakasz /10-20m/ önálló leírása /kb.1/2 óra/

Utána egyenként megbeszélni a látottakat és a leirtakat,

illetve a látható és látandó dolgokat és jelentőségüket.

Túravezetői tanfajam előadás-vázlatai

1.nap /5óra+gyakorlat/ földtan üregképződés
bemutatkozás

barlangász viselkedés, köszönés, stb.

pontoság, a túravezető példamutatása

kell-e földtan a túravezetőnek -- nem, csak az alapfokú
oktatás miatt

túranapló

egy barlangrészlet elmesélése

kérdőív

hallgatók bemutatkozása I /ki,hol, mióta, mit, miért,
hány barlangban járt, stb. --12 fő/

mi a barlang

van-e kérdés a Barlangföldtan I-II fejezetéből

Föld, kőzetek, szingenetikus bg. mészkőképződés, hegység-
képződés, tektonika

üregesedés, formák, kőzet és üreg alakja közti kapcsolat

viz útja /"A víz nem hüje, és mentes minden emberi elő-
ítélettől."/ /"A víz nem hüje, csak az, aki
utánamegy."/

járatrendszerek, hálózatok és kialakulás összefüggése

GYAKORLAT: séta a Pál-v.-bg. kiépített részén

2.nap /6 óra + gyakorlat/ kitöltések

barlangi túrázás a természetjárás egyik ága, ezért úgy
célszerű, hogy először abban szerezzen túravezetői
képesítést a pogár

egy barlangi részlet elmesélése -- mit láttunk a Pálban

hallgatók bemutatkozása II /mint előzőnél, most is 12 fő/
barlangvédelem -- Szemlő régi képei Kesslerertől/

van-e kérdés a Barlangföldtan III fejezetből

kitöltések és balesetek /omladék, árvíz, CO₂, Baradla

3 legénye--huzatfordulás, hideg víz, felkeveredő

iszapból kijövő CO₂ /

GYAKORLAT: séta a Szemlő-h.-bg. kiépített részén

túravez.tanf.

- 2 -

3.nap /4 óra+1 óra/ összefoglalás, ismétlés
hallgatók bemutatkozása III /12 fő/
kérdések az eddig elhangzott /vagy nem elhangzott/ dolgokról
barlangvédelem Föld túlnépesedése---tönkremenetel
/must + élesztőgomba --- alkohol + halál/
egyre többen járnak barlangba is -- ennek hatásai
néhány barlang csak szakemberek számára /Lecsó, de nálunk
is szükséges volna/
barlangjárás szabályai-- barlang és a túrázók védelme
/Lénárt: a bg. és az ember találkozásából mindkettő
károsodás nélkül kerüljön ki/
kérdőív ismételt kitöltése /van-e fejlődés/
GYAKORLAT: szimbolikus temető meglátogatása, balesetek
értékelése. /Szenthe: csak azt tudhatjuk, hogy az
illető az adott túrára alkalmatlan VOLT./ /Az okos
a más kárán tanul, a buta a magáén sem./

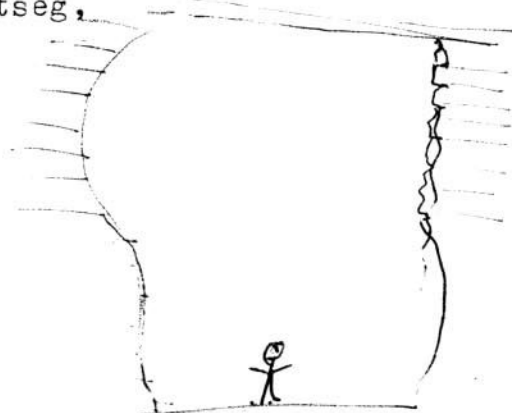
Kraus Sándor feljegyzései

Tapolcai-tavasbarlang 1991 V 11. vezető:Hardi Ági

Lóczy-terem: közel vízszintes rétegzettség,

sorban álló lukacskákkal. Gyűrűs felszakadás jellege van a főtének.

Alul lukmentes, egynemű a kőzet, de ez is porózus. A főté azonos a Kórház-barlangban látottal, a réteges-lukas az ottani erősen oldott csoport lehet, viszont az alsó egynemű az új. Ebben Ostreák vannak egy folton, másutt meg már a fehér kiválás megjelenik.

Batsányi-terem: a felső részen barna agyaglepedék borítja a kőzetet, ez olyan szális szerkezetű, mint a Kórház-bg. tavánál. És száradási repedések is vannak benne. Főtében nagy gömbfülke.

A 2m magasan levő kőzetrétegnél, ahol aláhajló, ott erősen oldott, ahol függőleges vagy lejtős, ott nem oldott. Azaz: felszálló gáz /viz?/ csinálhatta.

A terem /járat/ végén be a kuszodába /Macskás-ág balra/. Apró kiválás-pöttyök, mintha kérget alkottak volna. Macskalábnyomok és száradási repedések az agyagban.

Macskás-terem: vízszint kb. 1980-ig

itt volt, alatta kemény a kőzet, fölötte puha.

CSŐ-járat: egyenes, fölül vastag kőzet, alatta lemezes, ebben van a széles /2m/ és 1 m magas járat. Vízszint volt, kalcitlemez /hártya/ kiválás anyaga szürke bevonatként látszik. A bűvárok vezetékére is mészsanyag vált ki vékonyan /MINTA/. Mészhártyák tömege a földön.

Tó /állóvíz/9 csodás mészhártya-tömeg, ahogy lement a víz, mindenre ráült a tutaj. A légtér felé sima, fényes a felülete, az alsó oldala matt.

1991 V 11 tíze ábrások.

Beművelés
19 beosztott 2 vizsgálat,
Erővel 10
p.m. 1 (topográf)

Mj = mészle jösvény
M = mészle dűnyeg (Szándó)

0 20 m

A TAPOLCAI – TAVASBARLANG VÁZLAT

(KOLLÁTH J.)

Tapolcai-tavasbg.

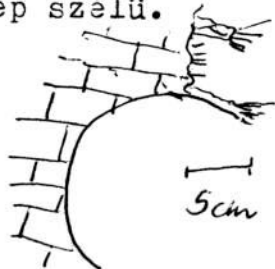
- 2 -

Csónakázó útvonal: "homokkő" réteg a kőzetben /MINTA/.
Eltömött kút /Vásártéri kút/: felé menő járat 1,2 m magas,
1 m széles, mesterségesen tágitott. Két agyagréteg /kb.
15 és 5 cm vastag/ alatta és közben homokkő, fekete szem-
csés, mint a csónakázó útnál látott.

Y végpontok: az É felé menőben, ahol "Kórház-homok" van,
rajta barnásfekete /felszíni/ réteges üledék, teljes szel-
vény kitöltve. Állítólag ez is kút volt, az újságos bódé
alatt vagyunk.

Taplók: Egy részen sok kiválás a főte lukjaiban, a látható
vizzint fölött. Ezek itt aragonit-legyezők,
az éleken vált ki. Ijen a tapló is, de az

ép szélü.

Sőt! a fal ivét követve

/oldott iv/ 2-5 cm-re kihajlik. Ojan,
mint a Ferenc-h.-bg.-ban a visszaoldott
kalcitszivacsos részek. Azaz kiválás
is lehet, amit ott visszaoldásnak vé-
lünk.

Látni a barna/világos határvonalat az egykori /10 éve meg-
szünt/ vizzintet, fölötte sötétbarna, száradási repedezett
és felcserepedett agyag van. Ez a kiválás ezen a légteres
szinten van, közel a vízszinthez /időszakos áradás?/.

Beszakadás: zöld agyag nagy tömegben /1,5x3 m, 3 m magas/.
Ezt bontják, fölfelé megy szálkő jellegű kürtővel. Enyhe
légmozgás is van. A zöldesszürkében egy vízszintes, 15 cm
vastag vörösayag-sáv is van.

Kraus Sándor feljegyzései

Kórház-barlang /Tapolca/ 1991 V 10. vezető:Hardi Ági

43/A pont /feltörési hej/ csont MINTA

Aragonit tüskék /3-4 mm pamacsok/

Kipreparálódott lümasella -- NEM kalcitlemez!!

Fehér kupacok a falon

Alján két ~~XXXXXX~~ homok szín. Sok világos, kevesebb barnás.

Törpék-terme: sok oldásforma, ferde főtén áramlási cső, néhány kis szalmacsepke.

Tó: kalcithártyák !!! Csodaszép zöld víz, a kőzet 5-8 cm rétegzettségű, más, mint a felső járatokban. A homok itt jött le, a mellékfülkékben agyagtömeg. Sőt, magasan tele volt, vékony réteges, utána új üregesedésnél leszakadt, és fehér kiválás borítja.

Mellékág: álfenékkel osztott járat. Egy részen kalcittal bevont régi gyökerek tömege hever és lóg. A kőzetben üledékképződési hajlások vannak néhol /mint a Tónál a nagy "gyűrődés"/. Ugyanitt fehér borsók a rétegek méjedéseiben, a lapokon meg néhol kis gombostü-fejnyi pöttyök.

A gyökeres után balra rózsa-borsókó több méternyi részen /nem visszaoldásos, inkább agyagra szélesedett lehet/.

Vissza a Főágba: alul végig homok van, egyes párkányokon agyagfelhalmozódás /árvizi agyag/. A szálkő oldalak és főte is puha, 5-1 mm vastagon mállott. Gyakori, hogy lent kiválás-tüskék vannak, fent pedig puha a fal /kondenz oldás??/ Eléggé egy szintben van, néhol "feltörési hej" nevű gödörrel. Illetve egyenletes lejtés.

A falak rendkívül tagoltak, az alja is. Alul végig homok van, aprószemcsés. A járathálózat nagyjából azonos rétegcsoportban van. A főte sík, néhány hejen rétegleszakadással. Zöld agyagos réteghatár kissé hullámos.

A tüskés aragonitpamacsok mintha egy irányba állnának /huzat-kiválás ??/. A Tó fölött nagyon nagyok, 1-2 cm magasak. Ugyanitt "tapló" kiválás, lapos, "évgyűrűs", a lepketaplóhoz hasonlít, függőlegesen /?/ áll. /Ijen van az Erdőhát úti-barlangból, Mátyás-hegy/.

Gyökérszálas csepkő: Lénárt szerint ijen van a Gyurkó-lápai-barlangban és a Földváriban is.

Törpék-terme: rendkívül tagolt fal, a kőzet ijen "darabos", azaz nagyon csomós. A ferde főte agyagos réteglap /320/15/. Néhol oszlopok maradtak, aminek oldala repedezik a túlterheléstől. A sik főtén az agyagréteg fölött vízjáratok mennek a repedések mentén, átmérőjük kb. 5 cm, néhol nagyabbacska terekkel /anasztomózis= "egérjárat-karr"/. Sőt, néhol 20cm átmérőjű áramlási cső is van.

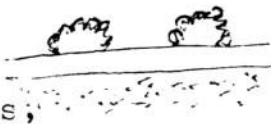
Tó: a felületen úszkálnak a tutajok, a sarokban nagyobb felület van. Magasabb szinten a ferde falon ott a régebbi lemezkék leülepedése, a mai vízfenéken is ott van leülepedve. A vízszint fölött 3 kis apadási szinlő van / a kis tó "szigetén"/. A tó mellékfülkéjében több méter vastag agyag van felhalmozódva. Ez vékonyan rétegzett, tömör üledék. Kicsit kőzetlisztes, néhány rétegben szerves üledék volt, mert lukacsok vannak. Meg néhol mészréteg. A vastag kitöltés fönt a fülke tetejéig lehetett, mert egy kis darab van csak, a többi leszakadt. És ezen van a fehér kiválás 2 cm vastagon. /Üregesedés--homok és agyagbehordás--agyagleszakadás, kiválás -- szárazra kerülés, mai hejzet./ A víz állítólag 21°C-os. Fölmászva a járathálózatba, hűvösebb van és huzat.

Kitöltés: a barlang alján végig homok van. Világos színű, apró-középszemcsés, néhol durvaszemcsés rétegekkel /ritkán/. A felsőbb részeken néhol barna agyag halmozódott fel. Ám bár ez mintha becsorgott volna, ojan hejeken van. A kiugrók többsége üledékmentesnek látszik. Félreeső részeken a homokot 1 cm vékony kiváláskéreg fedi. Ez sik kalcitkiválás, enyhén "borsókupacos". Esetleg

két színűszinőrra oszlik, fehér és szürkére.

Tehát: üregesedés-- homok /és agyag/ behordás, -- új melegvíz, kiválás-- szárazra kerülés, csepküvesedés, mai hejzet.

A Tó környékén a kalcitkérgen van a csepkőkéreg.

Formák: nagyon tagolt, oldott falfelület. A főtte többnyire réteglap menti, enyhén hullámos, kissé ferde felület. Több hejen leszakadás réteglap mentén. Néhol az oldódásnál megmaradt oszlopok vannak, amik "hámlanak" a túlterheléstől. A járatok alja homokkal tele, de oldott szálkő tornyocskák állnak ki. A járatok többsége egy rétegcsoportot követ, négykézlás--gugulás méretű. Néhol széles, de csak 1 m magas "termek" vagy 2 m átmérőjű, 3 m méj "kutak" vannak. A Tó 5-6 m méj kútban van, de a víz alatt jócskán méjebb. A falak erős tagoltsága valószínűleg a kőzet csomós--gumós -- darabos rétege miatt alakult ki az oldhatóság különbség hatására.

Kiválások: csepkő ritkán van, aljzati kúpok kis "tetarátákkal", hullámfodrokkal. Kis szalmák is vannak. Gyökérszálas csepkő: belógott és leszakadt gyökerek, amiket mész-kiválás kérgezett be kb. 0,5 mm vastagon.

Kristájtük: csomókban álló apró aragonitpamacs alakú valamik. A kutakban és a Tó fölötti kürtő tetején van a java. A fojósókban mintha irányított lenne /huzat/.

A falakon és néhol az aljzat homokján csillogó bevonat van, valószínűleg CaCO_3 . Nagyon sok hejen még fehérebb csomók vannak, azok a bizonyos huncut ásványok lehetnek. A tavon tutajók, a víz szélén néhol apadási színlőcskék látszanak. A Tó feljáró létrája mellett "tapló" kalcit-kiválás /"legyező-kalcit"/.

Fuha a fal eléggé, a Tónál pedig 2 cm vastag, szivacszerű valami van a főtén.

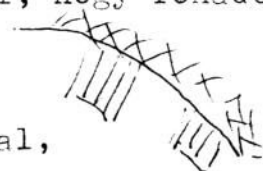
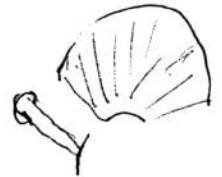
A felületre merőlegesen álló, de nem tudni, hogy rohadó fal vagy oldott kiválás. Talán az agyag és a kiválás együtt lett ilyen, ~~kk~~. Tulajdonképpen a Mátyásban is puha a fal, nem is beszélve Sátor-kő-pusztáról.

Bolner felmászott egy felsőbb sávba is, ahol gömbfülkés jelleget talált.

Kőzet: dögös, erősen lukacsos mészkő. Zöld agyagos réteghatárok, alattuk 5-10 cm vastagon breccsás réteggel.

Kagyló, csiga kőbelek. A Tónál más jellegű, jól rétegzett /kb. 10 cm vastagon/ tömörebbnek látszó kőzet van.

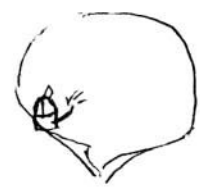
-----ääääää-----

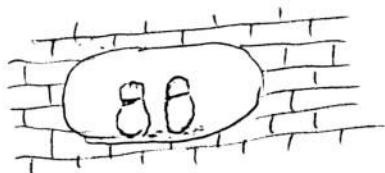
Kraus Sándor feljegyzései

Kórház-barlang /Tapolca/ 1992 XI 22.vezető:Hardi Ági
Kataszterezés.

Tó felé haladva réteg-járat, ~~xxfak~~ ovális
szelvényü járat, nagy gömbös formák,
leborotválva a kőzetegyenletlenségek.

Kristáj-kút /multkor néztük/, utána réteg-

kuszoda, kényelmes, alja homok.

Törpék-terme: "homok" , kalcit kéreg,
1 cm-es "heliktitek" is vannak.

Mosópor-csomók /huntit??/. Megszáradt
agyagkéreg a beugrókban.

A Tóig villanyvezeték megy.

Emlékek: a Tónál szűk lejárát, utána tágas hasadék, méj
viz, kékeszöld. A viz 21,5--22°C szökott lenni, erősen
meleg van, amikor bejön az ember. Vaslétre fagerendára
lógatva, nehéz beszállás.

A páralecsapódás barna, sima felületeket csinált, aminek
élei fölött fehér tücsomók, borsók
tükkal, stb. van, rengeteg.

IDE EL KELL MÉG JÖNNI!!!

A felső járat /min bejöttünk/ ovális,
sima felületü, "homokos" aljú. Alatta ahol le lehet menni,
ott már cikcacos a felület, mint a Tavasban. Tényleg úgy
tűnik, hogy fent a párás levegő ment. /A Ferenc-h-bg.ban
is vannak hasonló felső kúszócsövek/

Kraus Sándor feljegyzései

GÁNTI-barlang 1995 XII 13. vezető:Németh Tibor

Friss hó van. A bejárat /bontott/ majdnem a hegyoldal te-
tején nyílik. Allitóltag történelmi korból származó anyagot
is találtak /3/.

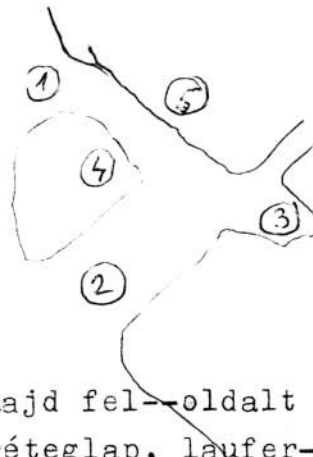
1 eredeti bejárat

2 jelenlegi bejárat /bontott/

4 ez mészkőnek mondatik

5 ez meg dolomitnak

A bejárat termecke erősen
oldott felületű, egyes foltokon
boxwork is van bőven.

Le hasadékba, ez a Hasadék-terem, majd fel--oldalt
"Kuszoda" és Nagy-terem. Ez ferde réteglap, lauffer-ciklus
gyanús rétegecskék a kőzetben. A réteghatár fölött "egér-
karr" /anasztomozis/, de bonyolult gömbcsoportok már.
Csupa gömböcske a felület /oldás/, néhány centiméter--
1-2 dm méretűek. A falakon néhol 2 cm átmérőjű lukacsok,
alattuk függőleges vajúszerűség. Ezt agyag alatti gáz-
pöttyöknek gondolom.

Guanó-szineződés, de régi. Most 5 kis patkós, 2 szőrös
lóg itt bent. /A Hasadék-teremben 1 nagy patkós./

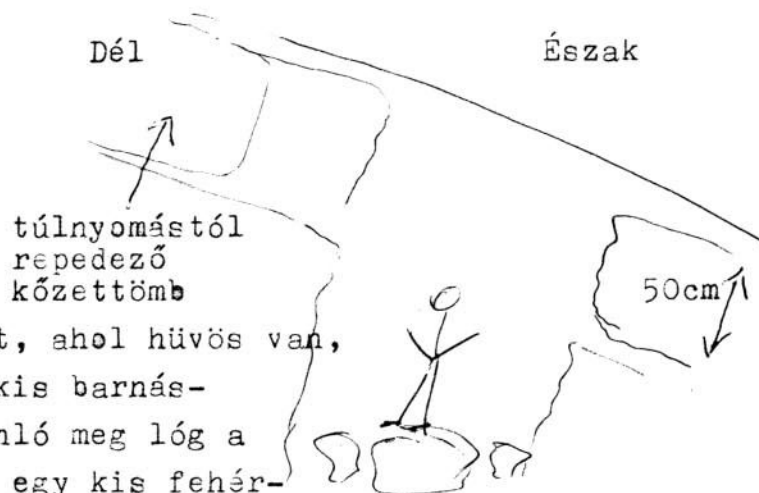
Barna agyag a kitöltés, kevés leesett kő.

335/36° rétegdőlés. A kőzet felülete cukor-tapintású, mint
a dolomit, viszont a ciklus felső, algagyepes része jól
látszik. Lehet tehát dolomitos mészkő is.

A terem alján tovább, ferde kő kicsit felfelé /réteglap
menti leszakadás/, 1 kis patkós. "Terembe" érünk /3 kis p./
ahonnan lefelé lehet bújni. Előre fel agyagos csúszda,
vége a járatnak, de kitöltés, barna agyagban apró kövek.
A fal nagy gömbösen oldott, "dolomit-töredezettségű".
Apró függőcsepkövek egyes foltokon, inkább szalmák. Meg
csepkő kéreg a főtén, 0-2 mm vastag. Kis heliktitek is .
Vissza a Nagy-terembe. Egy denevér szőrös hassal, egy
lukban hanyatt fekszik, fején keresztben bőrredők.

Gánti-bg.

- 2 -

A Bejárati hasadék alatt, ahol hűvös van, a kőben derékig bebújva kis barnás-fekete denevér, egy hasonló meg lóg a falon. A létra tetejénél egy kis fehérhasú, lukba bújva, hasal. Mintha volna keresztcsik a fején, a fülét meg mintha behajtaná.

A Hasadék-terem utáni átjáróban 2-3 cm kalcitkiválás /talán törmelék közti hézagokat töltött ki./

A Hasadék-teremből MINTA /DTU.1./, lehet kihozott anyag is. Emlékek

A nagyon tagolt formák alapján a feláramló viz kizárható. Inkább leszálló viz, de már a vízszint alatt, vagy időszakosan elöntve. Különben nem lehetne annyira gömbüstös a formakincs. Meg lehet valami őskarsztos is, törmelékes breccsa /?/ cementálva, ez utána oldódott, és a cementáló kalcit maradt meg /Átjáró/. Jelenleg néhol csepkövesedés, régi csepkő nem látszik.

Kraus Sándor feljegyzései

HAMVAS-barlang /Gánt/ 1995 XII 13. vezető:Németh Tibor
/emlékek/

Hasadék, embernyi bejárat, utána 2x5 m hosszú terem,
4-5 m magas. A NY fal és a főte csepköves, amiknek búb-
jai és a "gombócok" teteje szürkésfehér, hamvas, és
állítólag fluoreszkál. Most száraz.

A hasadék megy tovább, erősen oldott, tagolt, néhol
föntről gyökerek pamacsai lógnak be. Egy kecske /?/ gerin-
ce és két fekete láb-vége van behordva ide.

Ugy tűnik, hogy a befojódó-szivárgó viz oldotta /oldja/
a falakat.

A K oldalon foltokban borsókövek is vannak.

A bejáratú terem NY oldalán boxwork van, ami dolomitmur-
vát kitöltő sárga kalcit.

Valószínű, hogy a vízzáró agyag /bauxit/ szélén levő
viznyelőek egyike ez. Sok omlott tömb van a barlangban,
de amúgy jól áll. Minden vörös, néhol barna /limonit ?/
foltok is vannak.

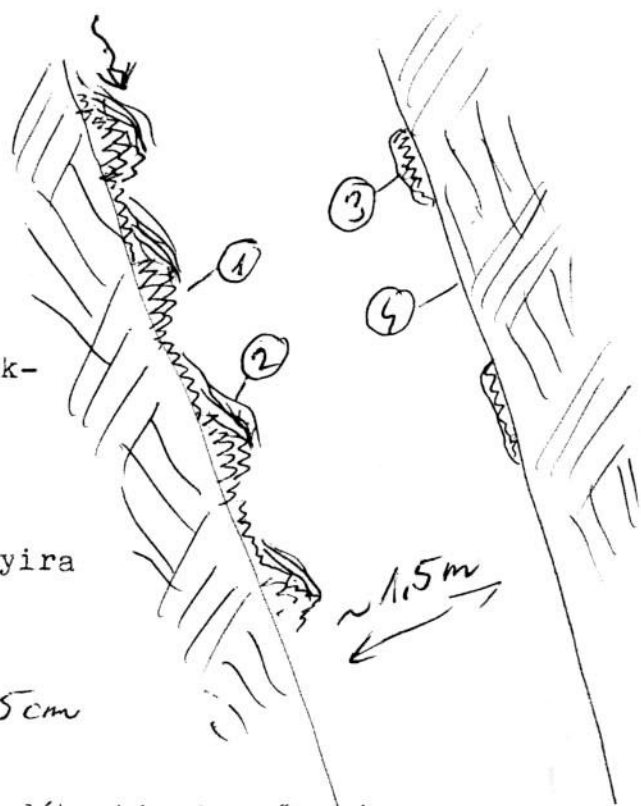
MINTA: DTU.2. , CSI.299.

Kraus Sándor feljegyzései

Keselő-hegyi-barlang 1993 I 15. vezető: Juhász Márton
Lecsorgó viz és lösz, ettől kúpok rakódtak a nagy kalcitok
csomóira /Hajmosó/

1. kalcitgombócok
2. löszös agyag
3. maradék kalcit
4. oldott, rohadó fal

Előző termecskében /Magányos
terem/ a gömböcök alatt a sarok-
ban borsók vannak a kiálló
kalcitcsócsokon /fotó, minta/
/Hasonló a Kis-Strázsa-hegyi-
barlangban levőhöz, de nem annyira
dúsan./

A barlang 0,5-1,5 m széles hasadék, kicsit dől, és a la-
menés lépcsőszerűen, meredek ferdén van. Kötéllel kényel-
mes, de anélkül is járható. A falfelület a nagy kalcitok-
kal összefüggően van borítva, a teljes méjségig. Az alá-
hajló ~~XXXXXXXXXX~~ oldalon foltokban oldva van, egészen a
kőzetig /kondenz, ,feljövő pára?/. Sáros, vizes, nem is
szép. A felszínen lösz van, így itt bent is sárgás minden.

Kraus Sándor feljegyzései

Keselő-hegyi 7.sz.barlang 1993 I 15. vezető:Juhász Márton
Ez a legfelső üreg, más, mint a többiek, mert azok hasa-
dékok, ez meg barlang. Rengeteg üledéket hoztak ki, de
semmi dög nem volt benne. Kagylós oldású falak és főte.
A vége fölött őskarszt, repedésekkel, amik kitöltődtek
kalcittal. Csepkőlefojás. Kalcitkéreg MINTA, több színű
zónával, nagy, tenyérnyi barittal.

Keselő-h.16.sz.bg. 1993 I 15. vezető:Juhász Márton

Kihordott minták

kivül limonitos, törmelékes

"agyag" több rétegben, közte

borsó 2-5 mm, több rétegben.

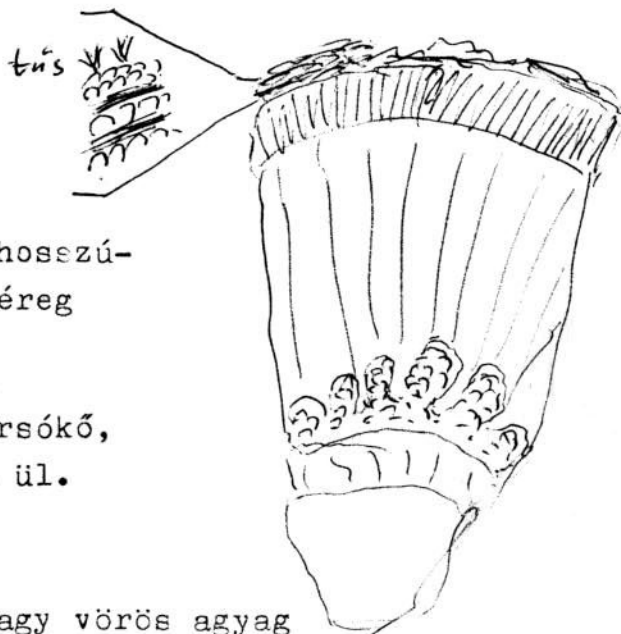
Alatta korall-borsó 1-1,5 cm

Ezalatt a vastag, 2-3 cm-es élhosszú-
ságú, lencses felszínű kalcitkéreg

Limonit kéreg 1 mm, ide utólag

barit ült belé. Alatta 2 cm borsókő,

majd kalcit, ami már a kőzetben ül.

Egy kőfejtő-udvarral lejjebb nagy vörös agyag

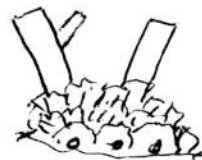
tömege van, ami a rések mellett zöldül, majd fehéredik.

Juhász Marci gyűjteményében van a Keselőről 3-5 mm vastag

kalcitlemezekből álló tömb is. Egy mintában "csöves"

limonit látszik, rajta kalcit,

majd barit 3-5 cm-es kristályai.

Kraus Sándor feljegyzései

Keselő-hegyi 21.sz.barlang 2000 IV29 vezető:Juhász Márton
Emlékek. Napos, szeles idő. Kint két járat varázsvesszős
körüljárása, szögletes határoló formák, széles nagy járatok.
Kb. 10m méjén, 2-3m belmagasság.

A barlangelőtt limonit rétegzésű üledék, breccsás, kalcit
cementálja MINTA. Sok borsós kő kitermelve.

Kb. 10-15 m hosszú, 3-4m széles, 3 m magas terem /fojosó/
70-80°-os ferde tektonikus sík a fő kialakító. Kereszt-
törések limonittal. Alja régi, omlott tömbökből áll, amit
erősen cementál csepkő és üledékfoltok. Mindenfelé borsó,
nem nagyok, erősen változó méretűek. Foltokban tús jellegű
kiválás a borsókon.

Keselő-h. 4. és 2.sz barlang 2000 IV 29. vezető:Juhász M.
Táróból nyílnak. Detektorcsere, műszer leolvasás.

Meredek hasadék, oldott, erősen tagolt falak. Koszos-barna
szin, a táróban mozdonyvontatás volt, a táró kormos is.
Csak a bejárat-közeli műszerállásig mentünk /és addig sem/.
Formakincs érdekes, kiválás nincs. A táróban néhány kis
szalmacsepkő-kezdemény, beljebb csepegések alatt csepkő-
medence /kb.50 cm átmérő/ csepkőszinlővel. Falon errefelé
vasas csepkőkéreg kezdeménye van itt-ott.

Kraus Sándor feljegyzései

Veres-hegyi-barlang /Tatabánya/ 1984 IV 3. Vezető: Juhász M. /emlékek/ Hévízes üregrendszer, triász mészkő, kipreparálódott Megalodusok néhol. Rengetek kipreparálódott kalcit-telér, elég sűrűn járják át a kőzetet, 2-3 centiméterenként. A telérek vastagsága 1/-2/ mm, és 2-3 cm-re is kiállhat. Sok buborék-fülke, sárgásfehér, körben barna sávval. A buborékok átlépési hejei nem látszanak.

Vörös agyagos kitöltés apró és nagy kőzettörmelékkel, tömbökkel. Iszonyú sokat kitermeltek már. Sok csont van, főleg ahol a kitöltés odaér a kőzethez /felszíni odamosódás?/. A kitöltés rétegsorában kifagyásos apró kőzetdarabok vannak alul, rajta av vörös agyag. Legfelül sok hejen a falra rárakódva szürke kőzetliszt van, jól osztályozott, erősen csillámos. Alul van kék agyag vörössel kissé összekeverve, amiből a kék a kőzetrétegek közti anyag lehet.

A felső részek inkább szintesek, az alsó meg kürtő. Itt a közép-repedés NYDNY--KÉK irányú, 5-8 cm széles vörös kalcit-telér. A járat elég széles, 2x3 m lehet, kb. 10 m méj /az utolsó vödörátrakótól/, a bejárattól 20-25 m legalább. Egy forráscső kerüli meg a főjáratot, elég kényelmesen végig lehet bújni benne. Felső részén Borsókő - Cső borsókő mellett megy el, így ez biztosan második fázisú.

A kőzet dőlése nagyjából Ny felé 20° lehet. A kürtő főtéjénél egy lemezes mészkő rétegcsoport van kb. 20 cm vastagon. Az 5-10 mm vastag lemezeket kalcitlemeznek néztem, de kalapálva kiderült, hogy kőzet.

Foltokban borsókő is van, 2-3 cm vastag, 5 mm átmérőjű borsók, néhol kicsit nagyobbak. Anyaguk fehér, külsejük vörös színű.

Veres-h-bg.

- 2 -

3 csörlővel és 1 kézzel bontanak. Lent termelnek, töltik a rozoga vödröket, kötélen húzzák fel, közben irányítani is kell több hejen a vonalat. Átakasztás drótkötélre, /itt dolgoztunk Gádorossal/, csörlő húzza ferde páján a Fehér-terembe, átakasztás másik ferde drótkötélre, ezzel megy a bejárat alá. Átakasztás függőleges drótkötélre, csörlővel fel, talicskába öntik, ezzel ki a hányóra. Irányító emberekkel együtt 15 fő kell a végponttól a hányóig.

1985 IV 13. vezető: Juhász Márton

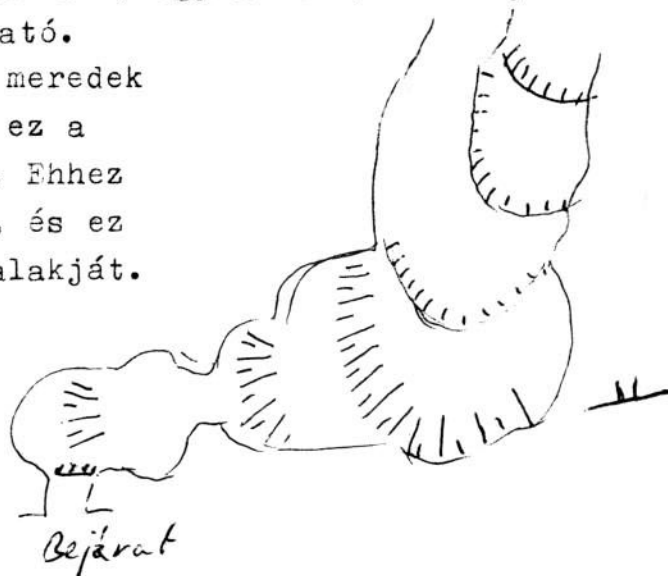
Bejáratnál fehér a fal /fagyhatás ?/. Néhány gömbfülke-féle forma látható.

A nagy /lejtős/ akna egy meredek törés mentén alakult ki, ez a felső részen jól látható. Ehhez társul a kőzetrétegződés, és ez határozza meg a barlang alakját.

5-8-10 cm vastag

borsóköves kiválások

vannak lent.

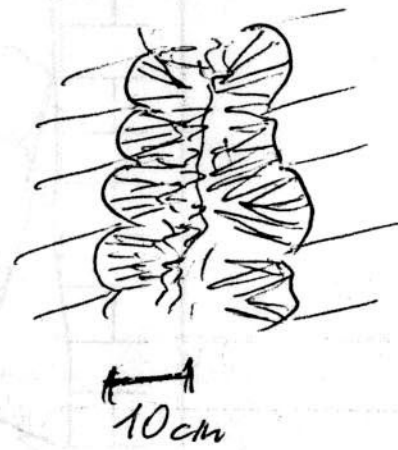
Kraus Sándor feljegyzései

Tatabánya, Felső-Gallai Kálvária-hegy 1. és 2.sz. bg.

1992 I 26. vezető Juhász Márton

Őscsepke /emlékek/

A hasadék közepén húsvörös "őscsepke" van, oldott falfe-
lületre települve. Nagy, sugaras
kalcitokból áll. A 2.sz. barlangban
vannak a szebbek, ennek a bejárá-
tánál illetve a sziklafalon van
sok hejen. A bejárásnál levő
sugaras kristájú részen réteges
üledék van.

A járatszervény közepén vannak,
ma is csepkevesedés van rajtuk,
kevés csepegéssel. Mindenesetre
a szervényben jól látszik,
tagoltságával elkülönül, meg
rostos oldott felszínével.

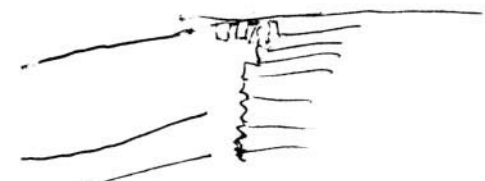
Kraus Sándor feljegyzései

Tatabányai Kálvária-hegyi 1.sz. barlang

1992 I 26. vezető: Juhász Márton

Több szintes, mint a 2. sz. Végén /alul/ széles nagy csepkkő kitöltés /vörös kalcit/, de itt egyértelmű, hogy egy marha öreg csepkövesedés. Ma is csöpög több hejen, a gyökerek is jócskán bejönnek.

Az utolsó "terem" tetején barit is van, 2-5 mm fehér, áttetsző kristályok. Alább lemezes fehér, majd sárga 2 mm-es kalcit.

A bejárat közelében csepkkő lefojásocska 3-2 mm széles visszaoldási vonalak. Előtt /a felső járatszint végén/ sok fúrókagyló-luk, ujjnyiak és aprók /5 mmØ/ de csak egy kőzetrétegben.

Tatabányai Kálvária-hegyi 2.sz. barlang

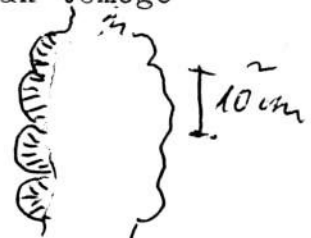
1992 I 26. vezető: Juhász Márton

teteje eocén /Marci szerint/

Függőleges hasadék, 3 réteg miatti gallér, a 2. gallér teteje kipreparálódott boxwork.

itt meg már triász

- 1. a főtén 5/-10/ mm átmérőjű lukacsok tömege /fúró szervezetek ??/
- 2. vörös kalcit kitöltés, ami oldott üreget tölt ki.
- 3. barnás kitöltés
- 4. sárgás kitöltés

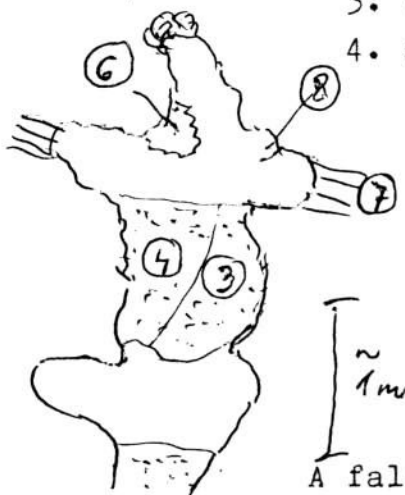
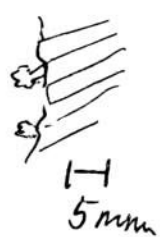

5. kalcitos kitöltés, vörös kalcit, őskarszt/?/

7. lemezes rétegcsoport, nem biztos, hogy triász, lehet üregkitöltés is. A vörös kalcit egy letört részen ojan, mintha csepkkő lenne. Azaz lehet ez is egy nagyon régi kitöltés átkristályosodva.

8. apró borsó-csomók 1/-2/mm átmérővel, talán huzat-borsó.

A falon néhol 2 mm vastag csepkkőkéreg, máshol csepkkőlefojás, rendes, de száraz.

Kraus Sándor feljegyzései

Angyal-forrásbarlang /Tata/ 1982 XI 20. vezető: Almádi Z.
Ássák a forrás hejét. Sok régészeti anyag, bronz-, réz-,
római kori teljesen keverve.

Alja homok, a falak konglomerátumból vannak. Az 1-3 cm
átmérőjű kavicsok néhol fényesre /!/ vannak polírozva, és
5-10 cm-es hullámkagylók is vannak benne. Ahol mészkő-kavics
van a többi között, az homorúra van csiszolva.

A lejárati akna alatt homokkő lencse települ a konglomerá-
tumba, szürke, nagyon szép oldásformákkal /FOTÓK/.

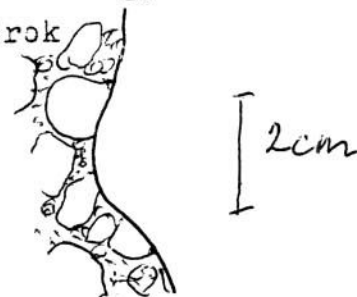
A kitermelt anyagból MINTÁK: hullámos kiválás, oldott triász
kavics.

Az oldások a kavics tömegben csodásak. Néhol a kavicsokat
mészhártya vonja be. A terem felső részén néhol apadási
szinlő jellegű mészkiválás van.

1993 I 27. vezető: Juhász M.

A feltörési luk környékén a lecsiszolt kavicsok egyedekből
álló ujjbegy-formákkal /koptatás, anyaghatárok
nem zavarják az iveket/.

Kessler H. cikke, kép aa KBg.-ban,
Pököl-forrás néven ??

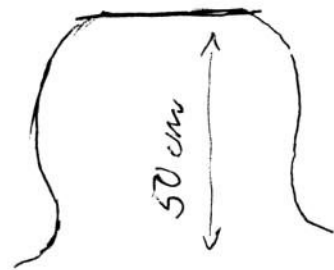
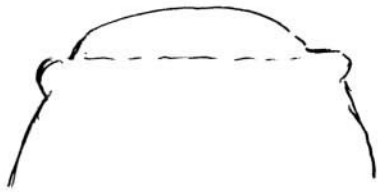
A sima oldalon a vízperem környéke borsós,
felettük agyagpiramis bevonva.

A kőzet egyes anyagú fojóvízi üledék, homok, kavics,
a homok/kő/ foltokban van.

1997 II 10. Szenthe mesélte: a ma is működő forrásbarlang-
ban a víz szeret a fal mellett feljönni, és ott lebegteti
a homokszemcséket, de nem viszi el. Ettől polírozódik a fal.
/Miskolcfa poláán látott ijent/

Kraus Sándor feljegyzései

Lengyel-barlang /Gerecse/ 1985 IV 13. vezető:Juhász Márton
Mellette a Lengyel-szakadék, 3x4 m, kb. 4 m méj szakadék,
függőleges, mohás fallal. Teljesen zsomboj-bejárat jellegű.
A barlang teljesen Sojmár-jellegű!! Nagy gömbfülkék, bennük
buborékcsövek és színlő-csikok, vízszintes főtésikok. Több
hejen a gömbfülke ivét vágja el a
tető-sík. Máshol az oldásos színlőcs-
kék a már kialakult gömböt rágták meg.

Általában csak 1-2 cm magasak,
és 2-5 cm szélesek.

A kiválások erősen visszaoldottak, néhol foltokban vannak
a gömbfülkében. Ez a kiválás a Ferenc-h.-bg. kalcitsziva-
csának fázisában van, a borsókő-eredet nem ismerhető fel
benne, a csepkőtől viszont jól elkülöníthető.

Néhol csepkő-kéreg darabja egykori kitöltést jelez.

Egy mellékágban kőzetlisztes kitöltés, réteges, benne
vörös agyag, néhol kvarc- és mészkőkavicsok is, fölötte
pedig szürke kőzetliszt /holocén/ lerakódás van. A lera-
kódás gerince a főté

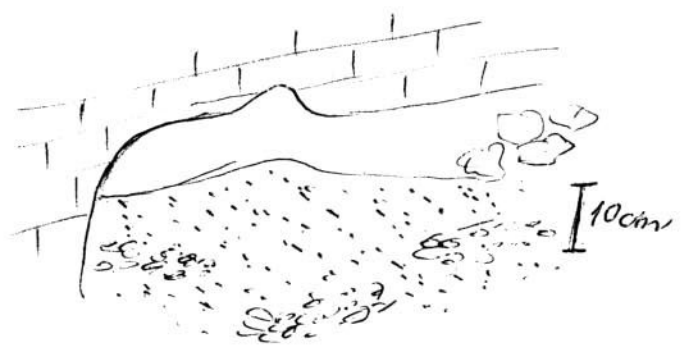
buborékcsöve alatt van.

A kőzet rétegzettsége
mindenütt jól látható.

Sok hejen van algagyepes
rétegcsoport, ez is
nagyon szép. Az egyik kis
mellékrészen rengeteg

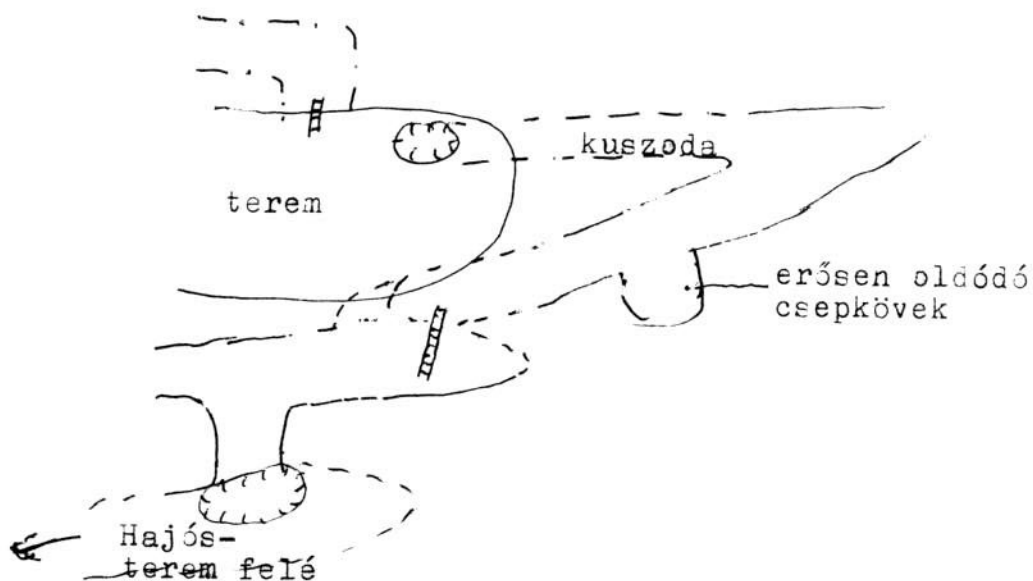
Megalodus látható.

Alul egy terem van, eddig jó a levegő. Ezalatt kuszoda kö-
vetkezik, itt már lihegés a CO₂ miatt.

Lengyel-bg.

- 2 -

Egy kis fülkében erősen visszaoldódó esepkövek, majd további kis kúszás után létra egy szűk hasadékban lefelé. Lent kényelmesebb hej, de pihenni nem lehet, a gyufa csak felvillan és elalszik. Szenthe és Holl Balázs lementek a legalsó terembe, mellette a Hajós-terem majd a Pokol. Indultam felfelé a létrán-hasadékban, de iszonyú volt. ~~xx~~ Erőldödtem, lihegtem és /talán/ féltem, mert nem bírtam haladni. Pedig siethetnékem volt. Végül csak fölértem, aztán ki a kis terembe. Itt leültem, és percekig csak lihegtem. Utána lassan ki a kuszodán, de nem tudtam parancsolni magamnak, és fojton sietni akartam. Végül kiértem a terembe, ahol már égett a gyufa. Hosszú pihegés.

Kraus Sándor feljegyzései

Vértés László-barlang 1985 IV 13. vezető: Juhász Márton
Hasadék mentén kialakult barlang, lépcsősen lehet lefelé
menni. Szép oldott triász mészkő, sok algagyepes rétegcsop-
porttal. Nagy-terem: homoklisztes-csillámos kitöltés volt
benn. Legalján egy duzzasztott tó, erős visszaoldás a
csepkőkérgeken és a kőzeten is. Erős csepegés.

A Nagy-terem alatti lemászáshoz illetve feljövéshez jó a
kötél. Alul egy nagy csepkő-kéreg alól hiányzik az eredeti
kitöltés. Fölfelé több hejen látni a teljes illetve
a több szintben levő kitöltés maradványait. Kőzetliszt,
sok löszcsiga van. /A felszínen vastag lösz, löszfalak
2-3-5 m magasak./

Kraus Sándor feljegyzései

Sárkány-luk /Lábatlan/ 1993 I 27. Vezető: Juhász Márton
Kuszoda átjáró, bontott a kiválás-fenek alatt, kényelmesen járható. A belső részen 2-5 cm élhosszúságú romboéderek a teljes felületen, és ezek 20-50 cm -es karfiolokká állnak össze. Befelé menet ahol kijövünk az aluljáróból, kürtő indul felfelé, és ennek oldalain

1-3 cm vastag borsokő kiválás van,

3-5 mm nagyságú egyedekből.

Másfél méterrel odább fél

méteres sávban csak a nagy

kalcitok élén van a kiválás,

majd már ott sem. Ez a bevonó

réteg 0-2 cm vastag, a méjedésekben

éppen csak van belőle, és rendszertelen

hejeken vastagabb. A bal fal sokkal nagyobb

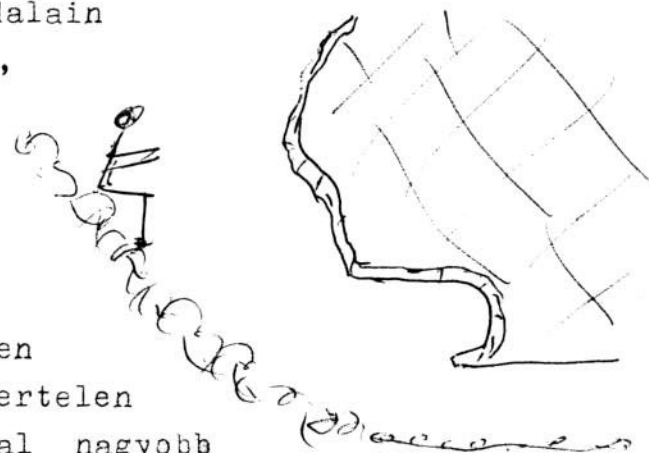
felületen borsóköves.

Felmászva a lejtőn a fal és a főte erősen lesimitott kalcitokból áll /Pára, kondenzációs oldás ?/.

Visszafelé a kuszodán kijöve utólagos üledék van rácementálódva, vékony lemezes anyag. Egy vonal alatt piros, fölötte sárgásfehér a fal. /Egykori vízelöntés szintje?/

fehér

piros

A bejárati teremben is kőzetréteg/?/ meredek dőlésű boxworkok egy irányban dőlve. Bent is ilyen meredeken áll, de a másik irányban dől. A kőzet nem pezseg sósav hatására.

Jurij Dubljanszki baritos réteget is mintázott, ez valami egyéb kiválás-sorozat.

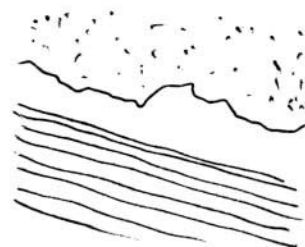
Emlékek: a fejtőbe kiballagva a falon sok nagy /1-2 m Ø/ gömb~~xxx~~ maradványa. A kőzet vékony lemezes, iránya /meredeksége/ gyanúsán emlékeztet a barlang előterében látott vonalak irányára. Mintha a 3 cm vastag boxworkokat egy irányba fésülték volna. Többsége teljesen párhuzamos, néhány kissé eltérő van.

Kraus Sándor feljegyzései

Baits-barlang /Bajót/ 1995 XI 22, vezető: Regős József
Fotók. Belső terme meleg, szabájos gömbök. Régi törés, breccsa és vörös agyag, és az egész egybe van gömbösödve. Sok borsókő folt. Az északi oldalon /bent/ többszínű eredeti üledék /fotó/. Erős oldások a csorgási hejek alatt. A belső terem Déli oldalán fehér fal, rajta sárga borsók, 3-5 mm átmérővel.

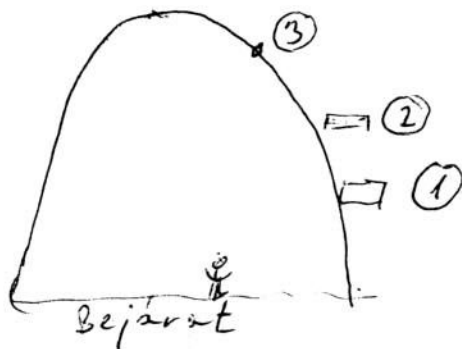
Jankovich-barlang /Bajót/ 1995 XI 22. vezető: Regős József
Fotók. Gömbüstök a falban, beljebb erős kondenz karrosodás. A falon Laufer-ciklusos mészkő látszik. A réteges csoport felett van az üregesedés, majd a következő ép kőzet padja kezdődik.

ép kőzet
üreg 30
cm
algagyep

A külső terem felől kondenz-karros a falfelület, míg a belső /fedett/ terem felől szépen hullámos, rendes barlangi felülete van.

Betonlépcsők le a pihenőhejre. Van 2 Jankovich tábla. A jól látható 1938, Elektromos turisták által rakott /1/, és egy erősen elmosódott jóval feljebb /2/, a gyűrűs sziklaszög től /3/ 4 óra felé. /fotó/

Nagyon sok kondenz karros felület, kevés borsósodás, még kevesebb csepőkő.

Kraus Sándor feljegyzései

Bajóti Öreg-kő 1.sz. zsomboj 1993 I 7. vezető: Juhász Márton

Bejárat /0/ -53° 8,80m 1.

1. -68° 6,00m 2.

2. függő lefelé 7,00 m 3.

3. -35° 16,00 m 4.

4. -32° 10,0m 5. /legalja/

4. +30° 10,0m 6. /oldalág/

5. pontnál 7,6°C van, 6.pontnál 8,0°C.

Lent boxwork van /fotó/. 6.pontnál zárt gömbfülkés rész van, pucér falak, kevés guanó, de nincs denevér itt. De vannak visszaoldódó csepkőlefojásocskák.

Bejáratnál vastag zuzmára /kigőzölgés/van. Tábla:

BAJÓTI ÖREGKŐI
I.sz.ZSOMBOLY

ELEKTROMOS TÜRISTÁK 1938

Emlékek: lent rendszeren boxworkos, kb. 2 cm vastag. Jelle-
gében erősen emlékeztet Sátor-kő-pusztai-barlangra a barna
és fehér színeivel.

Rengeteg gipszkéreg, jól eltávolodva a faltól. Borsókő a
3--4 vonalon, az alja felé inkább. A bariton is gipsz van.
Itte a kis fülkébe bejövő gömböcske tetején kis fülke, kal-
cittelérben van, benne fentnőtt 5 cm-es kalcit visszaoldva.
35 m kötéll, és a lejtőre 15m kell.

Kraus Sándor feljegyzései

Bajnai Öreg-luk 1994 III 31. vezető; Juhász Márton
Epöl elején Dél felé. Széles rétegbejárat /2 fotó/
Rengeteg kondenz-karr, 3-5 cm méjék. A főte réteglap,
benne néhány kupola, kis kürtő.

Őskarszt! Kalcitok vékony üledékrétegek, összesen
30-50-80 cm vastagságban.

Az északi ágban /jobb oldali/ 1 cm-es kavicsok is vannak
a régi kitöltésben. A főtén elágazó, kanyargó barna ősi
kitöltés telérei.

Babál-barlang /Sárisáp/ 1994 III 31. vezető: Juhász Márton
Hegyoldal felső részén kis nyílás. /2 fotó/

A főte réteglap mentén van, belőle 20-30 cm pendantok
lógnak le. Száraz, poros barlang, sok borsókő MINTA, CSI.
CSI.175./A,B.

Teléreknél sok barit 2-5 mm élhosszúsággal. Rétegekben
sok boxwork látható. A kőzet puha felületű.

Limonit csomókban, erekben /?/ és csepkes alakban /?/
Őskarsztos kalcit, beleoldódott formákkal. Kiálló kalcit
erecskék. A kőzet enyhén dől, lemezes-réteges.

3 "szint van, lefelé még kettő.

Babál -bg.

Tekod-altáró, Ágnes-kőszikló
1997 június 11. /szerda/ hejzini feljegyzések

45--225° Ágnes-kőszikló, hatalmas vízszintes elmozdulási sík. Falon 60-80 cm vastag, enyhén /szakaszosan/ rétegzett FELHŐ a kiválás, törési síkja görbe MINTA.

Néhol /nem itt, hanem kis üregekben/ kalcit-csúcsok állnak ki belőle, de itt a főhasadékban sima a felületük. 8-10 cm átmérőjű részekből 30-40 cm átmérőjű felhők állnak össze, amiből néha 1 m átmérőjű csoport áll ki 10 cm-t. Felülete lent fehér, de felfelé már barna, itt a fehér csak a mélyedésekben maradt meg. Kezdetben /lent/ csak felfelé húzódnó sávokban oldódott vissza, de ahogy jövünk föl, minden barna lesz. Egyes gombócok középső 5-10 cm-es feltján puha, kipergő már a kalcit.

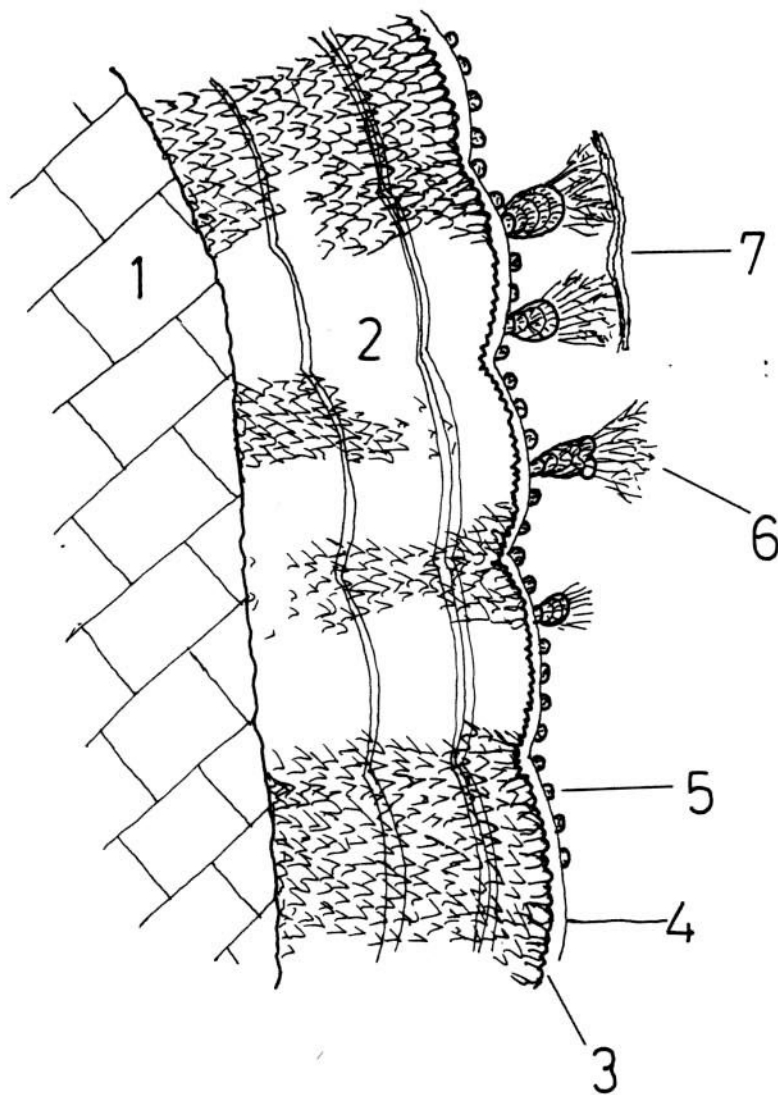
Vastagsága, gombócinak mérete a teljes felületen közel azonosak, azaz valószínűleg méjen történhetett a kiválás, ahol a jelenleg bejárható 20 m vízszintkülönbség nem vált jelentős.

A barna szín a 0,5 mm /?/ fehér alatti összefüggő hártya, alatta sárgásfehér a kalcit, áttetsző, tömör. Azaz baktérium-réteg borította be összefüggően az egész falat. A felső fehér réteg többnyire csak hártya, de feltokban elkezd borsósodni, a repedések mentén viszont rengeteg a borsókő, fehérek /sok FOTÓ/.

A szép barlangrész elágazó hasadékban van, itt is felhő az alja, rajta rengeteg borsó, de csak korall-jellegű. Feltokban szögletes borsó is van, sőt "tégla-borsókő" is. Ezen néhol tús csoportok ülnek, de kevés. Az oldaljárat jobb oldalán +2 m fölött /a vége felé/ vannak a "sündisznók". Sok, tús csoportok /FOTÓK/. Kevés hejen 5-10 cm-es feltan gipsz-bevonat, 3-5 mm vastag lehet.

Mérhető hőkülönbség nincs, lent és fönt is 18,0^oC.

A Tokod-altárói bányabarlangok
elvi kiválás-rétegsora

- 1. kőzet
- 2. felhőkalcit 30-50 cm
- 3. baktériumhártya 0 mm
- 4. fehér kalcitbevonat 0,5-2 mm
- 5. borsókő 2-20 mm
- 6. tűs aragonit /?/ 10-30 mm
- 7. gipszkéreg 3-5 mm

Kraus Sándor 1997 július 13.

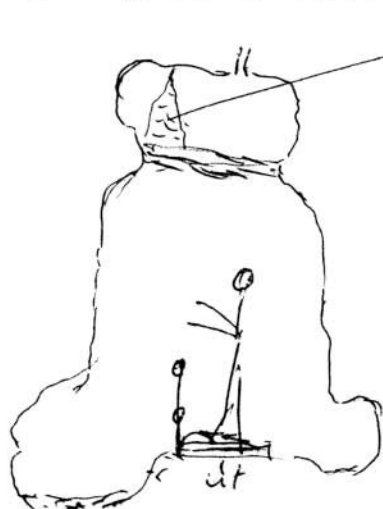
Kraus Sándor feljegyzései

Aba-ligeti-barlang 1983 VII 3.

Belépőjegy 12.Ft.Bejáratnál /kívül/ kifelé dőlő vékony réteges kőzet van, kb. 30° dőlésű, 5-30 cm vastag rétegek.

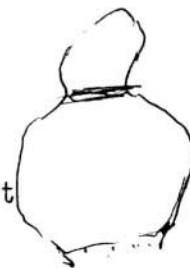
Első pldalág /balra/ /K/, hid szálkőből

A Főágban is kb.70 m-nél, Korona csepkő

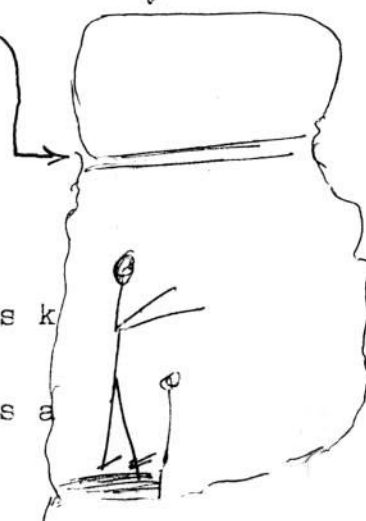

Patok

Szép eróziós formák a falon.
Jól látszik a rétegzettség is. A járat főtéje is lapos. Rengeteg kanál-karr látható.

Sóhajok hidja,
Múmia nevű rész.

Kereszthasadék, nagy vetőbreccsa, 15 méteres kürtő, Pizai ferde torony.

Szanatórium pihenő: /160m/ vékonyabb réteges a kőzet, 3-20 cm vastag. A főtén hosszanti oldásteknők vannak.

Időszakos előntés, ezért agyaghártya van a főté részekén is, benne 2-3 cm átmérőjű lukas foltokkal. A párkányokon vastagabb agyag ülepedett le. Tovább vékony lemezes a kőzet /1-3 cm/, de a vékonyabb rétegek csportjai 10-30 cm-es padokat alkotnak /Elefántfej/. A fal oldás-pöttyös, sűrűn álló 1-3 cm átmérőjű izometrikus lukakkal.

A kőzet vékony réteges /Kriptafedő/. Teljesen sík réteglapok, azonos dőlés.

Utolsó részen /lépcső fel//466m/ Oldal-vető, jól látható csúszási nyomok, közel vízszintes lineációk, balra ment a másik tömb. A járatok teteje legömböjtött, agyaggal borított, hasonlatos Égerszögre a Kuszoda előtti részhez. Állítólag a denevérek hozták be a spórákat.

A

Aba-ligeti-bg.

- 2 -

A tető-teremben is jól látszik a vető-fal. Élénkvörös agyagos, trutyis. Középen áll egy nagy kő /a lépcső fölött/ ez rendkívül korrodálódott /agyag miatt?/. A réteglapok itt is sikok, de a rétegzettség alig látszik, csak a főtén. Kaolinos agyag is van. A vetősikon "darázsfészek" is van, egyenletesen apró lukacsos /mint a márga oldása/. Ez jócskán az agyagbevonatban van /rothadó agyag gázai?/

A lépcső mellett a becsapódó cseppek kis katlant vájtak, 5-10 cm átmérőjű, 5-8 cm méj. Itt is erősen oldott a kőzet, rendkívül repedezett, illetve ojan felületű, mint a tengerparti karros felület.

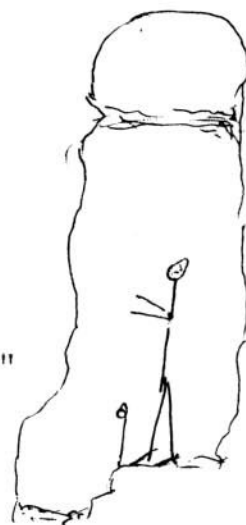
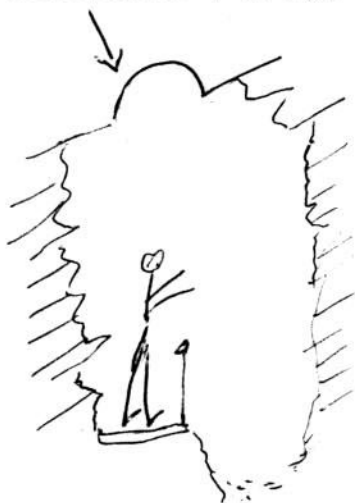
Visszafelé úgy félút táján jobbra borsókő jellegű kiválás, kizárólag repedések mentén, akár négyzethálósan is, azaz szivárgó vizből lett.

1985 VII 7.

3 m magasságig kitöltés, rajta csepkő. Főte félgömb, itt kitöltésre nőtt csepkő álfenék van.

Szanatórium után: főte réteglap, hullámkarikák /buborék-körök??/ vannak, 1-2 /-5/ cm méretűek. A vékonyan rétegzett kőzet kipreparálódott. A főte majdnem végig "félcsöves", a fal agyaggal borított /kitöltés?/.

A rétegek közti méjedésben "hullámkagylók" állnak sorban. A főtén sok hejen gömbös formák látszanak, 20-40 cm átmérővel. Utoásó terem: oldóképes viz, oldott sziklák. Az egész egy hatalmas felharapódzott terem, oldalán nagy vető.

Kraus Sándor feljegyzései

Kristáj-barlang /Pilis, Kevéj-csoport, a Zöld-bg. melletti
kőfejtőben/ 2003 okt. 11.

A bejárati fülkében sárga őskarsztes rétegecskék feltja,
a főte kondenzációs gömbfülke, falain néhány megmaradt kalcit-
felt simul a gömbnek megfelelően.

Vörösgyagos kitöltés mindenhol, benne bersók a felületen.
3-5 cm élhosszúságú /rombóéder/ kalcitcsúcsokból álló
60-80 cm átmérőjű "medicinlabdák" borítják a falakat,
ezek között bújkálva kerülgetjük a pókokat. Több szűkület
átvésve. Egy kis oldalfülke tetején kis/?/patkós denevér.
Néhány beszivárgási hejen ujjbegy-karros, erősen tagolt
eldású a kőzet.

A főte szinte mindenhol páralecsapódásosan eldett. Néhol
a kalcitok hasadásának megfelelően "fésüs" az eldett kris-
táj, de többségük sima. Néhol a régebbi, nagy kalcitok
szintelen kristályai között vörösgyagos, apró kristályokból
álló kiválás van, ami akár a bersóköves időszak anyaga is
lehet.

Nagyon szép, ép, méjkersztesnek feltételezhető barlangocska.

Kraus Bándor feljegyzései

Zöld-barlang /Pilis, Kevéj-csoport/ 2001 ápr.30.

Traviék bontják nagy szelvénnel.

Első terem alját már jól leméjítették, fekete, morzsás föld, rengeteg gyökér. A fal mentmilches kéreggel vékonyan bevonva, ami a csörgési lukak körül bersós. Az É oldalon nagy kalcitek összefüggően beritják a falat, lefagyási törésí síkok jól felismerhetők. Ezt is fedi a mentmilch.

A kupola kicsit kondenz-karros, guanó-nyomokkal.

Tovább vezető kuszoda alja nedves, beljebb már száraz, poros.

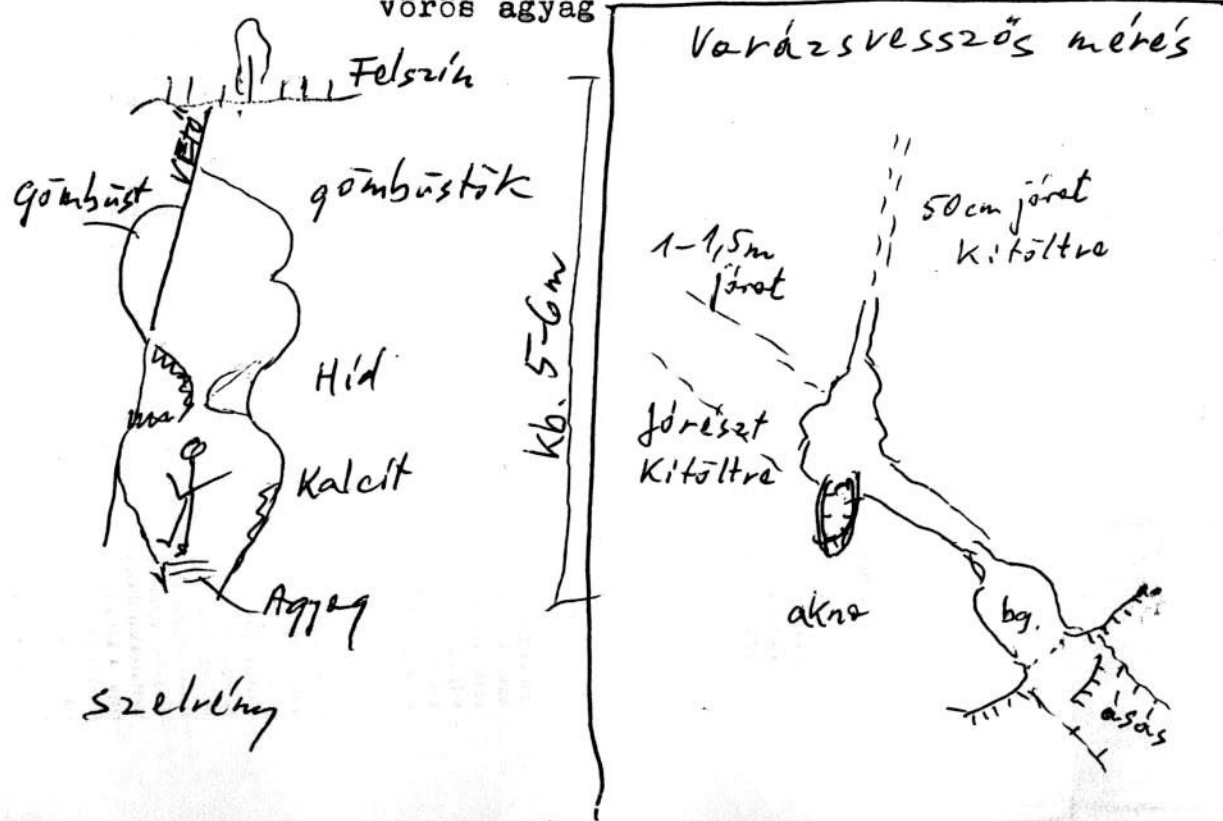
Felső bejárat /akna/ meredek törés mentén /kb 300/80°/ gömbfülkés oldású akna, már ezt is méjítették. A repedésekből csörgő időszakos viz bersókat csinált, amik a rájuk tapadt portól /?/ "gomba" alakúak is, 1 cm Ø. Mohás, algás minden. Főte kondenz-karros /hieroglifa/ kis feltokban.

Híd breccsa-tömbök, amiket nagy kalcit cementál. A falon is felismerhető sok felton a nagy kalcit.

A vége-hasadék alsó részén 1-3 cm Ø bersók beritják a falat /É oldal/, fölöttük elhalt csepkőlefejtés és lécek, néhol nedves, de nem épülő, mert algás. A falon itt is nagy kalcit, tömböket cementál, /szinte ?/ teljesen kitölti a réseket.

A kalcit a vető alatti /É/ oldalon van.

- Alul a kitöltés fekete föld /változó vastagságú/
- sárga agyag 50 cm
- törmelék 5 cm
- vörös agyag

Kraus Sándor feljegyzései

Zöld-barlang /Pilis, Kevéj-csoport/ 2003 okt. 11.

/emlék/ Szép nagy szája lett a luknak, igazi barlangszerű. Mindenfelé az egykori vastag kalcit maradványai látszanak, ahol lefagytak. Sok montmilch-lefojás, kérgezés. Lépcsőszerű kitöltés a kürtő alatti részen, alótte tanúfal hagyva. Jól látszik a kitöltés színe, vörös, sárga, majd a szürke talaj. A

A felső bejárat kürtője után balra /K?/ kis fülke, benne nagyon szép és ép montmilch-kiválás, fűrészkes felső és oldal-só éllel.

A hasadék tovább elszűkül, lefelé 4-5 m méjén kiásták belőle a vörös agyagot, ez a bejáratnál van tárolva. Állítólag lefagyott csepkövek voltak benne.

A kürtő melletti kis kőhídon valaki átjár, és sok ürülék van alatta. A benne levő magok és a mérete alapján nyest. Több hejen látszik a kőzet algagyepes breccsásodása is. A vastag kalcit több rétegből áll, kb. 20 cm vastag.

Kraus Sándor

A Bronz-barlang kitöltései

A barlang feltárásának kezdetén majdnem felszínig ki volt töltve. Ha elfogadjuk, hogy a Cseresznyés-erdei-sziklaüreg, amit Schönviszky L. említ a Túrísták Lapjában 1944-ben azonos vele, akkor csak a bejáratí berogyás és a felső, szűk hasadékrész volt járható kb.6 m hosszán, és kedvelt rókatanya volt.

A következő azonosítható említés a Barlangtani Intézet kataszterében található: 1991 május 23.-án kitöltött nyilván-tartási lapon 3 m³-nyi friss meddőhányóról tesznek említést; az eredeti felszínhez képest kb.2,5 m-rel méjítették, ferde hasadék jelleggel.

A Tóth Sándor által 1989-ben készített vázlatos alaprajz és szelvény feltehetőleg még az eredeti állapotet rögzíti, míg a BEAC 1991 szelvényvázlat már a bontott állapotet. A rajzon jól látszik, hogy kőtörmelékben méjítették az aknát. Jó minőségű térképet készítettek a FTSK kutatói 1994 tavaszán, amikor a feltárás már elérte a lenti, teremmé szélesedő részt.

A függőleges hasadék kitöltő anyaga kőtörmelék volt, néhány rétegben bemosódott agyaggal és sok csonttal. A bronzkorinak meghatározott embermaradványok /Kerdes L./ is innen kerültek elő. Utólag nem ítelhető meg, hogy ebben volt-e bedobált kőanyag, és mennyi származott a falak lefagyása miatt. A teremben már a kőzetanyag hézagait csaknem teljesen kitöltötte az agyag, de változó tömörségű sávokat alkotva. A csontanyag jellege alapján feltételezhető, hogy dögműtnak használták az évezredek során. Nem tudom, hogy ez mennyire volt divat akkoriban, vagy pedig kultikus gyűjtőhej volt-e.

Az akna keleti széléről előkerült csontanyag és egy fekete cserépdarab alapján késő avarkori /IX század/ lehetett az ottani kitöltés /Gasparik M.1997/. A kitermelt kövek között a felső részen lehettek bedobált darabok is, ezek ma már a nagy területet berító meddőhányó alján vannak, tehát vizsgálatuk nehéz volna /bár nem lehetetlen/.

bronz

- 2 -

A Bölény-terem a névadó csontmaradványok alapján az óheleceében kezdett feltöltődni -- illetve ekkor kezdtek feltölteni. Itt már egyértelműen megismerhetők a hejben leomlott nagy kőtömbök is, amik közül kemény munkával sokat összetörtek és felszínre szállítottak a kutatók. Ezen a szinten oldaljáratok nyílnak, bennük törmelékmentes kitöltő anyaggal. A csontos szakasz kb. 15 m /?/ méjén, hirtelen ért véget.

A teremről ÉNY felé induló, rövid mellékjárat a Farkas-ág. Ennek érdekessége a nagymennyiségű vörös agyag, benne kongréciónokkal. Néhol réteges száradási repedéseibe becsurgott a rajta levő sárga agyag, ami 60-80 cm vastag, színtétegzett, és néhol homokszerű rétegek is látszóttak benne. A járat végén fentről látszik a vörös agyag, tehát gyanítható egy erősen /teljesen ?/ kitöltött járat, ami valamikor nagyon régen bejutott a kitöltés. A rajta levő sárga, homokréteges üledék az általunk már ismert hasadékokon is bemosódhatott.

A Bölény-terem tisztítása a sárga agyaggal kitöltött kötörmelékben állt meg. A Keleti részen tovább mélyülő akna viszont közepes-durvaszemcsés, szürke homokban megy lefelé. Ettől keletre a Pele-ág aljában szürke, tömör, fényes törésű felületű agyagon vörösesbarna agyag van, amit sok sárga /barnás, "barlangi"/ agyag borít, rajta kevés fiatal, talajszerű üledékkal.

Visszatérve a Homokos-aknához, az alatta 2002-ben vízszintesen bontott járat szürke homokban indul, amit kb. 3 m után szürke agyag vált fel, aminek 10-15 cm vastag rétege barna agyagot borít be, de fölötte is 5-10 cm-nyi fiatal barna agyagot terített szét a /jelenkori ?/ vízbefojás. Ez a rész már a bejárati nyílás alá húzódik, tehát valószínűleg a ma is becsurgó esővíz eredményezte jelenlétét.

A Bölény-teremből Nyugat felé meredeken emelkedik a Jáver-ág. Ennek alját végig sárga agyag alkotja, végpont-

ján pedig falban állóugyanaz a kitöltés. Felső részén lazán összeálló, 2-3 cm vastag, szürke színű homokréteg széttúrt darabjait találni. Feltételezhető, hogy egy heji méjedésben halmozódott fel anyaga, miközben az üreg alján több méternyi kitöltést alkotott.

A Homokos-akna falából szedett irányított mintán /BRO.9/ jól tanulmányozható, hogy az időszakos vízmozgás hogyan halmozott fel szürke agyagrögöcskéket, sötétbarna /limonites ?/ szemcséket és nagymennyiségű homokot. Utóbbi szemcsemérete erősen változó, de akár 2-3 mm átmérőjű kvarc-szemcsék is találhatóak benne. Mindez /az adott mintában/ 30-45° meredekségű lejtőt alkotva halmozódott fel /üledékcúsulás ?/.

Összefoglalva az eddig átásott rétegsort, a barlang felső részében nagy mennyiségű, de csak néhány ezer éves kitöltés volt, aminek anyaga a falak aprózódásából és a bemosódott agyagból állt, benne feltűnően sok, bedobált csontmaradvánnyal.

A méjben levő, természetes eredetű kitöltő anyagot időszakos vízfojtások herdták be, aminek egy része a környéken meglevő Hárshegyi Homokkő lepusztulásából származik; a pleisztocén fiatal részére tehető a felhalmozódása.

A Farkas-ágban levő tömör vörösgyag behordódási ideje és származása kérdéses.

2003 január 9.

Z A R Ó J E L E N T E S

a 4760 /Obuda-Hármashatár-hegy/ barlangkataszteri
egység vizsgálatáról

A Szép-völgy környezetében levő üregrendszerekkel 1967-ben kezdtem ismerkedni, még középiskolás koromban. Az egyetemi évek befejezéséhez közeledve, 1977-ben szakdolgozati témául a Ferenc- és Szemlő-hegyi- barlangok tektonikai viszonyainak feldolgozását választottam. Innen számítom a barlangföldtani tevékenységem kezdetét, és azóta van kutatási engedélyem az egész területre.

Minden vizsgálat, feldolgozás alapja a minél részletesebb hejzini megfigyelés, amit a lehető legalaposabb dokumentálás tesz használhatóvá, majd szükség /és lehetőség/ szerinti laboratóriumi vizsgálatok egészít/nek/ ki. Ez jelen esetben az évek során 4,8 m vastag /6 polnyi/ feljegyzés, fénykép, rajzvázlat felhalmozódását jelentette -- döntő többségében erről a területről. A laborvizsgálatok gerincét -- munkámból adódóan -- mikroszkópi vizsgálatra alkalmas csiszolatok készítése alkotta; ebből 600-nál több készült. /Ezeknek csak a munka-értéke 2003-as árfojamon 1.800.000 Ft./

A felismert összefüggéseket, fojamatokat igyekeztem érthető módon leírva közzétenni, így a Karszt- és Barlangban 12 írásom jelent meg, a többi pedig éves beszámolóimban illetve kutatási jelentéseimben található. /1983-ig a FTSK sportkörében tevékenykedtem; írásaim az ő anyagukat gazdagították, majd 1984 óta önállóan adom be azokat./ Összesen 187 hosszabb-rövidebb anyagot irtam barlangos témában.

Az ország és a világ különböző részein végzett megfigyelésekkel kiegészítve a Budai-hegységben látottakat, jónéhány fojamatot és jelenséget sikerült "megfejtteni". Legjelentősebbnek tartom a hévizes barlangjainkra jellemző nagytömegű borsókő képződésének átértékelését. Ez a Szemlő-hegyi-barlang kiválásainak fejlődéstörténetével szoros kapcsolatban áll, az ezt ismertető cikk a Karszt és Barlang 1993-as számában jelent meg.

A még nem publikált szakmai írásaim közül egy válogatás most van kiadás alatt, így ezeknek részletezésére nem térrek ki.

A többéves megfigyelések, vizsgélatok és töprengések "mellékvágánya" a 2001-ben megjelent Barlangföldtan című tankönyvem, ami a Cholnoky-pályázaton kiemelt díjazásban részesült. Ennek alapjait is itt, a 4760-as területen végzett tevékenységem adta.

Ismereteim továbbadásának másik módja volt az előadások tartása és földtani túrák vezetése, döntő többségben itt, a Szép-völgy barlangjaiban. Minden alkalommal meglepődtem a feltűnően alacsony érdeklődésen, azaz a kevés hallgató /részrtvevő/ számán. Utólag elfogadom, hogy tényleg nem fontosak ezek a dolgok, bár nekem jól esett játszani velük, és örültem az új felismeréseknek.

Gondot jelent a felhalmozódott jegyzetanyag. Kidobni -- most még -- sajnálom, mások viszont nem nagyon tudnák felhasználni /legfeljebb begyűjtáshoz/. Sok anyagot már átadtam a Barlangtani Intézetnek, ahol az egyes barlangok kataszteri anyagai között a későbbi kutatók megtalálják majd. Nyilván éppen a terület nagybarlangjairól van annyira sok feljegyzés, hogy az más számára áttekinthetetlen, rendezése pedig túl sok munka lenne ahhoz, hogy saját örömmre elvégezzem. Részben ezt hidalja át az a két barlangföldtani túraleírás, amit a MKBT megrendelésére készítettem, oktatási anyagként. Ezekben lépésről lépésre leírtam, hogy mit látunk az adott barlangrészen, és hogy a látott formák, jelenségek, anyagok milyen kialakulási folyamatokat dokumentálnak, azaz mi történt itt egykor. Hasonló leírásokat /túravezetőket/ szívesen készítenék még más barlangokról illetve területekről, ha volna rá igény.

Befejezésül megköszönöm a lehetőséget, hogy nézelődhettem a barlangokban, és jól érezhettem magam.

Jószerecsét!

2003 december 20.

Kraus Sándor

Kraus Sándor feljegyzései

Hasadék-barlang /Nagyszál-hegyi-kőfejtő/ 1995 június 28

Vezető: Antal József

A kőbánya 450 m-es szintjén van.

6-8 m magas néhol, 0,3-0,8 m széles, elválás-jellegű falakkal, de azért oldódniuk is kellett.

A bejáratnál szép hófehér csepkő, lefejtés és függő, elég sok vastag heliktit. A kiválás jól kristályos, hófehér végig, a felszine kristálycsúcsokkal érdes. Jelenleg mindegyik száraz, por sem tapad rá, tehát régóta nem volt nedves. /MINTA, töredék kőzettel/.

Beljebb a járószint alsó 50-80 cm-én kiszélesedésekben kristályos borsókövek foltjai, épek, szépek /MINTA/.

Fent a főtében gömbüstök, breccsás kőzetszerkezet látszik.

Alja barna agyag, a kitermelt darabok vékonyan rétegzettek /1-5 mm lehet/. A hasadék vége kissé elszűkül, de továbbláttni 3-4 m-t, lógó kalcitkristály-szalmák látszanak.

A kutatócsoport az aljzati agyag kitermelésével akar tovább jutni. Elmendásuk szerint lefelé kitöltött, lepos "terem" van.

Csepkő /CSI.262./ a kőzeten agyagtörmelék van kalcittal cementálva, amit csepkő kéreg borít. Katódluminoszkópban vizsgálva a mészkő és az agyagtörmeléket cementáló kitöltés erősen világít /azaz redukтив viszonyokat jelez/, míg a fehér csepkőkéreg sötét, azaz oxidativ viszonyok között vált ki. /MIKROSKÓPI FOTÓ/

Borsókő /CSI.285/ morzsálékos agyagon nőtt borsókövek. kezdetben átlátszatlan a kiválás, majd teljesen tisztán fejttatódik. Legfelül erősen zavarossá válik, kisebb agyagmorzsákkal. Katódluminoszkópban az alsó agyag közti kitöltő kalcit erősen világít. Hasonlóan a legfelső, agyagos részen is a kalcitok világítanak, minden más sötét. Ez az agyagban levő szerves anyag redukáló hatásával magyagázható, az egyébként oxidativ körülmények között is. /MIKR.FOTÓ/

2003 okt. 24.

-2-

Hasadék-barlang /Nagyszál-hegyi-kőfejtő/

Borsókő

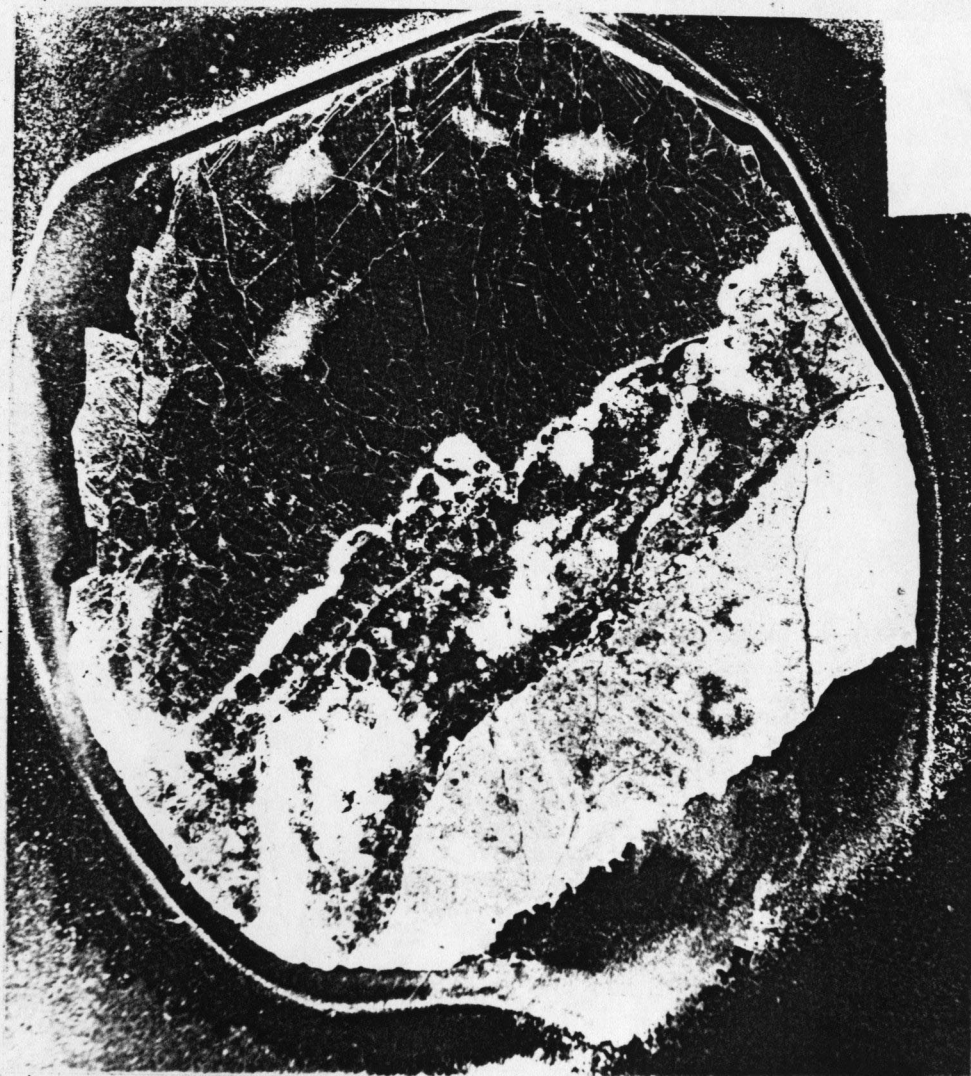
Koralloid jellegű, hosszúkás ágak, amik 4-7 cm hosszúak is lehetnek, és legnagyobb "borsóik" 8-10 mm átmérőjűek. Belsejük fehér, míg külső felületük agyagtól világosbarna színű, a méjedésekben néhol enyhén cementált morzsákkal. CSI.286. Koralloid borsókövek, erősen nyúlt, közel 1 cm átmérőjű egyedek. A kiválás teljesen átlátszó, de több agyagos réteg tagolja. Kivülről agyagmorzsák ültek a méjedésekbe, de nem volt előntve a kiválás. Katódluminoszkópban az agyagos közbetelepülések által bezárt kalcitcöskák világítanak, a többi rész sötét. /MIKROSZKÓPI FOTÓ/

Borsókő

Másik minták 2 cm vastag bevonatot alkotnak valami aljzaton, ezek 2-5 mm-es gömbökből állnak. Egyiken az agyagmorzsás felület fölött újabb kiválás legömböjített élű kristálykái csillognak.

2003 október 24.

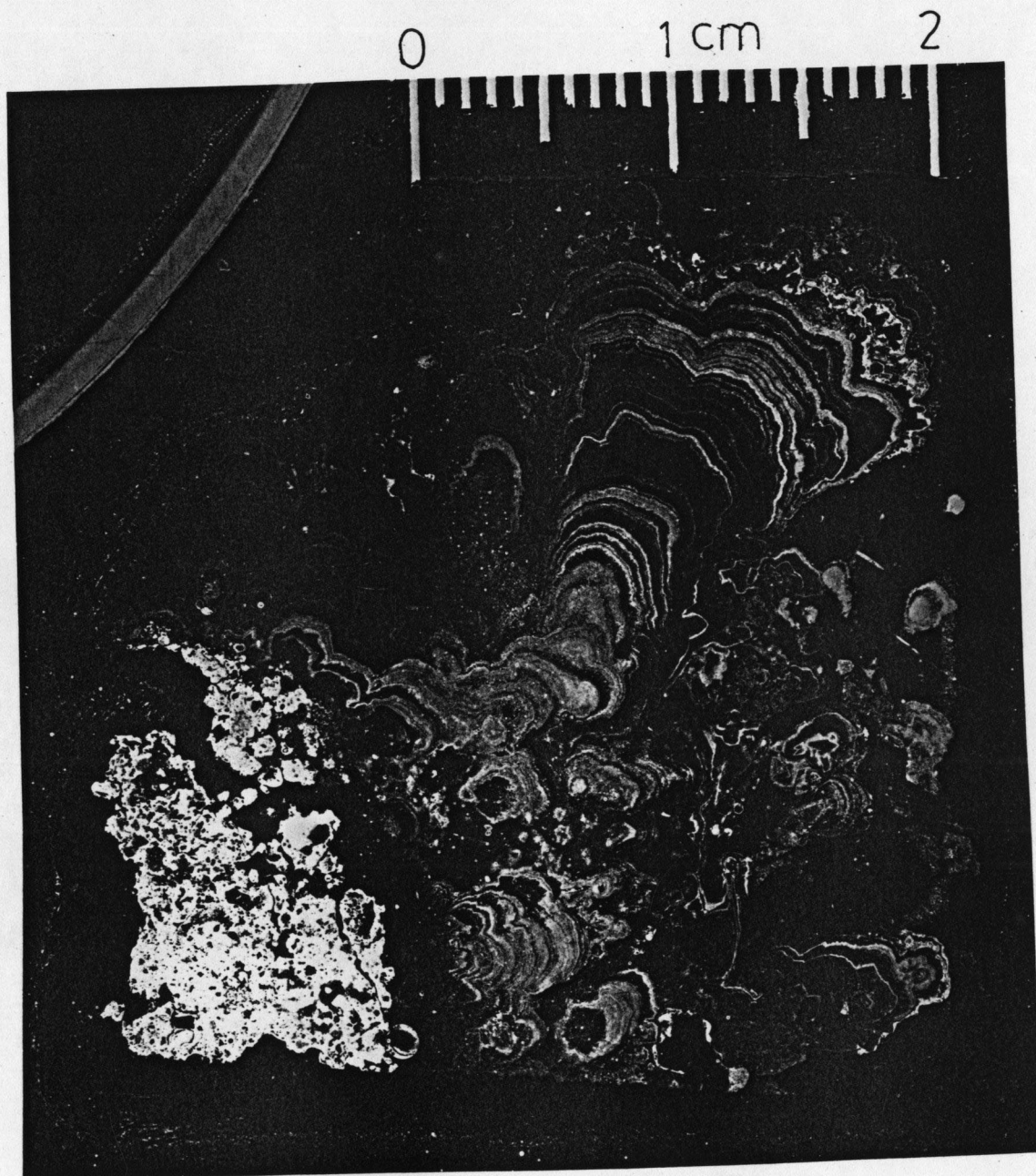
CSI.262

Harsdik - Og. (Nandij)

Nandij

CSI.285.

Hasadék - bg. (Naszáj)

CSI.286.

Hasadék-bg. (Naszáj)

Kraus Sándor feljegyzései

Pendantos-bg. /Nagyszál-hegyi-kőfejtő/ 1995 június 28

Vezető: Antal József

450 m-es kőfejtőszint, hátul a nagy leszakadt vető-fal túlsó folytatásánál.

Függőcsepkő bordák állnak ki a lefejtésből /ergona/, barna felületűek. Meg van rogyva az egész hegyoldal, összeteredezett az üreg is. Viszont méter méj PENDANTOK lógnak be !! /2-3 db látszik/. Köztük jól kúszható szélességű nyílások, lent kb. 15 cm Ø fötte félcső van. A pendantok után kb. 40 cm Ø félcső megy felfelé.

Bent törmelék, egy arasznyi magas állócsepkő /MINTA/.

A juk alja megy lefelé a vetőnek megfelelően, de törmelékkel eltömődött. Néhány kis ~~áttá~~ függőcsepkő MINTA.

Csepkő

Vörösesbarna agyagmorzsák /5-20 mm Ø/ laza halmaza. Némejik rögöcskében jól látszik a vékony rétegzettség is. A mintát a csepkövesedés kiváló anyaga cementálja, de csak a felső 1-3 cm vastag részén. A kalcit itt sem itatta át az agyagrögöket, csak a köztük levő hézagokat töltötte ki. Az állócsepkő kb. 10 cm magas, tömör, rétegzettség alig látható benne. Felszine vörösayaggal borított, visszaoldott.

Csepkő /CSI.283.A,B/ vörösesbarna üledék eredetileg vékonyan rétegzett agyag és homok váltakozásával. Később az egész tömeg centiméteres rögöcskékké darabolódott, amit átlátszó csepkőkéreg fedett be, kitöltve a felsőbb üregeket is. A kéreg változó vastagságú. Katódlumineszkópban az egész csiszolat sötét, azaz a csepkő oxidatív /légteres/ időszakban képződött. /MIKROSZKÓPI FOTÓK/

Csepkő /N.283// nagy csiszolat az állócsepkőről. A lejtős agyagtörmeléket a csepegő víz cementálni kezdte, majd kb. 10 cm magas állócsepkő nőtt. Belseje teljesen átlátszó, de külső felületén 0,5 mm vastag agyagos visszaoldás van. /FOTÓ/

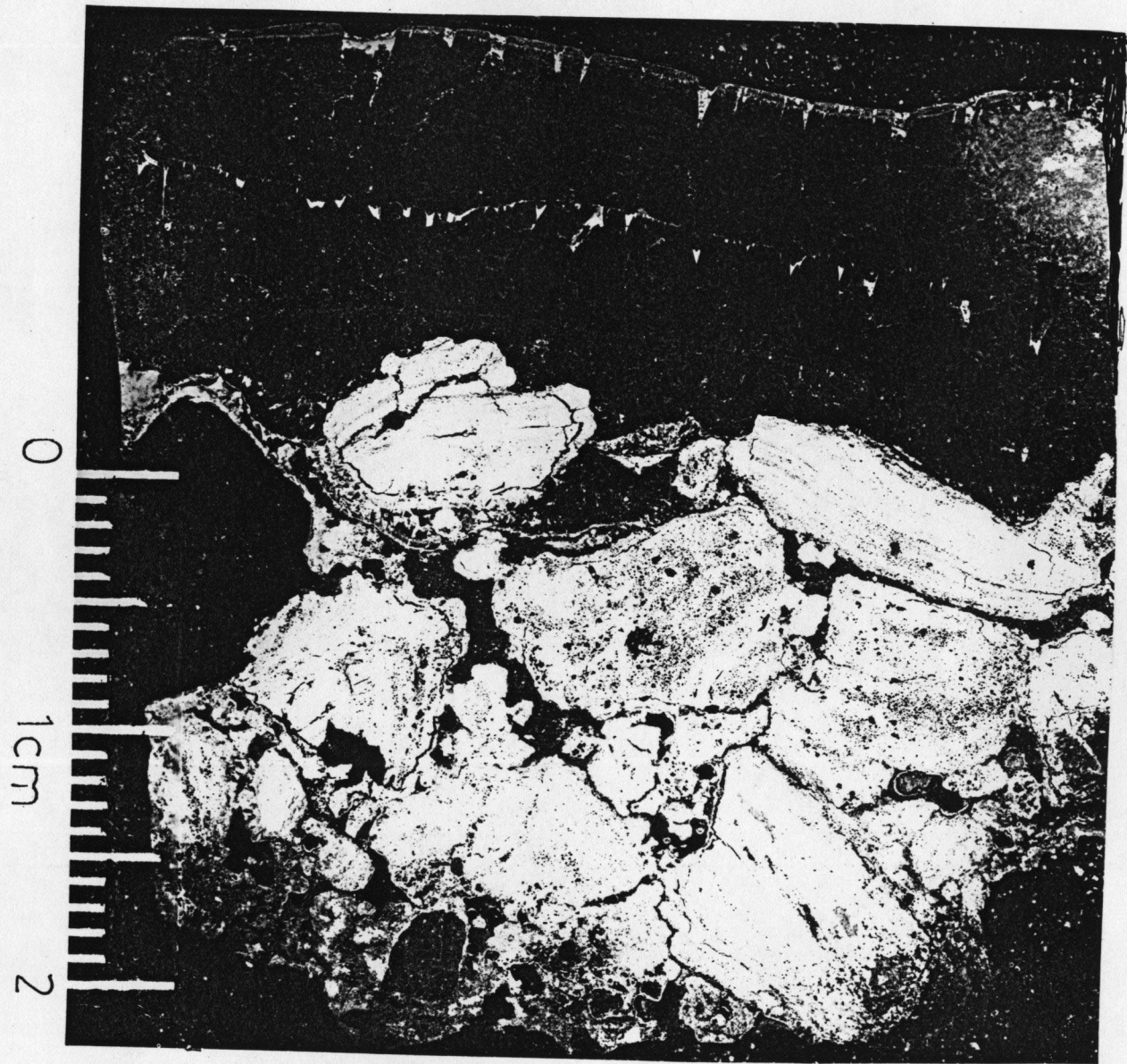
2003 október 24.

-2 -

Pendants-barlang /Nagyszál-hegyi-kőfejtő/
Csepke /CSI.284.A/ kisméretű függőcsepke, átlátszó, aszim-
metrikusan vastagodott. /MIKROSKÓPI FOTÓ/
/CSI.284.B/ függőcsepke kőzetbreccsáról lógva, benne
visszaoldásos, agyagos réteggel. A külső felülete is ilyen.
Katódluminoszkópban az induló rész és a legkülső /agyagos,
~~xxxxxx/xxxxxx~~ oldott/ vonal világít, azaz itt redukív
viszonyok voltak az agyag miatt. /MIKROSKÓPI FOTÓ/

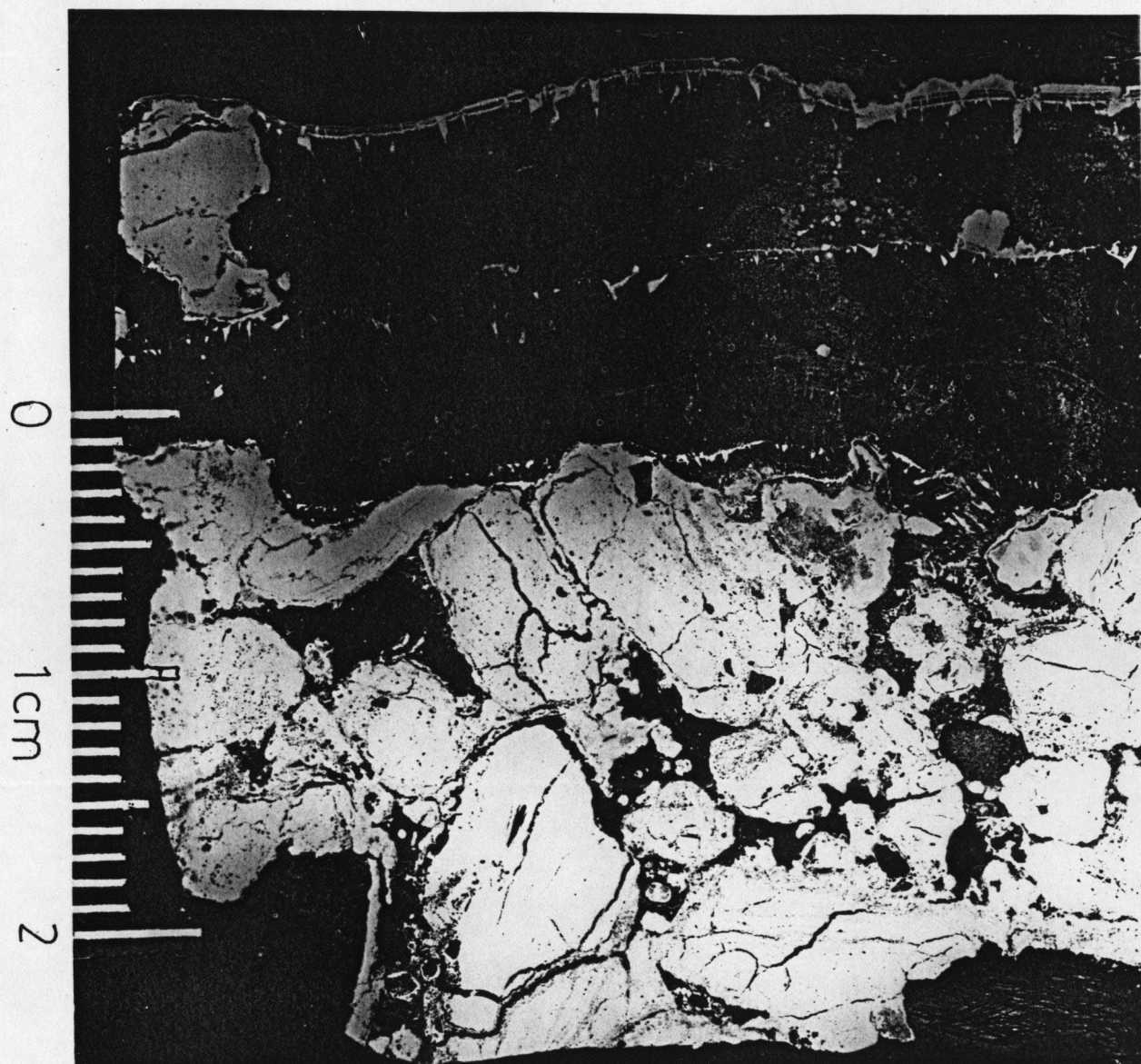
2003 október 24.

CSI.283 / A

Pendantos-bg. (Naszáj)

CSI. 283 / B

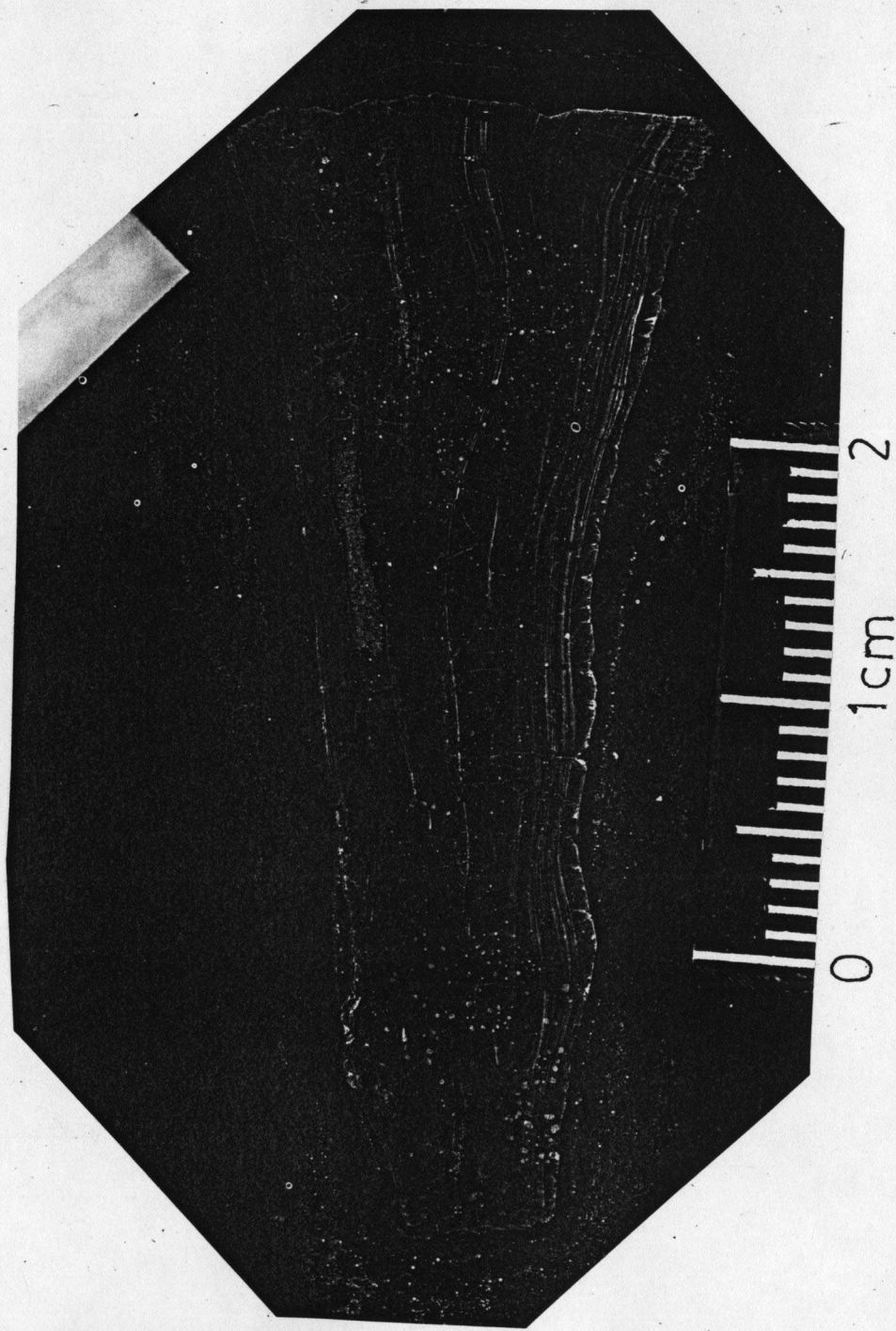
Pendantos-bg. (Naszáj)

3 cm

N 284
Vic - Narióf
Pendientes - by

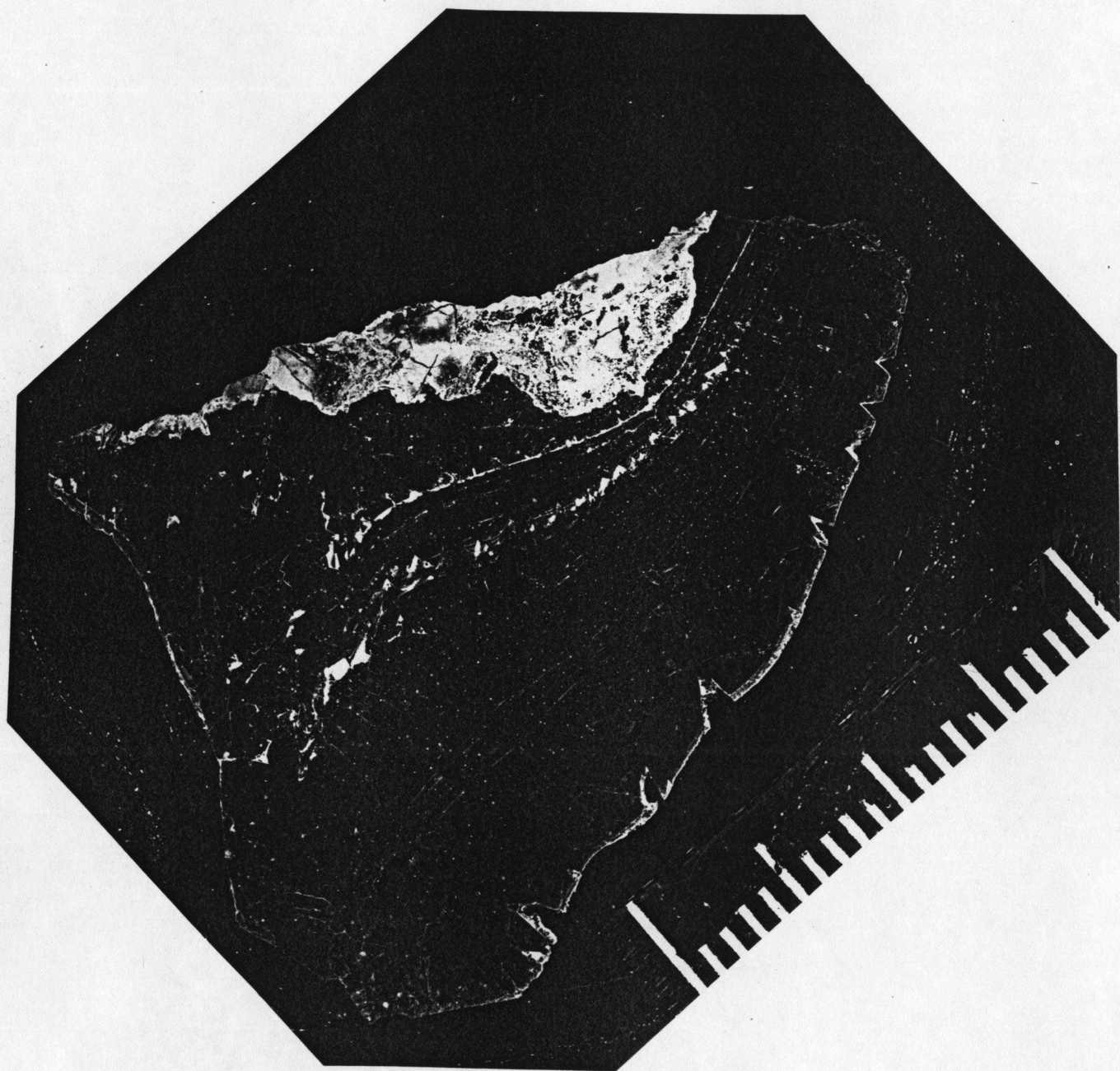

CSI. 284 / A

Pendantos -bg. (Naszáj)

CSI. 284 / B

Pendantos -bg. (Naszáj)

Lóczy-réti-viznyelő /Nézsza, Cserhát-hg./

1983 július 1. VITUKI terepbejárás

Lorberer Árpád még bontatta is régen. Tőle délre kb. 10m
kijön a triász mészkő a felszínre. Jelenleg trágyával
teljesen tele van, a környéke is.

Kicsit dél felé a hegy lábánál is egy kis nyelődés /vagy
mészégető?/ Tovább D felé a hegy tövében valóban mészégető.
Tovább D felé vizmosás, a nyelő túlfejtő vize csinálja.
A triász É felé dől, déli oldalán mindegyik rögnek van
feltárása.

Kraus Sándor

Lénárt László mesélte 2003 november 5.-én

A Széki-zsombójjal kapcsolatos emlékem tulajdonképpen, ami a varázsvesszős kutatáshoz kapcsolódik. Minden egyes ijen szterit úgy szoktam kezdeni, hogy én nem hiszek a varázsvesszőben, viszont láttam olyan pozitív példákat, amik alapján egyszerűen kénytelen vagyok tudomásul venni, hogy valószínűleg létezik valami. Egyik ijen pont ez a Széki-zsombójos história.

Marcelesként annak idején egy elég nagy csapattal kimentünk a Széki-zsombó bontásába besegíteni; Szenthe Pistát hívták bennünket Majoros Zsuzsán keresztül. Kivonultunk szombaton és elkezdtünk dolgozni, péntek este mentünk ki pontosabban, szombaton már dolgoztunk, és szombaton valamikor ott bontás közben, és nagyon hangsúlyozom, hogy bontás közben, tehát bejutásról még szó sem volt, odajött egy német srác, Michael Kippnek hívták, és elkezdett ott Szenthe Pistának magyarázni, hogy merrefelé van a barlang, mert ő azt kimérte ott. Semmi mást nem csinált, csak letört ijen ágakat a környékbéli bokrokról, és ezzel a V alakú letört ágakkal járkált fel alá, és mondta a Pistának, hogy merrefelé van a barlang. Erre azt mondta Pista /én egy kicsit éreztem, minthogyha ojat éreztem volna, hogy Pista ebből ugyan nem hisz igazándiból, de ráhagyta/, és azt mondta, hogy "Apa, jelöld ki, hogy szerinted hol van a barlang!"

Ezek után Michael azt csinálta, hogy szintén további ágakat tördelt le, és kirajzolt egy terem alakú valamit a bontástól nem túlzottan távol. Tehát bontottunk egy meredek zsombójszájban, és attól egy, érzésem szerint egy olyan 8-10 métertől kezdődően egy termet kirajzolt, azt mondta, hogy itt van egy terem, és valahová oda bökött, ezt most nem tudom, hogy ténylegesen úgy van-e valóban, odabökött, hogy ott van tovább a folytatás.

Na most, ez volt szombaton, ment tovább a bontás, és szombat éjjel valaki bejutott, tehát ~~átjutott~~ átjutott a bontás. Pista nem akarta már, hogy szombat éjjel lemenjünk, és ezért vasárnap reggel történt a leszállás.

Nagyon emlékszem rá, Révész Lajos bácsi is ott volt, és Lajos bácsi ácsorgott ott csöndben félrehúzódva, és akkor Szenthe Pista megkérdezte, hogy hát Lajos bácsi, nem akarsz lemenni? Azt mondja, hogy hát fiam, hogyha lehet, hogyne, persze, szívesen! Csörlővel engedtek le bennünket, és akkor Lajos bácsi egy ijen derékszíjból készített beülővel ült bele, avval ereszkedett le.

Na most a lényeg az, hogy leereszkedtünk az aknán, nem emlékszem pontosan, térképen ezt nyilván, a barlangtérképen utána lehet nézni pontosan, milyen méj volt. Nekem nagyon érdekes volt, mert életemben első ijen ereszkedése volt, vagy eresztése, tehát nekem ez így volt, ezért is emlékezetes. És ott leértünk egy terembe, és a teremnek az egyik végén volt egy ijen néhány, 2-3 méteres kútszerű üreg, és ez a terem az irány szerint pont ott volt, ahol Michael Kipp előtte való este azt kijelölte.

Tehát ezt én azóta is pozitív példaként mondom, hogy nem hiszek ugyan benne igazán, mert nem értem, de egy a leghatározottabb ijen nyom ez volt, hogy ott előttem kijelöltek egy barlangot, és másnap, amikor feltárták azt a barlangot, az tényleg ott volt.

/hangfelvétel alapján leírta Kraus Sándor/

Barlangi baleseteim

- 1971 VI 8 Papp Ferenc-bg. kifelé jövet a szükület kanyarjában elakadtam. Hosszas próbálkozás után gatyában fértem csak ki.
- 1972 VII 16 Mátyás-hegyi-bg. kifelé a zár nem nyilott, éjjel 11-re tudtuk szétverni az egész ajtózárat.
- 1972 X21 Bajóti Őreg-kő Isz. zs. kifelé az aláhajlás okozott gondot a kezdő pruszikolóknak. Végül csak sikerült kijönni.
- 1984 VI 8 József-hegyi-bg. lefelé menet a kürtősorban egy rosszul rögzített kis hágcsóról leestem, tenyereim felhasadt, de önerőből kijöttünk. /össze kellett varrni a sebet./
- 1993 IX 4 Krizsna Jama /Szlovénia/ csónakos túrán az áradás miatt az utolsó percben /alig/ fértünk ki a szifonon. /illetve félszifonon/
- 1994 VIII β Ferenc-hegyi 2.sz. bg../F-h. út 22/ egy kb. 100-120 liternyi kő szakadt le a bontási hejre. Előtte egy másodperccel valamiért kihátráltam onnan. Ez volt egyébként az egyetlen "igazi" lehetőség az eddigi barlangász-életemben. /Bővebben az azévi Beszámolóban/
- 1995 XII 4 Pál-völgyi-bg. egyik kötélkorlát mellől /saját hibámból/ lehullóztam. Szerencsére semmi.

A -

Chelnoky-pályázatok bírálatai

Szerző 1985. évi barlangi túrázásai során, és így a pályamunkájában is a Budai-hegység barlangjaira koncentrálja figyelmét. Mivel Szerző a terület barlangjainak és a felszín barlangi vonatkozásainak egyik legjobb ismerője, a dolgozat kiemelt figyelmet érdemel. /...../ Mindemellett értékes megfigyelései, a végzett sokoldalú, hasznos és jól dokumentált tevékenysége, a mellékelt irodalmi munkái alapján a pályamunkát díjazásra javaslom.

A pályázati anyag felépítéséből nem derül ki, hogy a szerző az egyéni kategória mejjik témájában kíván pályázni, sőt az anyag "eredetieskedő" stílusa alapján még az is kétségesbe vonható, hogy a szerző az anyagot valóban pályázatra szánta-e. /...../ Mindezeket összefoglalva, véleményem szerint Kraus Sándor 1985. évi munkája úgy mennyiségben mint minőségben felülmúlja nemegy kutatócsoportunk tevékenységét, e munkákról készített beszámolója azonban a Chelnoky-pályázat egyéni kategóriájára vonatkozó jelen kiírási feltételek szerint díjazásra nem javasolható.

A tőle megszokott egyéni hangvételben számos új és érdekes eredményt közöl a Budai-hegység hévizes barlangjaiban végzett barlangföldtani vizsgálatairól, valamint az 1989-es kirgiziai expedíció eredményeiről.

Sajátosan egyéni kivitelű, de egy tudományos dolgozat formai követelményeinek nem elfogadható pályamunka, szakmai tartalmát tekintve pedig alig értékelhető, ezért díjazásra nem javasolt. /1990/

Az egyéni kategóriában beérkezett 4 anyag közül Kraus Sándor Barlanglexikon c. munkájának ötletét és részben a tartalmát a bíráló bizottság -- Borbély Sándor bírálatával egyetértve -- hasznosnak ítélte, de hejenként sértő megfogalmazások, valamint a szakmai munkák iránti tiszteletlenség miatt jutalmazásra nem javasolta. /1991/

Igen figyelemre méltó, ha valaki a tárgyévben leírt dolgozatait igen jó összefoglalással kiegészítve a Társulat dokumentációs tárába beküldi. Még figyelemre méltóbb, ha valaki olyan sokat és olyan sokoldalúan dolgozik, hogy az egy egész csoportnak is becsületére válna. Nagy kár viszont, hogy a szerző írásaiban mindent elkövet, hogy az olvasótól kezdve a csak zárójelben említett hivatkozások írójáig mindenkit magára haragítsen. Ezzel tudományos eredményeivel szemben is ellenérzést keltve. Ennek ellenére a bizottság majdnem egyhangúan a dolgozat kiemelkedő tudományos értékéért, ezen belül is elsősorban a kiváló metszetekért ítélte oda az első díjat. /1992/

A nagyon sokoldalú tevékenységről beszámoló pájamű bár kicsit csapongó, de több fejezetének szakmai jelentősége kiemelkedő, még akkor is, ha a szerző egyéni hejesíráásával és fogalmazásával mindent megtesz munkája értékének csökkentése érdekében. Különösen érdekesek a mások számára is használható mintaleírások, tanulságosak az amerikai idegenforgalmi barlangról leírtak, s figyelemre méltó az a fejezet, amej a vetsekben szereplő barlang- említéseket dolgozza fel.

/1993/

Az 1994. évi barlangtani munkáiról szóló jelentéséért, amej a Cholnoky-pájázat eredeti kiírásának leginkább megfelelő, a "legcsoportibb" egyéni jelentés, amejnek értékét csak a minden évben kifogásolt stílusa és hejtelen írásmód mérsékli.

Kraus Sándor éves beszámolója sajnos kívül esik a bírálható munkák körén. A munka ellentmondó. A komoj szakmai részek keverednek szubjektív élményekkel és a doldek komoj-ságához nem illő megjegyzésekkel. A behóckodásnak minősíthető stílus hatására sem a szerző, sem a bíráló nem tud kellőképpen koncentrálni a szakmai lényegre. Ezzel elvonja a figyelmet az alkotó ötletektől is. A trágárságba hajló szövegrészek, komojtalan fejezetcimek, a dolgozat kiállítása a pájázat kiírásának és céljainak nem felel meg. /1995/

3

Cholnoky

Pénzjutalomban részesült Kraus Sándor: Jelentés 1996 című pójázata.

A szerző önálló kiadásában megjelent 210 oldalas pája-
munka a témakör kitünő összefoglalását nyújtja. A logikus
felépítésü, lényegre törő stílusú, több mint 100 jól si-
került ábrával illusztrált könyv a kezdő és gyakorló bar-
langkutatók számára egyaránt hiánypótló alapmunka, mert
az eddigi művek és oktatási jegyzetek egyike sem foglalta
össze ennyire egységes szemlélettel a kutatáshoz nélkülöz-
hetetlen elméleti és gyakorlati ismereteket. /2002/

Ön, uram, már régen révbe ért volna, ha nem állana ~~ítt~~
állandóan az útjába egy kellemetlen ember, aki lépten-
nyomon megzavarja, elgáncsolja: saját maga.

/Rejtő Jenő/

Kitüntetésem /és egyébek/

EREDMÉNYES SPORTMUNKÁÉRT Kraus Sándor sporttársnak
MTS.IX.KER.TANÁCSA 1973 /fémlemez domboritással/

Dr.Goda László elvtárs részére Szélső használatra!

Az utóbbi hetekben több esetben előfordult, hogy egyes dolgozóink öltözete nem felelt meg /SIC!/ a munkahej megkövetelte általánosan elfogadott öltözködési normáknak.

Konkrétan egyes kutatók és egyéb beosztásúak rövidnadrágban, sőt meztelen felsőtesttel mutatkoznak az irodákban és a közlekedési hejeken.

Kérem a vezető elvtársakat, hogy a meleg időjárástól függetlenül követeljék meg az elfogadható és kultúrált munkaheji öltözködést és figyelmeztessék a szélsőséges öltözékekben megjelenőket.

Budapest, 1983. augusztus 2.

Dr.Kovács György
főigazgató

Kapják: I-IV Int.ig.
V-XI egys. vez.
A-B-C titk.vez.

Nyilatkozat

Az MKBT Oktatási Rendszerének keretében megjelenő Barlangföldtan I.rész /alapfokú ismeretek/ című munkáért a szerzőnek, Kraus Sándornak sem pénzt, sem anyagi jellegű ellenszolgáltatást nem adtunk.

Budapest, 1986. május 13.

Hevér Eva
gazdasági titkár

Dr.Fodor István
elnök

OKLEVÉL

Kraus Sándor
a Cholnoky Jenő-pályázaton egyéni kategóriában
III. helyezést ért el.

Bp.1986. jún.28.

főtitkár

elnök

Kraus Sándor "Barlangföldtan /1-3 fejezet/" a Titkárságon 200 Ft-os^x áron bárki számára beszerezhetővé vált. Egyben tájékoztatunk mindenkit, hogy a foytatás részben szerkesztés, részben a megírás stádiumában van.

^xtársulati tagoknak 50% kedvezmény/

Oktatási és Közművelődési
Szakbizottság

OKLEVÉL

Kraus Sándornak
a Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatói pályázat
egyéni kategóriájában díjazott pályamunkájáért.
Cserszegtomaj, 1990. június 30.
mb.főtitkár mb.elnök

Kitüntetések, jutalmak

A Társulat érembizottságának javaslatára az alapszabály-
módosító közgyűlés a Társulat érdekében hosszú időn át
végzett kimagasló társadalmi munkáért adományozható Her-
man Ottó-éremmel tüntette ki Kraus Sándort, aki 1959 óta
a Társulat tagja. Kezdetben mint az Óbudai Kinizsi, majd
az FTSK Barlangkutató Szakosztály tagja barlangfeltárásokon
vett részt, majd egyre többet foglalkozott a Társulat ál-
talanos feladataival kapcsolatos tevékenységek elősegíté-
sével, a Társulat életének fellendítésével, a szakmai munka
népszerűsítésével.

Tevékenységei közül kiemelkedik az a fojamatos munka,
amit a geológia területén végez. A kezdő, amatőr kutatók
geológiai ismereteinek megalapozására hiánypótló jegyze-
tet készített, s rendszeresen barlangföldtani túrákat szer-
vez az érdeklődők számára.

Munkássága egy olyan tudományág fellendítését célozta
meg, amely nélkül eredményeink hiányosak, sokszor megalapo-
zatlanok, s mejnek képviselői évtizedek óta elvetik a
barlangkutatók jelentőségét. KBg.1991. p.86.

OKLEVÉL

Csipek-csapat
a BEAC által rendezett
Lukács-kupa /Szenilis/ versenyen, bajnokságon
I. helyezést ért el
Budapest 1991 szeptember hó 28 nap
BEAC BUDAPEST SPELEO GROUP

/Csapattagok: Sulc Ica, Fónagy Bátyó,
Kraus Sándor/

Elnökségi Ülés 1992 III 5. határozatai
E-19/92 Kraus Sándor ~~xxxx~~ Barlangföldtani lexikon című
anyagával kapcsolatban Dr.Zámbó László elnök ismertette
Dr.Jakucs László levelét, aki jogosan kifogásolta az anyag
hangvétélét. Az Elnökség egyetértett azzal, hogy Elnök a
levelet megválaszolja azzal, hogy Elnökség az anyagtól
elhatárolja magát.

BARLANGKUTATÓ EMLÉKKERT

Szemplő-hegy 1993

Kedves Sándor!

A Szemplő-hegyi "BARLANGKUTATÓ EMLÉKKERT" létrehozásában nyújtott segítségét megköszönve

a régi barátsággal üdvözl

Szablyár Péter

Budapest, 1993 június 22.

OKLEVEL

Kraus Sándor

a Cholnoky Jenő karszt-és barlangkutatói pályázat

egyéni kategóriájában

I. helyezést

ért el.

Budapest, 1993. június 19.

a bíráló bizottság elnöke

a MKBT elnöke

Megjelent

KRAUS SÁNDOR: BARLANGFOLDTAN

c.könyve. Az A/5 formátumú, 210 oldalas tankönyv 90 ábra segítségével tárgyalja az alapfokútól a kutatásig terjedő földtani ismereteket. Az utolsó fejezet kb. 630 címszóból álló kislexikon. A magánkiadásban megjelent könyv korlátozott számban megvásárolható 1000 forintos árban az MKBT-ben is.

~~/MKBT Tájékoztató 2001 IX-X/~~

A Cholnoky Jenő

karszt-és barlangkutatói pályázaton

Kraus Sándor

kiemelt díjazásban részesült

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Természetvédelmi Hivatal

Miskolc, 2002. november 16.

Az igazi elismerés azonban más.

C.Hill és P.Forti: Cave Minerals of the World = 1997

Nat.Speleological Soc., Huntsville

3 cikkemre szerepel az irodalomjegyzékben, és Takácsnével együtt írt 2 cikkünk is.

A.Klimchouk et al.: Speleogenesis = 2000 Nat.Speleological Soc., Huntsville

Takácsnével együtt írt 2 cikkünkre hivatkoznak.